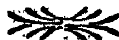
శ్రీరస్తు.

ఓం నమశ్శివాయః.

సకలమునికులతిలక సంస్తూయమాన విష్ణ్వంశసంభూత

శ్రీమద్వేదవ్యాసమహర్షి ప్రణీతాష్టాదశపురాణ

రత్నాయమాన స్కాందపురాణాంతర్గత

సనత్కుమారసంహితాపరిగణిత,

శ్రీకార్తికమాహాత్మ్యఖండః.

ఆస్తికోపకారాయ

నానాదేశానీత బహుపుస్తక సాహాయ్యేన

త్యాగరాయపిళ్లవీధి- డోర్ నెం. 30 - సావుకారిపేట పోష్టు

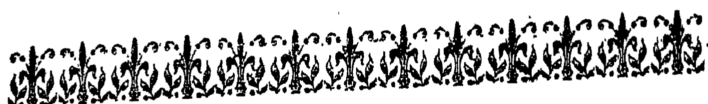
ఎ. శేషాచార్యులవలన

శ్రీరామానందముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రింపించి ప్రకటింపబడినది.

చెన్నపట్టణము.

1911

శ్రీరస్తు.

శ్రీగణేశాయనమః

శ్రీస్కాందపురాణే - కార్తీకమాహాత్మ్యే

ప్రథమాధ్యాయ ప్రారంభః

హరిః ఓమ్ ॥ శుక్లాంబరధరం విష్ణుం శశివర్ణం చతుర్భుజం । ప్రస
న్నవదనం ధ్యాయేత్ సర్వవిఘ్నోపశాంతయే ॥ అభిప్సితార్థ
సిద్ధ్యర్థం పూజితో యస్సురైరపి । సర్వవిఘ్నచ్ఛిదే తస్మై గణాధిప
తయే నమః ॥ ౧ ॥ యా కుందేందుతుషారహారధవళా యా శుభ్రవ
స్త్రావృతా యా వీణావరదండమండితకరా యా శ్వేతపద్మాసనా ।
యా బ్రహ్మాచ్యుత శంకర ప్రభృతిభిర్దేవైస్సదా పూజితా సామాం
పాతు సరస్వతీ భగవతీ నిశ్శేషజాడ్యాపహా ॥ ౨ ॥ గురుర్బ్రహ్మ
గురుర్విష్ణు ర్గురుర్దేవో మహేశ్వరః । గురుస్సాక్షాత్ పరంబ్రహ్మ
తస్మై శ్రీగురవే నమః ॥ ౩ ॥ జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మలస్ఫటికా
కృతిమ్ । ఆధారం సర్వవిద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ॥ ౪ ॥
ఋషయ ఊచుః ॥ వసిష్ఠేన విదేహాయ కథితం బ్రూహి నో మునే ।
శ్రోతుకామా వయం త్వత్తః కార్తికోత్తమముత్తమమ్ ॥ శ్రీసూతః ॥
కార్తికస్య చ మాహాత్మ్యం సర్వకామసమృద్ధయే ॥ ౨ ॥ వసిష్ఠేన విదేహా
య కథితం కీర్తివర్ధనమ్ । బ్రహ్మణా కథితం తద్వన్నారదాయ మహాత్మనే ॥
౩ ॥ మహాదేవేన పార్వత్యై రమాయై చక్రిణా తథా । తదహం సంప్రవక్ష్యామి
శృణ్వంతు మునయోఽఖిలాః ॥ ౪ ॥ యదృచ్ఛయాత్త్వాముక్త్యే జంతు జన్మసం
సారబంధనాత్ । అగాత్కదాచిద్వైదేహిం వసిష్ఠో బ్రహ్మనందన ॥ ౫ ॥
దిష్ట్యాసిద్ధాశ్రమం గంతు విదేహగృహమానిశమ్ । దృష్ట్వా విదేహస్సువిప్ర
మాసనాదవరుహ్య చ ॥ ౬ ॥ నత్వా సదండవద్భూమౌ సంతోషపులకాంకితః ॥
అర్ఘ్యపాద్యాదిభిస్సమ్యగభ్యర్చ్య విధివత్తదా ॥ ౭ ॥ పాదప్రక్షాళనస్యా
పః స్వయం ధృత్వా స్వమస్తకే । తస్య దివ్యాసనం దత్వా భక్త్యా బాషిణం

ప్రకటన.

సంస్కృతాంధ్ర వైదిక వేదాంత గ్రంథములు మొదలగునవివలయువారు వాకువ్రాసి జాబితాలను పుస్తకములను వీ-పి-ద్వారాపొందవచ్చును'

అల్లాడి - వీరాస్వామి శాస్త్రి అండుసన్సు' నెం 10 * కొల్లావారి అగ్రహారము రాయపురం పోస్టు * మదరాసు.

అష్టోత్తర శత సహస్రనామ కదంబము.

దీనియందు విష్ణుసహస్రనామము కృష్ణాష్టోత్తరము, రామసహస్రనామము, రామాష్టోత్తరము, ఆంజనేయ సహస్రనామము, ఆంజనేయాష్టోత్తరము. శివసహస్రనామము శివాష్టోత్తరము, గణపతిసహస్రనామము, గణపత్యష్టోత్తరము, సుబ్రహ్మణ్య సహస్రనామము, సుబ్రహ్మణ్యాష్టోత్తరము, శ్రీకాళశ్రీశ్వరాష్టోత్తరము, రుద్రకవచము. లలితాసహస్రనామము, లలితాష్టోత్తరము, లలితాత్రిశతి, దేవీఖడ్గమాల, ఉమాష్టోత్తరము, లక్ష్మీసహస్రనామము లక్ష్మీఅష్టోత్తరము, అన్నపూర్ణాసహస్రనామము, అన్నపూర్ణాష్టోత్తరము మరికొన్ని విషయములనుచేర్చి, వీటిమూలము, నామావళిలతో తప్పులులేక శుద్ధప్రతిగా కిత్తాసుబైండు జేసినది.

రఃపుకాగితములు	౦ ౧౦ ౿
డిటో గ్లేజు	౧ ౿ ౿

విష్ణుసహస్రనామము- సాంద్రతాత్పర్యము.

దీనియందు, పారాయణమునకు మూలము, ప్రతి నామావళికిని అర్థము ఫలశ్రుతికి తాత్పర్యము. పూజకుపయోగ మగునటుల నామావళి తోగలది. ౦ ౬ ౿

నకేశవ॥ ౨౮॥ జనన్యాలోడ్యతత్తోయం అంగుష్ఠాగ్రేణభూమివ । పశ్చా
త్తీరమనుప్రాప్య కుర్యాత్తత్రోదకాంజలిమ్॥ ౨౯॥ నిష్పీడ్యధృతవ
స్త్రం ద్విరాచమ్యతతోనృప । నకుర్యాదార్ద్రవస్త్రేణ శిరసోద్వర్తనం
సంతదా॥ ౩౦॥ ధారయేద్ధౌతవస్త్రంతు నారాయణ మనుస్మరన్ । తతో
ర్ధ్వపుండ్రకాన్ధృత్వా గోపీచందనతో ద్విజః॥ ౩౧॥ సంధ్యాముపా
స్యవిధివ ద్గాయత్రీజపమాచరేత్ । తతశ్చాగ్నిమనుక్రమ్య హుత్వౌ
పాసనంశుభమ్ ॥౩౨॥ బ్రహ్మయజ్ఞంతతఃకృత్వా దేవపూజాంసమాచ
రేత్ । ఆహృత్యపూజాపుష్పాణి స్వారామోద్భవనానిచ ॥౩౩॥ షోడ
శైరుపచారైశ్చ సాలగ్రామనివాసినమ్ । శంఖచక్రధరందేవం భక్తిభా
వేనచార్చయేత్॥ ౩౪॥ తతఃపురాణపఠనం శ్రుత్వాభక్తిసమన్వితః ।
గృహంగత్వాహరింపూజ్య వైశ్వదేవమతఃపరమ్॥ ౩౫ ॥భుక్త్వాచాంతే
ద్విరాచమ్య పురాణశ్రవణంపునః । దినాంతేసర్వకర్మాణి సమాప్యవిధి
వన్నృప॥ ౩౬॥ ప్రదోషసమయేరాజన్ విష్ణోర్వాశంకరస్యచ । యథా
శక్త్యనుసారేణ దీపప్రజ్వలనంశుభమ్॥ ౩౭॥ భక్ష్యభోజ్యాదిభిస్సమ్యక్ శ్రీ
గర్చయేద్భక్తవత్సలమ్ । వాచాస్తోత్రంచతద్విష్ణోః శైవంవావాగ్యత
స్సుధీః॥ ౩౮॥ జప్త్వాతద్ధ్యాననిరతః నమస్కారంతతఃక్రమాత్ ।
ఏవంయఃకార్తికేమాసి కురుతేభక్తిమద్ధీః॥ ౩౯॥ సయాతివైష్ణవం
ధామ పునరావృత్తివర్జితమ్ । ఇహజన్మనియత్పాపం యత్పాపంపూ
ర్వజన్మని॥ ౪౦॥ తత్పాపంవిలయంయాతి కార్తికవ్రతముత్తమమ్ ।
బ్రాహ్మణఃక్షత్రియోవైశ్యః శూద్రశ్చైవతపోధన॥ ౪౧॥ స్త్రియోవా
భక్తిభావేనకార్తికోక్తం చరేద్యది । తేయాంతివైష్ణవంలోకం పునరా
వర్తివర్జితమ్॥ ౪౨॥ కార్తికేధర్మనిరతంధృష్ట్వామోదతియఃపుమాన్ ।
తద్దినాఘనివృత్తిస్స్యాత్ నాత్రకార్యావిచారణా॥ ౪౩॥

ఇతి శ్రీ స్కాందపురాణే కార్తికమాహాత్మ్యే,
ప్రథమో౽ధ్యాయః.

—*—

అథ ద్వితీయో౽ధ్యాయః.

శ్రీవసిష్ఠః ॥ శృణురాజన్ ప్రవక్ష్యామి మాహాత్మ్యంకార్తికస్యచ ।
కన్నతయాకృతాత్పాపా న్ముచ్యతేశ్రవణాదపి॥ ౧॥ యఃకార్తికేమాసివృష
భోమవారవ్రతంచరేత్ । సో౽శేషకరతుష్టస్సు సయాతిశివమందిరమ్ ॥ ౨ ।

మునిమ్॥ ౮ ॥ ఉత్ఫుల్లవదనాంభోజం సర్వభూతదయాపరమ్ । శాంతం దాం
తం సదాచారం చా లసూర్యసమప్రభమ్ ॥ ౯ ॥ సమస్తగుణసంపన్నం ముదా
చ నృపతిస్తదా ॥ రాజా ॥ ధన్యోస్మ్యకృతకృత్యోస్మి దర్శనాత్తవ భూసుర ॥
అస్మాకం పితరస్సర్వే తృప్తిమాయాంతి సాంప్రతమ్ । మహతాం దర్శనం
శ్రేష్ఠం దుర్లభం గృహమేధినామ్ ॥ ౧౧ ॥ భవేదాగమనం మహ్యం హేతుః క
ల్యాణసిద్ధయే । శ్రీసూతః ॥ ఏవం వదంతం రాజానం విప్రేంద్రః ఫుల్లలోచ
నః ॥ ౧౨ ॥ కృపాభావేన సంతుష్టః ప్రాహేదం ప్రహసన్నృపమ్ । స్వస్తి తే
స్తు నృపశ్రేష్ఠ యాస్యామ్యాశ్రమమండలమ్ ॥ ౧౩ ॥ శ్వో యజ్ఞో భవితాస్మా
కం ద్రవ్యం దాతుమిహార్హసి ॥ రాజా ॥ దాస్యామి ద్రవిణం భూరి ధర్మగో
ప్యం మహామునే ॥ ౧౪ ॥ త్వత్తోఽహం జ్ఞాతుమిచ్ఛామి శ్రోతవ్యానామఘనాశ
నమ్ । జానాసి సర్వధర్మాణాం సూక్ష్మం భూరిఫలప్రదమ్॥ ౧౫ ॥ జ్ఞాతుమి
చ్ఛామి విప్రేంద్ర ధర్మాన్వక్తుమిహార్హసి । కార్తికస్సర్వమాసేభ్యో ధర్మే
భ్యశ్చాధికః కథమ్ ॥ ౧౬ ॥ శ్రోతుకామాయ మే బ్రూహి ధర్మజ్ఞోసి మహా
మతే । వసిష్ఠః ॥ శృణు రాజన్ప్రవక్ష్యామి శ్రోతవ్యానామఘనాశనమ్ ॥ ౧౭ ॥
సాధు త్వయోదితా వాణీ లోకోద్ధరణహేతవే । పూర్వకర్మవిపాకేన సత్త్వ
శుద్ధిః ప్రజాయతే ॥ ౧౮ ॥ తులాసంస్థే దివాకరే కార్తికే మాసి యో నరః ।
స్నానం దానం పితృశ్రాద్ధం అర్చనం శుద్ధమానసః ॥ ౧౯ ॥ తదక్షయ్యఫలం
ప్రాహుర్యతః ప్రోక్తం నరేశ్వర । సంక్రమం వా సమారభ్య మాసమేకం నిరం
తరమ్ ॥ ౨౦ ॥ మాసస్య ప్రతిపద్యాం వా ప్రారంభేత్కార్తికవ్రతమ్ । నిర్వి
ఘ్నం కురు మే దేవ దామోదర నమోస్తు తే ॥ ౨౧ ॥ ఇతి సంకల్ప్య విధివత్ప్రా
తః స్నానం సమాచరేత్ । మాతార్కోదయవేళాయాం కార్తిక్యాం కా
రయేన్నృప ॥ ౨౨ ॥ కావేర్యాం కార్తికే మాసి నదీస్నానం విశిష్యతే । తు
లారాశిం గతే సూర్యే గంగా త్రైలోక్యపావనీ ॥ ౨౩ ॥ సర్వత్ర ద్రవరూపే
ణ సోఽసంపూర్ణో భవేత్తదా । యస్మిన్నస్మిన్హృషీకేశస్తులాయాం గోష్ప
దోదకే ॥ ౨౪ ॥ తటాకకూపకుల్యాసు నిత్యం సన్నిహితో హరిః । నృపశ్రే
ష్ఠ చ తదా చాత్రోవర్ణానాం కార్తికే తథా ॥ ౨౫ ॥ గంగాం నత్వా శనైర్వి
ప్రః నమస్కృత్య హరిం స్మరన్ । ప్రక్షాల్య పాదౌ హస్తౌ చ ఆచమ్య ప్రయ
తశ్శుచిః ॥ ౨౬ ॥ అతిశుద్ధేన మంత్రేణ చానుజ్ఞాతోథ భైరవాత్ । కటిప్ర
మాణముదకం గత్వా స్నానం సమాచరేత్ ॥ ౨౭ ॥ దేవాన్పిత్రూన్నృషీ
న్ తర్పయిత్వా యథావిధి । తత్రాఘమర్షణం కుర్యాద్భక్తిభా

పరాఙ్ముఖీ ॥ ౨౪ ॥ దంభేనవాదయాహీనా పరిహాసేనమాయయా । నధ్యా
తంవిష్ణుపాదాబ్జం నశ్రుతాహరిసత్కథా ॥ ౨౫ ॥ యౌవనాతిక్రమంచాసీ
జ్జరాచాస్యా ఉపాగతా । వ్రణవ్యాధిరభూద్రాజన్ క్రిమిభిఃపూయశోణి
తా ॥ ౨౬ ॥ సర్వేభుజంగాస్తాంభూప రూపయంతో మదాన్వితాః । తతశ్చ
శాకలారాజన్ వేశ్మనాయాంతి దుఃఖితా ॥ ౨౭ ॥ మహారవ్యాధినాదుష్టా
పాపాత్మికాన్నరేశ్వర । యమదూతాతతాజగ్ముః చండహాసభయంకరాః ॥
౨౮ ॥ యమస్యాంతికమానీయ తాంయమాయార్పయన్ భటాః । యమస్తాం
కోపతామ్రాక్షో శిక్షామతి భయంకరీమ్ ॥ ౨౯ ॥ అయసానిర్మితం స్తం
భం తప్తంచాతిభయంకరమ్ । సకంటకం సజ్వలితం పరిరంభణ కారణం ॥
తాంత్వైకదా యమభటాః యమేనాజ్ఞప్తచేతసః । ఆలింగయామాసురతః
పాపంప్రతివదన్మునేః ॥ ౩౧ ॥ తతస్తన్మూర్ధ్నిపాతంచ యమదండైర్భ
యంకరైః । కుమ్భీపాకేనవశ్చాత్తాం బాధంతేయమకింకరాః ॥ ౩౨ ॥ శిలోప
రిపునస్తాంచపాదౌ సంగృహ్యతాడయన్ । తతస్తైస్తప్తరక్తంచ తస్యాఃపా
నమచిక్లిపన్ ॥ ౩౩ ॥ త్రపుంతప్తసమాదాయ ద్విశ్రోత్రేప్రక్షిపంతిచ । ఇ
త్యాదిభిర్మహాఘోరైః రాజన్ తాంయమకింకరాః ॥ ౩౪ ॥ చిత్రగుప్తేనబ
హుశః ప్రేరితాస్తే యమేనచ । సామహాఘోరనరకం పితృభిశ్చ పితామ
హైః ॥ ౩౫ ॥ సాబాంధవైరనేకైశ్చ దశపూర్వైర్దశాపరైః । నారకీంయా
తనాంభుక్త్వా పునర్భూమిముపాగతా ॥ ౩౬ ॥ శ్వానయోనౌ సముత్పన్నా
దశజన్మనిపంచచ । తతఃపంచదశేరాజన్ కలింగేబ్రాహ్మణాలయే ॥ ౩౭ ॥
శ్వానదేహమనుప్రాప్య చోదితాచ గృహేగృహే । కదాచిద్బ్రాహ్మణ
గృహేకార్తికేచేందువాసరే ॥ ౩౮ ॥ శివపూజాంచ విధివత్కృత్వా నక్షత్ర
మండలమ్ । ద్రష్టుంసమాగాద్రాజేంద్ర బలిమాదాయపాణినా ॥ ౩౯ ॥ నివే
దనాంతేచబలిం త్యక్త్వాబ్రాహ్మణపుంగవః । పాదౌ ప్రక్షాళ్య చాచమ్య
ప్రావిశద్గృహమంజసా ॥ ౪౦ ॥ దివానలబ్ధ్వాలేశం వాసాశునీబలిభోజనం ।
కార్తిక్యామిందువారేతు శునీవాబలిభక్షణమ్ ॥ ౪౧ ॥ తేసచాతిస్మృతి
ర్భూత్ పాహీత్యాహముహుర్ముహుః । సవిప్రోవిస్మితోభూత్వా గృహం
గత్వాబ్రవీద్వచః ॥ ౪౨ ॥ కిం కింకరోషిచాస్మాకం గృహేతత్కారణంవద ।
భోబ్రహ్మన్ శ్రుణుదేమేవాక్యం నారీచాహంపురాద్విజ ॥ ౪౩ ॥ కులటాపాప
నిరతాజాతిసంకరకారిణీ । పరేషాంసంగతిరతా పుంశ్చలీపతిఘాతకీ ॥ ౪౪ ॥
ఏవమాదీని పాపాని కృత్వాచ యమమందిరే । తత్రభుక్త్వా యాతనాంచ

కార్తిక్యాం సోమవారేషు స్నానదానజపాదికమ్ । అశ్వమేధసహస్రాణాం ఫ
లం ప్రాప్నోత్యసంశయః ॥ ౩ ॥ ఉపవాసం చైకభక్తం నక్తం చాయాచితం వ్రత
మ్ । స్నానం చ తిలదానం చ షడ్విధం కథితం బుధైః ॥ ౪ ॥ ఉపవాససమర్థానా
ముపవాసో విధీయతే । అసమర్థశ్చోపవాసే నక్తభోజనమాచరేత్ ॥ ౫ ॥
తత్ర నక్తస్య తు చ్ఛాయా నక్తభోజనముచ్యతే । తదభావే ద్విజైః సాయం దివా
భోజనమేవ వా ॥ ౬ ॥ యో ధర్మం కార్తికే మాసి నాచరేద్యది మానవః । కుంభీ
పాకే తు పచ్యంతే రౌరవే తు యుగాష్టకమ్ ॥ ౭ ॥ కార్తికే సోమవారేషు ఉపో
ష్య గతభర్తృకా । సమభ్యర్చ్య విధానేన విష్ణులోకైకశంకరమ్ ॥ ౮ ॥ స్త్రి
యో వా పురుషో వాపి కార్తికే సోమవాసరే । నక్షత్రమండలం దృష్ట్వా యః
కుర్యాన్నక్తభోజనమ్ ॥ ౯ ॥ తేషాం పాపాని నశ్యంతి యథా హ్యాపః పతిం స్వతః
అవత్ । సోమవారేషు కార్తిక్యాం శివలింగాభిషేచనమ్ ॥ ౧౦ ॥ పూజాం చ
పంచవక్త్రం తయోః కుర్యాత్స శివప్రదః । అత్రైవోదాహరంతీమమితిహాసం పు
రాతనమ్ ॥ ౧౧ ॥ శృణ్వతాం సర్వపాపఘ్నం వక్ష్యామ్యఘవినాశనమ్ ।
కాచిత్కాశ్మీరదేశేతు నామ్నా స్వాతంత్ర్యనిష్ఠురీ ॥ ౧౨ ॥ రూపయౌవన
సంపన్నా సుకేశీ సుస్తనాంగనా । యాజకస్య సుతా తస్య పుంశ్చలీ బహుభా
షిణీ ॥ ౧౩ ॥ మాతాపితృపరిత్యక్తా శ్వశురాభ్యాం నరేశ్వర । పతిస్తాం కరగ్ర
హాం కృత్వా ద్విజస్సౌరాష్ట్రసంభవః ॥ ౧౪ ॥ మిత్రశర్మ ఇతిఖ్యాతో వేదవే
దాంగపారగః । సదాచారసమాపన్న స్స్వభార్యాదయాపరః ॥ ౧౫ ॥ శ్రీ
స్త్రీణాం తారతస్సన్యస్య కృత్యాదీన సదాశుచిః । ఏవం సర్వోత్తమో విప్రో తద్వి
త్తస్తాఖిలో భృశమ్ ॥ ౧౬ ॥ సగాహం స్వాభిలాషేణ చేతసా సౌనచాత్మజత్ ।
కదాచిత్ పరపురుషాక్రుద్ధా పరేషాం రూపశోభినీ ॥ ౧౭ ॥ దుర్జనైః ప్రీతిపూ
ర్వకైస్త్రైర్యౌవనోద్భోధితాన్నృప । ద్రవ్యైరాభరణైస్సర్వైః కృందష్టా స్వ
ష్టాంగణే ॥ ౧౮ ॥ ప్రతిరాత్రి ప్రియైక్తైః రాత్రౌ శయ్యాం సమాగతా । పతిని
ద్రాం సమాజ్ఞాయ శనైరుత్థాయ సా తథా ॥ ౧౯ ॥ శిలామాదాయ మహతీం
మస్తకే ప్రక్షిపద్రుషా । తేనసోపిసమారాధ కరకాసంగలాలసః ॥ ౨౦ ॥
స్వయమాదాయ తం స్పృష్ట్వా శూన్యగృహే వ్యసర్జయత్ । బహుభిర్యావన
స్త్రైస్తైః పరస్త్రీసంగలాలసైః ॥ ౨౧ ॥ కామశాస్త్రకలాభిశ్చ పరిరంభణాది
భిశ్చనైః । నానాజాతిధరైః పుంభిః వర్ణసంకరకారకైః ॥ ౨౨ ॥ కరోతి సంగ
మం నిత్యం సా రతిం పశ్యతి పాతకే । వసిభత్తైస్తు స్త్రీణాం కుండలీపరయోజనీ ॥
ఏకపత్నీ వ్రతానాంచ తేషాం రతిపరా సుచిః । పరసేవా పరద్వేషీ సర్వదేవ

త్రిగవ్యూతి ర్నిరంతరమ్ । మనుష్యాః పశవ స్తద్వత్పక్షిణశ్చ మృగా స్తథా ॥
౧౦ ॥ నకదాచిచ్చరంతిస్మ రాక్షసానాం మహాభయాత్ । మహాపర్వత సం
కాశైః పశుపక్షిమృగాదిభిః ॥ ౧౧ ॥ వటవృక్షసమీపేతు బహుభిర్భీమ దారు
ణైః । ముచ్యంతే బహవోన్యోన్యం శబ్దాః ప్రాణభయప్రదాః ॥ ౧౨ ॥ తిష్ట్యాద్వి
జవరోరాజన్ కార్తికస్నాన తత్పరః । గచ్ఛన్ దదర్శ తన్మార్గే రాక్షసా
న్వృక్షమాశ్రితాన్ ॥ ౧౩ ॥ సంత్రస్తహృదయ స్తత్ర రుదంశ్చ విహ్వ
లః । స్మరన్ విష్ణుపదద్వంద్వం తత్వరగ్లోవనీపతే ॥ ౧౪ ॥ త్రాహిదేవేశ లోకే
శ త్రాహినారాయణావ్యయ । సను స్తథాయ విధ్వంసిన్ త్రాహిమాం శరణా
గతమ్ ॥ ౧౫ ॥ నాన్యం పశ్యామి దేవేశ త్వత్తోహం జగదీశ్వర ॥ ఏవం పలాయ
మానం తం రాక్షసానుగతా స్తదా ॥ ౧౬ ॥ భయాతురం పాన్వితం విప్రం దృ
ష్ట్వాత త్తేజసాహతాః । దర్శనా త్తస్య విప్రస్య సంజ్ఞాసంజాయతే మలా ॥
౧౭ ॥ చకృః ప్రణామం తే భూమౌ బ్రాహ్మణాయ మహాత్మనే । తే రాక్షసాః
ప్రాంజలయః తదగ్రే నృపపుంగవ ॥ ౧౮ ॥ తుష్టువుర్విపిద్రై ర్వాక్యైః విప్రం
భూతదయాపరమ్ । బ్రహ్మన్ తే దర్శనాత్సద్యో పయం నివర్త్య పాలయా ॥
౧౯ ॥ భవదాగమనం బ్రహ్మన్ లోకోపకరణాయవై । మహతాం జీవనం లో
కే ప్రాణినాముపకారకమ్ ॥ ౨౦ ॥ మహద్విచలనం విప్రే తేచ ప్రాహుర్మహీ
పతే । ఏవం ప్రత్యుదితం శ్రుత్వా బ్రాహ్మణో భయవర్జితః ॥ ౨౧ ॥ రేయా
యుధిరితానాహ ప్రసన్నేనాంతరాత్మనా । కిమిదం కర్మణా కేన వికారం
రూపమీదృశమ్ ॥ ౨౨ ॥ భవద్భిః కిం కృతం పూర్వం విద్వద్భిరతి నిందితమ్ ।
వదధ్వం నాత్ర సందేహో యుష్మాకం మాభయం యతః ॥ ౨౩ ॥ తేనస్మరంతి
తే సర్వం పృథక్తత్కర్మ నిందితం । విప్రాగ్ర్యమూచు స్తత్తేత్థం తద్వ
దామస్సమాగతాః ॥ ౨౪ ॥ బ్రహ్మరాక్షసాః ॥ అహం పురా ద్రావిడేషు గ్రా
మిణీ బ్రాహ్మణాధమః । నిష్ఠురోవాక్యచతురః గ్రామే మందరసంజ్ఞికే ॥ ౨౫ ॥
బ్రహ్మస్వంచ మయాభుక్తం కుటుంబాసక్తబుద్ధినా । బంధుభ్యో బ్రాహ్మణే
భ్యశ్చ నాన్నం దత్తం మయా పురా ॥ ౨౬ ॥ బ్రహ్మస్వం ప్రణయాద్భుక్తం
దహే త్యాసప్తమం కులం । తదేవ చౌర్యరూపేణ దహత్యాచంద్ర తారకం ॥
౨౭ ॥ రౌరవే యాత నాం భుక్త్వా సభూమౌ బ్రహ్మరాక్షసః । దోషస్యా
స్య ప్రశమనే ఉపాయం కురుభూసుర ॥ ౨౮ ॥ ద్వితీయోవాచ తంవిప్రం విన
యావనతో నృప । మాతాపిత్రో రహం ద్వేష్టా నిత్యం నిష్ఠుర భాషణః ॥
దారాపత్య సమాయుక్తో మృష్టాన్నం భక్షయామ్యహం । పిత్రోర్వర్జ్యా

పునర్భూరిం గతాస్మ్యహమ్ ॥ ౪౫ ॥ జన్మైకమంతిమం విప్ర జాతిస్మరణకా-
రణమ్ । తద్వదస్వ ద్విజశ్రేష్ఠ కృత్వాచాహం పునామి వై ॥ ౪౬ ॥ ఏవం శ్రు-
త్వా స విప్రోపి దోర్జ్ఞానచక్షురదర్శయత్ । కార్తిక్యామిందువారే తు
ల్యత్నం నక్తభోజనాత్ ॥ ౪౭ ॥ జాతిస్మరణహేతుర్వై సాధుజ్ఞాత్వేతి సో-
దత్ । సాపి తు పునః ప్రాహ బ్రాహ్మణం వేదపారగమ్ ॥ ౪౮ ॥ మాం పా-
హి కృపయా బ్రహ్మన్ శ్వానయోనిధరాం ద్విజ । ఏవం సంప్రార్థితో విప్రో
దదౌ ధర్మ మనుత్తమమ్ ॥ ౪౯ ॥ కార్తిక్యామిందువారే తు హ్యేకవారే-
ణ యత్ఫలమ్ । తత్ఫలం ప్రదదౌ సద్యః ఉపకారాయ భూపతే ॥ ౫౦ ॥ దేదీ-
ప్యమానదేహాఢ్యా దివ్యస్రగ్వస్త్రభూషణా । పితృభిస్సా రాజేంద్ర కైలా-
సం ప్రతిసాగయా ॥ ౫౧ ॥ శివేన మోదతే తత్ర శివాయుద్వ్యస్మహీపతే ।
తస్మాత్కార్తికమాసే తు సోమవారవ్రతం చరేత్ ॥ ౫౨ ॥ యః కరోతి వ్ర-
తం భక్త్యా కైవల్యంకరసంస్థితం । తస్మాత్త్వమపి రాజేంద్ర కార్తిక్యాం ధర్మ-
మాచర ॥ ౫౩ ॥

ఇతి శ్రీస్కాందపురాణే - కార్తికమాహాత్మ్యే,
ద్వితీయోఽధ్యాయః

—*—

అథ తృతీయోఽధ్యాయః.

శ్రీవసిష్ఠః ॥ కార్తికేమాసి రాజేంద్ర స్నానదానజపాదికం । లేశ-
మాత్రం కురుతే మర్త్యః తదక్షయ్యఫలం స్మృతమ్ ॥ ౧ ॥ అనిత్యం దేహమాశ్రిత్య
కార్తికోక్తం చరేన్నహి । స్త్రీయోవా పురుషోవాపి శ్వానయోనిశతం వ్ర-
జేత్ ॥ ౨ ॥ పౌర్ణమాస్యాం కార్తికే మర్త్యః స్నానదానం తు నాచరేత్ । కో-
టిజన్మసు చండాలయోనౌ సంజాయతే నృప ॥ ౩ ॥ కర్మాద్యోనా సముత్పన్నో
భవతి బ్రహ్మరాక్షసః । అత్రైవోదాహరంతీమమితిహాసం పురాతనమ్ ॥ ౪ ॥
తస్య వృత్తచరితం తత్సమాసేన వై శృణు । ఆంధ్రదేశే ద్విజః కశ్చిత్ త్రైస్వ-
ష్ఠ ఇతి శ్రుతః ॥ ౫ ॥ సర్వశాస్త్రార్థకుశల స్తపస్స్వాధ్యాయజితేంద్రియః । తీర్థయా-
త్రాసు రత స్సర్వభూతదయాపరః ॥ ౬ ॥ కదాచిత్తీర్థయాత్రార్థ-
టమానో నరేశ్వర । గోదావరీతటే రాజన్ వటేచాంబరచుంబిని ॥ ౭ ॥ తస్మి-
త్రయః పిశాచాశ్చ బ్రహ్మరాక్షససంజ్ఞికాః । ఊర్ధ్వకేశాః కరాళాస్యాః కృ-
ష్ణదేహాః కృశోదరాః ॥ ౮ ॥ రక్తనేత్రాస్త్రసముఖాః దీర్ఘదంతాసిపాణయః ।
కపాలావరణా రాజన్ సర్వభూతభయంకరాః ॥ ౯ ॥ వటస్యోపరి తే రాజ-

అథ చతుర్థోఽధ్యాయః.

రాజోవాచ ॥ తవవాగమృతంపీత్వా తృప్తిర్నాస్తి మహామతే । కిందా
నం కార్తికేమాసికే మద్దీక్ష్యవ్రతంచరేత్॥ ౧॥ భూయోఽహం శ్రోతుమిచ్ఛా
మి ధర్మంకార్తికసంభవమ్ ॥ వసిష్ఠః ॥ భూయశ్శృణుష్వాఘహరం సర్వ
పుణ్యవివర్ధనమ్॥ ౨॥ ప్రవక్ష్యామి మహారాజ ధర్మంకార్తికసంభవం । కా
ర్తికేమాసి సాయాహ్నే శివాగారేశుభప్రదే॥ ౩ ॥ యోదీపమర్పయేద్భ
క్త్యా తదనంతఫలప్రదం । గోపుర ద్వార శిఖరే లింగాగ్రే నృపపుంగవ ॥
కార్తిక్యామర్పయేద్దీపం సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే । యఃకుర్యాద్భక్తిభా
వేన కార్తిక్యామీశ్వరాలయే ॥ ౫ ॥ గవ్యేనచ ఘృతేనాపి తైలాద్వా మ
ధుత్రైతః । నారంగ తైలాద్రాజేంద్ర దీపంయశ్శంభవేర్పయేత్ ॥ ౬ ॥ సధ
న్యస్సన్వధన్యశ్చ సధర్మాత్మా నసంశయః । యదితత్రసభావేతు కార్తికే
మాసిభూమిప॥ దీపమేరండతైలం వాయోర్పయేత్సతు పుణ్యభాక్ । మో
హాన్నైవాథవాదం భాద్భక్త్యావా పార్వతీపతేః ॥ ౮ ॥ కార్తికేచార్పయేద్దీ
పం సశివప్రియభాఙ్నరః । పురాపాఞ్చాలదేశేతు రాజాభూద్దసదోపమః॥
౯॥ పుత్రహీనస్తపస్తేపే గోదావర్యాస్తటేశుభే। స్నాతుకామస్సమాయాతః
పిప్పలో మునిసత్తమః ॥ రాజానమబ్రవీత్తత్ర కిమర్థంక్రియతేతపః । తతో
వాచమహీపాలో మునింసత్యవచాన్వితమ్ ॥ మునేపుత్రవిహీనోస్మితదర్థం
తప్యతేతతః ॥ బ్రాహ్మణః ॥ కురుష్వభక్త్యా దీపేభ్యో ఈష్టిజంవా పార్వతీప
తేః ॥ ౧౨ ॥ తేనతే పుత్రసంతానో భవిష్యతి నసంశయః । ఇతి తేనోదితం
శ్రుత్వా ప్రహర్షమతులం లభేత్ ॥ ౧౩ ॥ నమస్కృత్య గృహంగత్వా సు
స్నాతస్సమలంకృతః । చకారదీపదానంతు విధినేశ్వరతుష్టయే ॥ ౧౪ ॥ తత
స్తేనైవపుణ్యేన సాధ్వీగర్భమధత్తసా । ప్రసూతకాలే సాపుత్రం ద్వితీయ
మివభాస్కరమ్ ॥ ౧౫ ॥ రాజాప్రహర్షమతులం సంప్రాప్యైవమువాచ
[illegible] । సత్యంకార్తికేమాసస్యమాహాత్మ్యం పురుషార్థదమ్॥ ౧౬॥ సర్వే
షామేవభూతానాం సుఖహేతున్నసంశయః । తస్యాభిధానంచక్రేసౌభా
లస్యపృథివీపతిః ॥ శతుజిన్నామపుత్రస్య విప్రాన్సంపూజ్య భక్తితః । త
తోవృద్ధిగతో బాలో రాజపుత్రోఽవనీపతే ॥ ౧౮ ॥ శూరస్సురూపో నృప
తేః తనయః ప్రాప్తయౌవనః । వారాంగనాసు నిరతో పరస్త్రీరతలాల
సః । గురువిప్రజనద్వేషీ జాతిసంకరకారకః । నిందకోనిష్ఠురః పాపః [illegible]
[illegible]శిఖరాగ్రహః॥ ౨౦॥ రూపయౌవనసంపన్నో నానాలంకారభూషితః॥

భర్యాశ్చాపిపర్యుషాన్నేన భోజనమ్॥ ౩౦ ॥ బంధుభ్యోబ్రాహ్మణేభ్యశ్చ
ద్రవ్యాసక్తేన యన్మయా । నాదత్తం చాణుమాత్రంవాతస్మాద్దుర్బుద్ధి
నామయా॥ ౩౧॥ ఆంధ్రదేశనివాసేన చాజ్ఞానేనాల్పమేధినా । తేనకర్మవి
పాకేనయాతనాంచ యుగాష్టకమ్ ॥ ౩౨॥ భుక్త్వాపశ్చాద్భువంప్రాప్య బ్ర
హ్మరాక్షస రూపధృత్ । పాపపంకేనిమగ్నంమాం ఉద్ధరేమ మహీసుర ॥
౩౩ ॥ ఏవముక్తేతృతీయస్తు ప్రాహేదంప్రణతోనృప । ఆంధ్రదేశేచకో
విప్ర విష్ణోరాయతనేశుభే ॥ ౩౪ ॥ స్నానసంధ్యాపరిత్యక్తః పరనిందాపరా
యణః । బహుభాషీనిష్ఠురోహం దయాహీనోఽశుచిర్ద్విజ ॥ ౩౫ ॥ తైలం
విష్ణోర్దీపసంస్థం మయాచాపహృతంపురా । వేశ్యాగారేతు తత్తైలంతద్ఘృ
తం దీప్యతేమయా ॥ ౩౬ ॥ తస్మాత్తద్దివ్యమాదాయ తయాంత్యాటిలాల
సః । తేనకర్మవిపాకేన నరకేషుక్తయాతనః ॥ ౩౭ ॥ పశ్చాద్భూమిమను
ప్రాప్యనానాయోనిషు వైక్రమాత్ । బ్రహ్మరాక్షసయోనౌతు సంజాతో
ప్యత్రిపాదపే ॥ ౩౮॥ రక్షమాంకృపయాబ్రహ్మన్ సర్వభూతదయానిధే ।
తైరేవముదితంశ్రుత్వావిప్రోవిస్మితమానసః ॥ ౩౯ ॥ మాభయం భవతామ
ల్ప ముద్ధరిష్యేమహాసంకటాత్ । కార్తికస్నానకామేన ఆగచ్ఛధ్వం మయా
సహ ॥ ౪౦ ॥ ఇత్యుక్త్వాతైస్త్రయోవిప్రోకావేర్యాం కార్తికేనృప । స్వయం
కృత్వాతతఃస్నానం । తేషాంముక్తిమకారయత్ ॥ ౪౧ ॥ తత్రనాదేవము
క్తాస్సర్వేః దివ్యరూపధరాశ్చతే । యయుర్విష్ణుపదంరాజన్ కార్తికే
స్నానమాత్రతః ॥ ౪౨ ॥ మోహేనైవాథవాజ్ఞానాత్ కావేర్యాంచ భృ
గూదయే । యోనిమజ్జతిరాజేంద్ర విష్ణోః పూజాం విధానతః ॥ ౪౩ ॥ వాజపే
యాయుతానాంచ ఫలంయాతిన సంశయః । యేనకేనాప్యుపాయేన కావే
ర్యాంకార్తికేనృప ॥ ౪౪ ॥ ఆవశ్యకమిదంస్నానం కుర్యాద్విష్ణుపరాయ
ణః ॥ నకుర్యాద్యదికార్తిక్యాంస్నానం భక్త్యానరాధమః ॥ ౪౫ ॥ దశజన్మని
చండాలోపశ్చాత్సూకరకోభవేత్ । తస్మాత్కార్తికమాసేతు స్త్రీయో
నాపురుషస్యచ॥ ౪౬॥ స్నానమావశ్యకంరాజన్నాత్రికార్యావిచారణా॥

ఇతి శ్రీ స్కాందపురాణే - కార్తికమాహాత్మ్యే

తృతీయోఽధ్యాయః.

కంవాసధస్య స్వర్గయోగినాం । ఇత్యుక్త్వా తు దీతం శీఘ్రం తాం సమానదర్శయా స్వితః ॥ ౪౨ ॥ దాస్యామినీచపాత్రస్య ఫలంవిప్రవిముక్తయే । ఏకకాల మృతానాంచ గతిరేవావ శిష్యతే ॥ ౪౩ ॥ ఇత్యుక్త్వా ప్రదదౌ పుణ్యం కార్తికేమాసిసంభవం । తేనపుణ్యప్రభావే సుముక్తః యమపాశతః ॥ ౪౪ ॥ దివ్యం విమానమారుహ్య యయౌశివనికేతనం । యయురల్పేన పుణ్యేన తదా తే శివమందిరమ్॥ ౪౫॥ తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన కార్తిక్యాంధర్మమాచరేత్ । నాచరేద్యదిమూఢాత్మా రౌరవంనరకం వ్రజే ॥ ౪౬ ॥ యఃకార్తికేమాసిరాజన్ మాసమేకంనిరంతరం । శంకరస్యాథవా విష్ణోః దేవదేవస్యచక్రిణః॥ ౪౭॥ దీపమాలాప్రదాతా స్యాత్స పునర్జాయతే భువి। సోఽపి జ్ఞాన మనుప్రాప్య ముక్తో భవతి నిశ్చయమ్ ॥ ౪౮ ॥ స్త్రీయోవా పురుషోవాపి కార్తికే కేశవాగ్రతః । స్వశక్త్యా చార్పయేద్దీపం సర్వపాప విముక్తయే ॥ తస్మాత్త్వమపిరాజేంద్ర కార్తికే గంగాపతేః। మందిరే దీపమాలాంతు సమర్పయనసంశయః॥

ఇతి శ్రీ స్కాందపురాణే - కార్తికమాహాత్మ్యే చతుర్థోఽధ్యాయః.

అథ పంచమోఽధ్యాయః॥

శ్రీవసిష్ఠః ॥ ఆచరేత్కార్తికే మాసి నారీవాపురుషోఽపివా । పాపక్షయార్థంరాజేంద్ర కార్తికే పుత్రభాజనమ్ ॥ ౧॥ యద్వాచరతి రాజేంద్ర ఫలమక్షయమశ్నుతే । యః కార్తికే హరేరగ్రే గీతాపాఠం కరిష్య ॥ ౨॥ ససర్వపాపనిర్ముక్తః జీర్ణత్వచమివోరగః । కార్తికే తులసీపత్రైః కరవీరైస్సితాసితైః । అలంకరోతి సద్భక్త్యా విష్ణుమాద్యంజగద్గురుం । సవిష్ణోర్మందిరంప్రాప్య విష్ణునాసహ మోదతే ॥ ౪॥ విభూతింవిశ్వరూపంచ కార్తికే కేశవాగ్రతః। యోజపేన్భక్తియోగేన సవైవంతే స్వర్గభవేత్ ॥ ౪ ॥ పాదం వాశ్లోకమేకం వాపురాణం కార్తికే హరేః । అగ్రతః కురుతే రాజన్ సముక్తస్సర్వకర్మభిః ॥ ౬ ॥ యఃకార్తికేసితేపక్షే వనభోజనమాచరేత్ । సయాతివైష్ణవంధామ సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే ॥ ౭ ॥ జపహోమార్చనం కాలే భోజనేపితృతర్పణే । చండాలపతితానాంచ శూద్రసూతక భాషణమ్॥ త్యక్త్వాపమాచరేద్ధీమాన్ కార్తికే వనభోజనమ్ । నానాద్రుమలతాకీర్ణేవనే నామలకాగ్రతః ॥ ౯ ॥ సమభ్యర్చ్య విధానేనసాలగ్రామశిలా వాసి

కస్యచిద్విజ ముఖ్యస్య భార్యాపరమశోభనా ॥ ౨౧ ॥ హరిమధ్యా విశాలా
క్షీ బృహచ్ఛ్రోణి పయోధరా । రంభోరుశ్శుకవాణీచ సౌందర్యస్య విభ్ర
మా ॥ సరాజతనయస్తాంతు దృష్ట్వా సౌందర్యతోషితః । తందృష్ట్వాసాత
థా రాజన్ తస్యరూపేణభామినీ ॥ ౨౩ ॥ సాగత్వా రాజతనయం ద్విజంత్య
క్త్వామహానిశి । తేనసారమతే నిత్యం సంతుష్టా రాజమందిరే॥ ౨౪ ॥ రాత్రి
శేషంతథానీత్వా పునఃపతి ముపాగతా । తత్ జ్ఞాత్వా సద్విజః కోపా ద్భా
ర్యాం దృష్ట్వాతి నిందితామ్ ॥ ౨౫ ॥ ఖడ్గపాణి స్సకోపేన తస్యాశ్చోప పత్తే
ర్నృప । వధోపాయం స్మరన్నిత్యం మేనకేనా ప్యుపాయతః ॥ ౨౬ ॥ కదాచి
త్కార్తికేమాసి పౌర్ణమాస్యాం మిందువాసరే । దిష్ట్యాశివాలయంగత్వా
రాజపుత్రస్తయాసహ ॥ ౨౭ ॥ సాసుర్యాస్వర్తికాం సుపూర్తైలాంతే
నైవభూమిప । సరాజపుత్రో మోహేన తైలమేరండకం స్వయమ్ ॥ ౨౮ ॥
దీపంసాదీప పాత్రేషు పరిజ్వాల్యాతి ప్రయత్నతః । సంస్థాప్య వేదికాయాం
చ శివాగ్రేనుభచారిణీ ॥ ౨౯ ॥ తత్రతత్రైవసా రాజ స్సురతోత్సాహ సిగ్ధ్వ
రైః । కామశాస్త్రకలాభిశ్చ క్రీడాంశ్చ క్రతురావరాత్ ॥ ౩౦ ॥ ఆత్మానం
గోపయిత్వాతు శనైర్గత్వాతదాలయం । కవాటీంసుస్థిరం బధ్వా ఖడ్గమా
దాయకోపతః ॥ ౩౧ ॥ చిచ్ఛేదరాజతనయం తతోభార్యాంనరాధిప । రా
జసూనుశ్శస్త్రైస్థిత్వా జఘ్నువానసినాచతమ్॥౩౨॥ జీర్ణ దేవాలయే దైవా దన్యో
న్యాఘాతయోగతః । త్రయోపి మరణం జగ్ముః కార్తిక్యా మీశ్వరాలయే॥
౩౩ ॥ మోహాత్కార్తీక పౌర్ణమాస్యా మిందువారే శివాలయే । పౌర్ణ
మాస్యా మిందువారేతు సర్వపుణ్య ఫలప్రదే ॥ ౩౪ ॥ తదాగతా యమభటాః
పాశహస్తాః భయంకరాః । శివదూతా స్తదా జగ్ముః రుద్రలోచనభీతిదాః ॥ ౩౫
అథతాం రాజపుత్రంచ విమానే సన్నివేశ్యచ । పాదౌచాబధ్యతం విప్రం
యమదూతాస్సుదారుణాః ॥ ౩౬ ॥ ఏవంభిన్నాం గతిర్దృష్ట్వా తానాహ
ద్విజసత్తమః । తావుభౌతుహల్యపాప్మానౌ కులటానృపపుత్రకౌ ॥ ౩౭ ॥ అ
హంద్విజ వరఃపుణ్యో గతిశ్శ్రేయోహ్య భూదిహ ॥ శివదూతా స్తతఃప్రోచు
[illegible]ం దీవమానసమ్ ॥ ౩౮ ॥ మోహాత్కార్తీక పౌర్ణమాస్యా మిందు
వారే శివాలయే । ఏషా [illegible] తైలఖండే వర్తికామ్ ॥ ౩౯ ॥ చ
కార తేనపుణ్యేన సర్వపాపక్షయోభవేత్ । అనేనదీపపాత్రంచ తైలమేరం
డసంభవమ్॥ ౪౦॥ సర్వపాపక్షయమభూత్పుణ్యంతత్తైలపాత్రయోః । దా
నేనైవాథ మోహాత్కార్తిక్యాంశంకరాలయే ॥ ౪౧ ॥ యోప్యద్దీప

కేమాసిమానవః ॥ ౩౦ ॥ ధర్మంసమాచరేత్సద్యో జీవన్ముక్తో నసంశయః ।
వ్యాధః ప్రత్యుక్తమాకర్ణ్య ధర్మంచ ఋషిణానృప॥ ౩౧ ॥ మూషకస్తత్ర
తచ్ఛ్రుత్వా ముక్తదేహస్తతోఽగమత్ । విశ్వామిత్రస్తుతం దృష్ట్వా స బభూ
వాఽవిస్మితః ॥ ౩౨ ॥ నివేద్య సకలంకర్మ విప్రసూనురుదారధీః । సద్యస్స్వం
దర్శయంస్తత్రి వ్యాధాయైతత్ఫలంనృప ॥ ౩౩ ॥ అనుజ్ఞాతో యయౌ శీ
ఘ్రం విప్రసూను స్స్వమాశ్రమం । వ్యాధోపి సకలం తస్మా చ్ఛ్రుత్వా
వాప శుభాంగతిమ్ ॥ ౩౪ ॥ ఇచ్ఛంతి యదియోలోకే గతిమత్యంత దుర్ల
భాం । కార్తికస్యచ మాహాత్మ్యం శ్రవణంచాభ్యసేత్సుధీః॥ ౩౫ ॥ పుణ్యే
తేనాధికంప్రాప్య ప్రయాతిపరమాంగతిమ్ । తస్మాత్సర్వ ప్రయత్నేన కా
ర్తికే ధర్మమాచరేత్ ॥ ౩౬ ॥ ఇదంసత్యమిదం సత్యంధాత్రా సుశ్రు
తంమయా । పురాణేషుమతింరాజన్ కురుసవ్యక్ప్రయత్నతః ॥ ౩౭ ॥ యా
స్యసిత్వంపుణ్యాగతిం నాత్రకార్యావిచారణా॥

ఇతి శ్రీస్కాందపురాణే- కార్తికమాహాత్మ్యే-
పంచమోఽధ్యాయః.

—*—

అథ షష్ఠోఽధ్యాయః.

వసిష్ఠః ॥ యఃకార్తికేమాసిరాజన్ స్నానం పంచామృతేనచ । క
స్తూరీగంధతోయేనవిష్ణోరమిత తేజసః ॥ ౧ ॥ యఃకుర్యాద్భక్తిభావేనమాస
మేకంనిరంతరం । సోఽశ్వమేధాయుతఫలం ప్రాప్యయాతి శుభాంగతిమ్॥ ౨
యేసాయాహ్నే హరేరగ్రే కార్తిక్యామవనీపతే । దీపదానం ప్రకుర్వం
తి తద్విష్ణోః పరమంపదమ్॥ ౩॥ కార్తికేమాసి సంప్రాప్తే దీపదానం కరో
తియః । సుజ్ఞానంప్రాప్య విమలం విష్ణులోకమవాప్నుయాత్॥ ౪॥ తూలం
సంశోధ్యవిధినా వర్తింకృత్వాప్రయత్నతః । శాలిపిష్టేన తత్పాత్రం గో
ధూమైర్వాథవానృప ॥ ౫ ॥ కార్తిక్యాంకారయేద్భక్త్యా ఘృతవర్తి సమ
న్వితమ్ । ఘృతపూరిత తత్పాత్రం వహ్నిజ్వాలాని యోజితమ్ ॥ ౬॥ విప్రా
యవేదవిదుషే పూజ్యభక్త్యా ప్రదాపయేత్ । ఏవం క్రమేణ రాజేంద్రమాస
మేకంనిరంతరమ్॥ ౭ ॥ మాసాంతేరజతంపాత్రం వర్తింకృత్వా సువర్ణ
కం । శాలిపిష్టస్యమధ్యస్థం పూజ్యాయంచా నివేదయేత్ ॥ ౮ ॥ బ్రాహ్మణా
న్భోజయేత్పశ్చాత్ స్వయమేవతతఃపరం । మంత్రేణానేనరాజేంద్ర కుర్యా
ద్దానమిదంశుభమ్ ॥ ౯ ॥ సర్వజ్ఞాన ప్రదందీపం సర్వసంపత్సుఖావహం

నం । దామోదరం జగద్వంద్యం గంధపుష్పాక్షతాదిభిః ॥ ౧౦ ॥ యథావిత్తా
ను సారేణ విప్రాన్ సంపూజ్య భక్తితః । ఏవం య ఊర్జే మాసేస్మిన్ వన
భోజనమాచరేత్ ॥ ౧౧ ॥ సర్వపాపవినిర్ముక్తో యుద్యతాం కాలాది సంభవైః ॥
తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన వనభోజనమాచరేత్ ॥ ౧౨ ॥ పురాణ శ్రవణం భ
క్త్యామాహాత్మ్యం కార్తికస్య చ । యథా విప్రసుతో ముక్తో రాజన్ దుర్యో
నిసంకటాత్ ॥ ౧౩ ॥ రాజా ॥ కో విప్రసూనుః కిం కర్మ కృతవానేన ముచ్య
తే । ఏతద్వృత్తాన్ సమాచక్ష్వ శ్రోతుమిచ్ఛామి సాంప్రతమ్ ॥ వసిష్ఠః ॥
శ్రుణు రాజన్ ప్రవక్ష్యామి కావేర్యా వైత టే శుభే । దేవశర్మ ఇతి ఖ్యా
తో వేదవేదాంగ పారగః ॥ ౧౪ ॥ తస్య సూను ర్దురాచారో తమాహస్వ
సుతం పితా । వత్స్యామి శ్రుణు తే పుత్ర సర్వపాప విముక్తయే ॥ ౧౫ ॥ కురు
ష్వ కార్తికే మాసి స్నానం కేశవపూజనం । దీపమాలార్పణం తస్య విష్ణో
రమిత తేజసః ॥ ౧౬ ॥ ఇతి శ్రుత్వా సుతస్తస్య పితరం ప్రవర బ్రవీత్ । కుతః
కార్తిక ధర్మేతి తన్న కార్యం మయా కృతే ॥ ౧౮ ॥ తచ్ఛ్రుత్వా కోపతా
మ్రాక్షః శశాప సుత మంజసా । మూషకో భవ దుర్బుద్ధే అరణ్యే ద్రుమకోట
రే ॥ ౧౯ ॥ అయాచత విశాపం చ పశ్చాత్తాపేన భూమిప । దురాచారస్య మే
తాత కథం ముక్తిర్భవిష్యతి ॥ ౨౦ ॥ స చాహ కార్తికం ధర్మం యదా శ్రో
ష్యసి పుత్రక । ముక్తిస్తే భవితా నూనం తస్య పుణ్య ప్రభావతః ॥ ౨౧ ॥ ఇత్యు
క్త్వా విరమచ్ఛ్రీ ద్విజసుతః పితరి సోప్యథ । తత్క్షణాన్మూషకో భూత్వా గహనా
న్యే ద్రుమే నృప ॥ ౨౨ ॥ సుఫలే సర్వజీవానా మాశ్రయే చ సుఖప్రదే । ఏవం
మంతరితే కాలే తత్రాగాత్కౌశికో మునిః ॥ ౨౩ ॥ శిష్యైర్యుక్తః కార్తికస్నానం
కృత్వా తస్మిన్ సమాశ్రితః । పురాణపఠనం తత్ర మాహాత్మ్యం కార్తిక
స్య చ ॥ ౨౪ ॥ చకార భక్తిభావేన తస్మిన్ కాలే ద్విజపుంగవ । తదా కశ్చిద్దురా
చారో వ్యాధః పాపధరశ్చ రః ॥ ౨౫ ॥ మృగయా సంచరన్నాగాత్ ప్రాణిహిం
సాపరాయణః । విప్రాన్ హంతుం సముద్యుక్తో దయాహీనోసు మూర్తిమా
న్ ॥ ౨౬ ॥ తేషాం దర్శనతో వ్యాధ సంజ్ఞాసర్వార్థసాధినీ । తాను
వాచ తతః ప్రీతో కిమిదం కర్మ ముత్తమమ్ ॥ ౨౭ ॥ తేనైవ ముక్తో రాజర్షి
ర్విశ్వామిత్రస్తమబ్రవీత్ ॥ విశ్వామిత్రః ॥ శ్రుణు వ్యాధ ప్రవక్ష్యామి బు
ద్ధిస్తే విమలో ఽభయా ॥ ౨౮ ॥ ధర్మాః కార్తికమాసస్య నరాణాం కీర్తివర్ధ
నః । కార్తికే మాసి యో మోహాత్ స్నానం దానాదికం చరేత్ ॥ ౨౯ ॥
స సర్వపాపనిర్ముక్తో యాతి విష్ణోః పరం పదం । భగవద్భక్తిభావేన కార్తి

గోదయవేళాయాం కార్తికస్నాన మంభసి ॥ ౩౧ ॥ హరేఃపూజాందీప
దానంపురాణశ్రవణంతథా। మాసాంతే విప్రముఖ్యేభ్యోభోజనం సాప్రయ
చ్ఛతి॥ ౩౨॥ కార్తికేతుసదారాజన్ మాసస్నానంకరోతిసా। తేనశీఘ్ర
శ్శుభ్రత్రిజాయతే కుక్షిరోగతః ॥ ౩౩ ॥ తస్యామానాదివారాత్రౌ దుఃఖా
ద్వాష్పాకులేక్షణా। మమారబంధుహీనానాస్వర్గ లోకంగతాముదా ॥
తస్మాత్కార్తిక మాసేతు దీపదానంవిశిష్యతే। జ్ఞానాజ్ఞానకృతంపాపం
కార్తికే దీపదానతః ॥ ౩౫ ॥ నశ్యంతినాత్రసందేహః శ్శంకరేణోదితం
పురా। ఇదంగవాస్యమాఖ్యానం కథితంతవభూపతే ॥ ౩౬ ॥ యచ్ఛ్రుత్వా
ముచ్యతేజంతు ర్జన్మసంసారబంధనాత్॥

ఇతి శ్రీస్కాందపురాణే - కార్తికమాహాత్మ్యే.

షష్ఠోఽధ్యాయః.

—(*)—

అథసప్తమోఽధ్యాయః.

వసిష్ఠః ॥ పునఃకార్తిక మాహాత్మ్యంప్రవక్ష్యామిస మాసతః। తచ్ఛ్రు
ణుష్వనరశ్రేష్ఠప్రసన్నేనాంతరాత్మనా ॥ ౧ ॥ యఃకార్తికేశ్చయద్భక్త్యాక
మలైఃకమలేక్షణమ్। తస్యగేహేవసేన్నిత్యంకమలానాత్రసంశయః॥ ౨ ॥ దే
వేశంభక్తియోగేన తులసీజాతిపుష్పకైః। అర్చయేద్యదిమాసేస్మిన్ సచ
భూయోనజాయతే ॥ కార్తికేబిల్వపత్రేణ విష్ణుర్వ్యాపకమీశ్వరం। యః
పూజయేన్నరశ్రేష్ఠస్సతు భూయోభిజాయతే ॥ ఫలదానంచకార్తికే యః
కుర్యాత్సద్భక్తియుక్తతః। పాపానిలయంయాంతి తమాంసీ వారుణోద
యే ॥ ౫ ॥ యోధాత్రీఫలమూలేతు కృత్వావిష్ణుంప్రపూజయేత్ ॥ యమస్త
స్నేక్షితుంశక్తఃనాత్రకార్యావిచారణా॥ ౬ ॥ సాలగ్రామార్చనంరాజస్కా
ర్తికేమాసిప్రయత్నతః। తులసీదళైరర్చయేచ్చయస్సధన్యోనసంశయః ॥ ౭ ॥
యోవనేభోజనం కుర్యాద్విప్రైస్సార్థంనృపోత్తమ। కార్తికేతేనశ్యంతి
మహాపాతకకోటయః ॥ ౮ ॥ ధాత్రీవృక్షసమీపేతు సాలగ్రామస్య సంన
రః।యఃకుర్యాద్రాజశార్దూల కార్తికేబ్రాహ్మణైస్సహ ॥ ౯ ॥ సవైకుం
ఠపురంప్రాప్యవిష్ణు వన్మోదతేచిరం। యఃకార్తికేమాసి భక్త్యాతోర
ణంచూతపల్లవైః॥ ౧౦ ॥ దామోదరాగ్రేయః కుర్యాత్సయాతిపరమాంగ
తిం। కదళీస్తంభపూజాంచయః కుర్యాత్కార్తికేహరేః ॥ ౧౧ ॥ పుష్పై
ర్వామంటపంవిష్ణోస్స వైకుంఠేచిరంవసేత్ । కార్తిక్యాం కేశవస్యాగ్రే

దీపదానం ప్రదాస్యామి శాంతిరస్తు సదా మమ॥ ౧౦॥ ఏవం యః కురుతే నారా
జన్ నారీవా పురుషోఽపివా । కార్తికే మాసి రాజేంద్ర పోతియ్యంఫలశ్ను
తే॥ ౧౧ ॥ దీపదో లభతే విద్యాం దీపదో లభతే శ్రుతం । దీపదో లభతే చా
యుః దీపదో లభతే దివమ్ ॥ ౧౨ ॥ జ్ఞానాజ్ఞానకృతం పాపం మనో కార్యవా
య కర్మభిః । కార్తికే దీపదానేన విలయం యాతి తత్క్షణాత్ ॥ ౧౩ ॥ శ్రు
ణు రాజన్ ప్రవక్ష్యామి పురావృత్తం మనోహరం । పురా ద్రావిడదేశేషు
అంగనా కాచిదభ్యభూత్ ॥ ౧౪॥ సుతబంధువిహీనా సా సదా భిక్షాన్నజీవినీ॥
నసంస్కృతాన్నమల్పం చ భుక్త్వా పర్యుషితాశనా ॥ ౧౫ ॥ పరపాకరతా ని
త్యం నిత్యం కట్టా పేషణీ । క్రయవిక్రయణీ రాజన్ అర్జితార్థ భుక్తశేషతః॥
౧౬ ॥ సధ్యానం విష్ణుపాదాబ్జం నశ్రుతా హరిసత్కథా । నగతా పుణ్యతీ
ర్థాని నోపోష్యం విష్ణువాసరే॥ ౧౭ ॥ ద్రవ్యం నానావిధం భూపసంచితం బ
హుళం తయా । నచోపకారం నో దానం నకృతం స్వాత్మభోజనమ్॥ ౧౮॥ ఇ
త్థమజ్ఞానసంపన్నా మాహకశ్చిద్ద్విజోత్తమః । దైవయోగాత్సమాయాతః
శ్రీరంగం ద్రష్టుమచ్యుతం॥ ౧౯ ॥ సవిప్రవర్యస్తాం దృష్ట్వా పాపబుద్ధిముపా
శ్రితాం । అథాహ కృపయా రాజన్ సర్వభూతదయానిధిః ॥ ౨౦ ॥ వక్ష్యా
మి సాంప్రతం మూఢే మద్వాక్యమవధారయ । దుఃఖాదుఃఖమయో దేహః
త్వచాస్థిమాంససమన్వితః॥ ౨౧ ॥ దుఃఖాగారో హ్యయం మూఢే భూతైః పంచభి
రన్వితః । దేహావసానే తే యాంతి పంచభూతాః పృథక్పృథక్ ॥ ౨౨ । యస్త్వే
వ గేహావలభా నాశం యాంత్యుదబిందవః । జలబుద్బుదవద్దేహో నాశమా
యాతి నిశ్చితమ్ ॥ ౨౩ ॥ అనిత్యం దేవమాశ్రిత్య నిత్యత్వం మన్యసే హృది। త
స్మాత్సంత్యక్త్వా తంమోహం త్యజమూఢే విచారతః ॥ ౨౪ ॥ పతంగోఽగ్నిం స
మాగత్య పతత్యేవ స్వయం యథా । స్మరసత్వాత్మకం దేవం సర్వభూతద
యానిధిమ్ ॥ ౨౫॥ ధ్యానం కురు మహావిష్ణోః పాదపంకజముత్తమం। కామం
క్రోధం భయం లోభం దేహం ద్రవ్యాభిలాషిణం । త్యజవిష్ణుపదద్వంద్వం భ
జ భక్త్యా త్వనన్యయా। కురుష్వ కార్తికస్నానం భక్తిభావేన కేశవే ॥ ౨౬ ॥
యథాదానం తథా కార్యం కార్తికే చాల్పమేవచ । దీపదానం ప్రయత్నేన
ద్రావిణాయ మహాత్మనే॥ ౨౭॥ తేన నశ్యంతి పాపాని జన్మాంతరకృతాన్య
పి। మాకురుష్వాత్ర సందేహం మహాపాపవిముక్తయే॥ ౨౮ ॥ ఇత్యుక్త్వా స
యయౌ ధీమాన్ ఐంద్రీం విప్రవరస్తదా। ఇతి తేనోదితం శ్రుత్వా విస్మితా రా
జసత్తమ॥ ౩౦॥ పశ్చాత్తాపమనుప్రాప్య సా కరోత్కార్తికవ్రతం । పతం

భవేద్విప్రో వేదవేదాంగపారగః ॥ ౩౨ ॥ సహస్రపత్త్రైర్యో విష్ణుపూజాం
యః కార్తికే నృప । సమిత్రపదవీం ప్రాప్య దీర్ఘాయుష్యమవాప్నుయాత్ ॥
౩౩ ॥ అతసీపుష్పమాలాంయో హ్యలంకృత్య తథాన్వయం । సౌంధేద్వ
ష్వార్చయేద్విష్ణుం సచస్వర్గాధిపో భవేత్ ॥ ౩౪ ॥ స్త్రీర్యో నార్చ్యే నవావి
ష్ణుం పూజయేత్తులసీదళైః । ససర్వపాతకాన్ముక్తో యాతివిష్ణోః పరంపదమ్॥
౩౫ ॥ కార్తికే భానువారేతు స్నానకర్మ సమాచరేత్ । మాసస్నానేన
యత్పుణ్యం తత్పుణ్యంలభతే నృప॥ ౩౬॥ ఆద్యంతిమే మధ్యమేచ దినేయస్స్నా
నమాచరేత్ । మాసస్నాన ఫలం తేన లభతే నాత్రసంశయః ॥ ౩౭ ॥ అథ
వా మాసమాహాత్మ్యం యః శ్రుణోత్యఘనాశనం । మాసమేకం నృపశ్రేష్ఠ
సముక్తసర్వపాతకైః ॥ ౩౮ ॥ కార్తికే మాసి యో దీపాన్ దృష్ట్వా మోదతి
యః పుమాన్ । తేనపాపాని నశ్యంతి నాత్రకార్యా విచారణా ॥ ౩౯ ॥
సహాయం కురుతే విష్ణోః పూజార్థం యః ప్రయత్నతః । కర్మణా మనసా వా
చా సస్వర్గఫలమశ్నుతే ॥ ౪౦ ॥ కార్తికే మాసి యో భక్త్యా హ్యర్చయే
దచ్యుతం నరః । గంధపుష్పైః సుధూపాద్యైః యాతి తత్పదమవ్యయమ్॥ ౪౧॥
కార్తికే కేశవస్యాగ్రే యోజపన్న సమాచరేత్ । సజంబుకో భవేద్భూమౌ
సప్తజన్మస్వసంశయః ॥ ౪౨ ॥ యే ప్రదోషే పురాణంతు కార్తికే కేశవాగ్ర
తః । కుర్వంతి నరశార్దూల తేయాంతి హరిమందిరమ్ ॥ ౪౩ ॥ కార్తికే మా
సి సాయాహ్నే స్తోత్రపాఠపరో నరః । సంస్వర్గలోకమాసాద్య ధ్రువ
లోకమతః పరమ్ ॥ ౪౪ ॥

ఇతి శ్రీ స్కాందపురాణే - కార్తికమాహాత్మ్యే

సప్తమోఽధ్యాయః.

అథ అష్టమోఽధ్యాయః.

రాజోవాచ ॥ మచ్చిత్తేఽధికసందేహో వర్తతే బ్రహ్మనందన । త
న్నాశాయాద్య మే బ్రూహి తద్వక్ష్యామి తవ ప్రభో ॥ ౧ ॥ త్వత్తో మయా శ్రు
తం విప్ర సూక్ష్మధర్మస్య లక్షణం । తథా విధిం పాతకంచ నిందితం విబు
ధాదిభిః ॥ ౨ ॥ బహుపాపరతానాంచ వర్ణసంకరకారిణామ్ । ఆచార ర
హితానాంచ దుర్జనానాం మహామతే ॥ ౩॥ ప్రాయశ్చిత్తైస్తు పూయంతే త్రయీ
విద్యాది సంభవైః । కృత్వా గురూణి పాపాని మానవా దుష్టబుద్ధయః ॥ ౪ ॥
ధర్మలేశే న తే సర్వే కథం యాంతి హరేః పదం । బ్రహ్మన్ బహూని పా

సమస్కుర్వంతి యే సకృత్ ॥ ౧౨ ॥ సర్వపాపవినిర్ముక్తాః అశ్వమేధ ఫ
లంస్మృతం । కార్తికే విష్ణురగ్రే తు జప హోమ సురార్చనమ్ ॥ ౧౩ ॥ యః
కుర్యాద్యాతి వైకుంఠం పితృభిస్సహ భూమిప । కార్తికే వస్త్రదానం చ
యః కుర్యాత్ స్నానశీతలే ॥ ౧౪ ॥ సోఽశ్వమేధాయుతానాం చ ఫలం ప్రాప్నో
త్యసంశయః । యః కార్తికే మాసి విష్ణోః శిఖరే ధ్వజమర్పయేత్ ॥ ౧౫ ॥
తేన నశ్యంతి పాపాని వాయునా పాంసవో యథా । కార్తిక్యాం మతసీపుష్పై
రర్చయేదచ్యుతం నరః ॥ ౧౬ ॥ సితాసితైర్వా రాజేంద్ర యజ్ఞాయుతఫ
లం భవేత్ । బృందావనాగ్రే కార్తిక్యాం గోమయేనోపరిష్య చ ॥ ౧౭ ॥
స్వస్తికైశ్శంఖపద్మాద్యైర్యః కుర్యాత్సహరేః ప్రియా । నందాదీపం తు
కార్తిక్యామర్పయేద్విష్ణుమందిరే ॥ ౧౮ ॥ తత్ఫలస్య చ మర్యాదా బ్రహ్మ
ణాపి న శక్యతే । నశ్యేదేదద్యదా రాజన్ వ్రతభ్రష్టోఽభిజాయతే । తిలవ్రీహిస
మాయుక్తం మునిపుష్పైస్సమన్వితం । నందాదీపం విధానేన కార్తిక్యాం
విష్ణవేఽర్పయేత్ ॥ ౨౦ ॥ యః కార్తిక్యాం మరుత్పుష్పైః అర్చయేద్గిరిజాప
తిం । స లబ్ధ్వా పూర్ణమాయుష్యం పశ్చాన్మోక్షమవాప్నుయాత్ ॥ ౨౧ ॥
రాజన్ యః కార్తికే మాసి కేశవాలయమంటపం । అలంకరోతి యో భ
క్త్యా స యాతి హరిమందిరమ్ ॥ ౨౨ ॥ మల్లికాకుసుమైర్దేవం మాధవం కా
ర్తికేఽర్చయేత్ । తేన నశ్యంతి పాపాని తమః సూర్యోదయే యథా ॥ ౨౩ ॥
తులసీకాష్ఠగంధం తు సాలగ్రామస్య యోఽర్పయేత్ । సర్వపాపవినిర్ము
క్తః యాతి విష్ణోః పరం పదమ్ ॥ ౨౪ ॥ యః కుర్యాత్కార్తికే విష్ణోః నర్త
నం నర్తకీ తథా । జన్మాంతరార్జితం పాపం నాశం యాతి న సంశయః ॥ ౨౫ ॥
కార్తికే మాసి రాజేంద్ర కేశవాలయమండనం । యః కుర్యాత్స్యాతి వై
కుంఠే విష్ణుసాయుజ్యమాప్నుయాత్ ॥ ౨౬ ॥ కార్తికే చాన్నదానం చ యః
కుర్యాద్భక్తిమాన్నరః । తస్యాఘం నశ్యతి క్షిప్రం పవమానాద్యథా ఘనః ॥
౨౭ ॥ తిలదానం నదీస్నానం భోజనం బ్రహ్మసత్రకే ॥ కార్తికే చాన్నదా
నం చ ధర్మమేతచ్చతుష్టయమ్ ॥ ౨౮ ॥ న కుర్యాద్యశ్చ కార్తిక్యాం స్నా
న దానం నరాధమః ॥ శ్వానయోనిశతం గత్వా చండాలత్వమతః పరమ్ ॥
౨౯ ॥ నారీ వా పురుషో వాపి న కుర్యాత్కార్తికవ్రతమ్ ॥ రాసభీం యో
నిమాయాతి శ్వానయోనిశతం తథా ॥ ౩౦ । తదంబపుష్పైః కార్తిక్యా
మర్చయేద్భక్తవత్సలం ॥ స సూర్యమండలం భిత్వా స్వర్గలోకే వసేచ్చి
రమ్ ॥ ౩౧ ॥ కేతక్యా కార్తికే మాసి యః పూజయతి భక్తితః । స ప్తజన్మ

స్యథవాజ్ఞానాత్కాలే దేశేచ దైవతః ॥ ౨౫ ॥ కరోతిఫల మక్షయ్యం జాయ
తేనాస్తి సంశయః । కాష్ఠభారాన్ సమాదాయసన్నివేశ్య నగోపమాన్ ॥
౨౬ ॥ తత్రగుంజా ఫలంమాత్ర మగ్నింనిక్షిప్యతాన్ దహేత్ । గృహే
సంతమసవ్యాప్తేదీపే నాల్పేనయాద్యుతిః ॥ ౨౭ ॥ తమిస్రం వినిహంత్యాశు
ధర్మోఽల్పోవాథ వానృప । యథాకర్దమ మలీరేతు స్నాత్వా భూయోఽతిని
ర్మలే ॥ ౨౮ ॥ జలేస్నానేన రాజేంద్ర నిర్మలో జాయతేతథా । అల్పంవా
యేనకేనాపి హ్యజ్ఞానేనాథ వాసకృత్ ॥ ౨౯ ॥ నామసంకీర్తనాద్విష్ణోః ద
హ్యంతేబహుపాతకాః । విష్ణుసంకీర్తనం రాజన్ కీర్తయేత్ జ్ఞానమోహి
తః ॥ ౩౦ ॥ క్షయత్యఘం మహదపి వేణుగుల్మ మివానలః । పురాకశ్చిద్దు రా
చారో విప్రసూనురజామిళః ॥ ౩౧ ॥ దాసీపతిః క్రూరకర్మాద్దాసీసంసర్గలా
లసః । కన్యాకుబ్జేసత్యనిష్ఠో నామ్నావైస బహుశ్రుతః ॥ ౩౨ ॥ తస్యభార్యా
ధర్మవతీ సాధ్వీపతిపరాయణా । తస్యచాంతరితేకాలే సంజాతోఽజామి
ళస్తదా ॥ ౩౩ ॥ పూర్వకర్మానురోధేన సోఽభవత్ప్రాప్తయౌవనః । కస్య
చిద్ద్విజముఖ్యస్య దుర్మార్గస్యచ భూమివ ॥ ౩౪ ॥ గృహదాసీపతిశ్చాసీ
త్పూర్వకర్మానుబంధతః । మాతరంపితరంహిత్వా మదనావేశ మోహితః ॥
౩౫ ॥ తయాసమం సతన్వంగ్యా పానభోజనభక్షణైః । కామశాస్త్ర కలా
షైశ్చ పరిరంభణ చుంబనైః ॥ ౩౬ ॥ అజామిళ స్తయాదాస్యా రేమేకామ
విమోహితః । సర్వకర్మాణి సంత్యజ్య వేదశాస్త్రోదితానిచ ॥ ౩౭ ॥ చక్రి
ర్నిష్కాసయాంతత్ర తంతదాబాంధవాః పరే । పరిత్యజ్య తతోలజ్జాం వి
ప్రసూనుస్సపాపధీః ॥ ౩౮ ॥ తస్మిన్నేవాంత్యజ భువం ప్రాప్యతత్పద్మచాశ్రి
తః । పశుపక్షిమృగాదీనాం హత్వాతన్మాంస జీవనః ॥ ౩౯ ॥ శ్వవాగురిక
సంయుక్తో వనేహింసా పరాయణః । దాస్యాసమంచ చారాసౌ వనేదష్ట
మృగాకులే ॥ ౪౦ ॥ కదాచిత్సాలవృక్షేసా మధువృష్ట్వారుహాత్ నృప । భ
గ్నశాఖంపదద్భ్రామా మరణం సముపాగతా ॥ ౪౧ ॥ అజామిళ స్తతోదృ
ష్ట్వా రాజన్ ప్రాణధనేశ్వరీం । సపురస్థాప్య బహుధా విలలాపా కులేం
ద్రియః ॥ ౪౨ ॥ గిరిగర్తే మహారాజన్ తాంవిసృజ్య గృహంగతః । తతః త
స్యాస్సుతాతన్వీ సురూపాప్రాప్తయౌవనా ॥ ౪౩ ॥ తాందృష్ట్వా సచపా
పాత్మాతయారేమే చిరంనృప । తస్మాత్సానుషువేరాజన్ పుత్రాన్ కా
లేచవైనృప ॥ ౪౪ ॥ క్షీణాయుషోగతాస్సర్వేక నిష్టశ్చాప శేషితః । నారా
యణాభిధానంచ చక్రేప్యుక్తోత్రవణకాక్షైః ॥ ౪౫ ॥ తిష్ఠన్ గచ్ఛన్ పిబన్

పానిగురూణివివిధానిచ ॥ ౫ ॥ ప్రాయశ్చిత్తవిహీనాని కృత్వాయాంతికథం
హరిం । జ్ఞాత్వాసర్వాణ్యనంతాని పాతకానినరఃక్వచిత్ ॥ ౬ ॥ కిష్ట్యాపల
బ్ధధర్మేణ కథంయాంతి హరేఃపథం । మహావ్రజనగంకించిన్నఖాగ్రేణమ
హోయథా ॥ ౭ ॥ కథ్యాణీకురుతేవిప్ర నకదాచిత్తథాప్యయం। స్వయం
గ్రహాంతరేస్థిత్వా హ్యగ్నాదత్వాభ్య మజ్ఞవత్ ॥ ౮ ॥ జ్వలంతమగ్నిమ
జ్ఞోపనాచమ్యేచ్చులకోదకాత్ । మహానదిప్రవాహేతు స్వయంగత్వాత
తఃపునః ॥ ౯ ॥ తృణసంగ్రహణంకృత్వా తథాధారోభవేన్నచ। మహాదుర్గం
సమారుహ్య తచ్ఛృంగాత్పతితోపరః ॥ ౧౦ ॥ తదంతరాళతిలకా గ్రాహ్యకే
నభవేత్సుఖం । గురుందుష్కృతమాశ్రిత్య హ్యల్పేన సుకృతేనచ ॥ ౧౧ ॥
సకథంచ విముచ్యేత పాతకేనాత్య సంభవం । ఇదంమమ సమాచక్ష్వ శ్రో
తౄణాం విస్మయావహమ్ ॥ ౧౨ ॥ కార్తిక్యాం మాఘవైశాఖే ధర్మః
సూక్ష్మస్త్వయోదితం । బహూనిపాతకాన్యేవ హ్యనితానిత్యయామ
నే ॥ ౧౩ ॥ తత్సర్వంవిలయంకుర్యాత్ యోల్పేనైవచసాంప్రతం ॥ శ్రీ
సూతః ॥ ఇతిభూపవచశ్శ్రుత్వా మందస్మేరముఖాంబుజః ॥ ౧౪ ॥ ఇదమా
హప్రహృష్టాత్మా రాజానంవిస్మయాన్వితమ్ ॥ వసిష్ఠః ॥ శృణురాజన్ ప్ర
వక్ష్యామి సాధుసాధువిమర్శనమ్ ॥ ౧౫ ॥ మయాప్యాలోకితంసర్వం వేద
శాస్త్రవిచారణం । తత్ర ధర్మాహ్య సంఖ్యాతా బహుసూక్ష్మతరానృప॥
౧౬ ॥ దృశ్యంతేహం ప్రవక్ష్యామి త్వం మాకుర్వత్ర సంశయం । గు
ణత్రయాన్వితాధర్మాః రాజన్ శాస్త్రేషువ్యవస్థితాః ॥ ౧౭॥ సత్వంరజస్త
మ ఇతి గుణాః ప్రకృతిసంభవాః । యోధర్మస్సత్వమాలంబ్య త్తం సూ
క్ష్మంకవయోవిదుః ॥ ౧౮ ॥ ప్రాయశ్చిత్తాన్యశేషాణి తపఃకర్మాన్వితాని
వై । రజోన్వితాని రాజేంద్ర భూయోజన్మప్రదానిచ ॥ ౧౯ ॥ ఇదంకృ
తాకృతఫలం యద్ధర్మం ప్రోచ్యతే బుధైః । తద్ధర్మం తామసం ప్రాహు
ర్నిష్ఫలం పృథివీపతే ॥ ౨౦ ॥ తస్మాత్సాత్వికధర్మ తు తే సూక్ష్మంకథితం
మయా । లేశంవాజాయతేరాజన్ సమృద్ధిఃకాలయోగతః ॥ ౨౧ ॥ ఆదే
శకాలేయద్దానం అపాత్రే ప్రతిపాదితం । విధిహీనమమంత్రంచ ధర్మం
తత్తామసంవిదుః ॥ ౨౨ ॥ కాలదేశం సవిజ్ఞాయ ధర్మం యఃకురుతే నృప।
తదక్షయఫలంప్రోక్తం ముక్తిహేతుర్నసంశయః ॥ ౨౩ ॥ యదాధికం వా
స్తోకంవా కాలంవిజ్ఞాయమానవః । విచారితార్థకం కుర్వీత గహనా కర్మ
పద్ధతిః ॥ ౨౪ ॥ అథం తే తేనసౌఖ్యాని దుర్లభాని మహీపతే । జ్ఞానేనా

యః ॥ ౬ ॥ యోనిత్యమనృతంవక్తి ప్రాణిహింసాపరాయణః । కులాచార
పరిభ్రష్టస్సయాతిపరమంపదమ్ ॥ ౭ ॥ దత్తాపహారకోదంభో దయాశాంతి
వివర్జితః । యుపాపకర్మనిరత స్సయాతి యమమందిరమ్॥ ౮ ॥ పరదారాభి
గమనం సభుక్తేయమయాతనాం । యోసాక్షికం వదేద్ద్రవ్యలోభేనాత్మాం
తదుష్టధీః ॥ ౯ ॥ అహంతు దానశూరేతి సభుక్తేయమయాతనామ్ । మి
త్రద్రోహీకృతఘ్నశ్చ సభుక్తేయమయాతనామ్ ॥ ౧౦ ॥ వివాహవిఘ్నం
యః కుర్యాత్సభుక్తే యమశాసనం । యోవాసద్వేషాన్మైశ్వర్యం దృష్ట్వా
నూనమేతదుష్టధీః ॥ ౧౧ ॥ పరేషామర్భకానాంచ సగచ్ఛేద్యమయాతనాం।
కన్యాద్రవ్యేణ యోజీవేత్ తథావార్ధుషకేనచ ॥ ౧౨ ॥ తటాకకూపకుల్యా
నాం విఘ్నమాచరతే తు । తథాచవిఘ్నకర్తావ పాతకీచన నసంశయః॥
౧౩ ॥ యఃపితౄన్నసముద్దిశ్య శ్రాద్ధ మోహేనవానరః । నిత్యకర్మపరిత్యా
గీసభుక్తేయమశాసనం ॥ ౧౪ ॥ పరపాకపరిత్యాగీ పరపాకరత స్తథా।
పితృశేషాన్నభోక్తాచ సభుక్తేయమయాతనామ్ ॥ ౧౫ ॥ నాదదత్వా
తియోబ్రూయాత్ నదద్యాద్బ్రాహ్మణేషుచ । శరణాగత హంతాచ స
భుక్తేయమయాతనామ్ ॥ ౧౬ ॥ స్నానసంధ్యా పరిత్యాగీ నిత్యంబ్రాహ్మ
ణనిందకః । బ్రహ్మఘ్నశ్చాశ్వ గోఘ్నశ్చ సయాతియమమందిరమ్ ॥ ౧౭ ॥
ఏవమాదీని పాపాని యేమేనోక్తాని వైష్ణవాః । యేకుర్వంతి యమేలోకే
తేన్వభూయంతి యాతనామ్ ॥ ౧౮ ॥ అయంవిప్రాన్వయేజాతో దాసీపతిర
జామిళః । అనేనార్జిత పాపానాం సంఖ్యానాస్తిన సంశయః ॥ ౧౯ ॥ జన్మ
ప్రభృతిజన్మాంతం పాపమేవముపార్జితం । అయంవైష్ణవ లోకస్య కథము
హార్హతిదుష్టధీః ॥ ౨౦ ॥ ఇతితేషాంవచశ్శ్రుత్వా విష్ణుదూతా శుచిస్మితాః ।
మేఘగంభీరయావాచా ఊచుః కిలముఖాంబుజాః॥ ౨౧॥ విష్ణుదూతాః ॥ అ
హోఆశ్చర్యమేతద్ధి యద్యూయం మూఢచేతసః । శృణ్వంతు ధర్మమ
ర్యాదాంసమాధానేనచేతసా॥ ౨౨॥ యోదుస్సంగ పరిత్యాగీ సత్సంగసము
పాశ్రయః । బ్రహ్మజ్ఞానరతోనిత్యం నదండ్యస్సయమేనవై ॥ ౨౩ ॥ స్నాన
సంధ్యాదినిరతో జపహోమపరాయణః । సర్వభూత దయాయుక్తో న స
యాతియమాలయమ్॥ ౨౪॥ బ్రహ్మణ్యోధ్యాయకమార్గే సత్యవాగనసూయ
కః । జపాగ్నిహోత్రేయః కుర్యాత్ నసయాతియమాలయమ్ ॥ ౨౫ ॥ యో
న్నదానరతోనిత్యం వారిదానం ప్రియత్నతః । గోదానంచ వృషోత్సర్గం
యఃకుర్యాన్నసపాతకీ ॥ ౨౬ ॥ విద్యాదానం చాలినేభ్యో యఃకుర్యాద్భక్తి

ఘుంజన్ పర్యటన్ పరిస్వదన్ సదా । పుత్రపాశేన సంబంధో తన్నామ గృహ్ణానాతురః ॥ ౪౭ ॥ తతః కాలే సమాయాతే మరణే సముపస్థితే । తస్మిన్నేవ తు మార్గతా రాజన్ యమదూతా భయంకరాః ॥ రక్తశ్మశ్రుముఖా లోష్టదండహస్తాః పిపాసయః । తాన్ దృష్ట్వా భయసంత్రస్త మాత్మానం నేతుమాగతాన్ ॥ ౪౮ ॥ ఉవాచ వాక్యమేతచ్చ పుత్రస్నేహపరిప్లుతః । దూరే క్రీడనకాసక్తం పుత్రం నారాయణాహ్వయం ॥ ౪౯ ॥ ప్లావితేన స్వరేణోచ్చైశ్చ రాజుహో వ్యాకులేంద్రియః । శ్రుత్వా తత్ మ్రియమాణస్య వదనాద్విష్ణుకీర్తనం ॥ ౫౦ ॥ తేఽపి చింతత తో దూరం జాతకం పార్థివాన్నృప । తదా జగ్ముర్విమానస్థా విష్ణుదూతాస్తు తేజసః ॥ ౫౧ ॥ యమపాశ్యాన్ విష్ణుదూతా వారయామాసురోజసా । అస్మాకం వశగోయం చ ఊచుస్తే యమకింకరాన్ ॥ ౫౨ ॥ తే సర్వే విష్ణువద్రాజన్ పద్మపత్రాయతేక్షణాః । పీతాంబరధరా ముఖ్యాస్సర్వే పుష్కరమాలినః ॥ ౫౩ ॥ కిరీటినః కుండలినో నానాస్రగ్వస్త్రభూషణాః । చతుర్భుజాశ్చారురూపాశ్శంఖచక్రభుజశ్రియః ॥ ౫౪ ॥ దేశం సుమిశ్రితాల్లోకాన్ కుర్వంతస్స్వేన తేజసా । దృష్ట్వా చ విష్ణుదూతాంస్తే యమావాక్యం సమబ్రువన్ ॥ ౫౫ ॥ యూయం హి ఉపదేశావా కిన్నరా స్సిద్ధచారణాః । ఇతి తేషాం వచశ్శ్రుత్వా తాననాదృత్య పుష్పకే ॥ ౫౬ ॥ అజామిళం సన్నివేశ్య గంతుకామావచో బ్రువన్ ॥

ఇతి శ్రీస్కాందపురాణే - కార్తీకమహాత్మ్యే

అష్టమోఽధ్యాయః ॥

—[*]—

అథ నవమోఽధ్యాయః ॥

విష్ణుదూతాః ॥ భవతాం స్వామినా కిం కిం వదధ్వం కథితం యతః । కో హేతుస్త్రయమదండస్య కే ధర్మాః పుణ్యపాతకాః ॥ ౧ ॥ నూనమస్మాకమగ్రే తు బ్రూత సర్వం యమానుగాః । ఇతి తైరుదితం శ్రుత్వా ఊచుస్తే యమకింకరాః ॥ ౨ ॥ యమదూతాః ॥ శృణుధ్వమవధానేన విష్ణుదూతాస్సునిర్మలాః । పతంగః పావకో వ్యోమ వాయుగ్రావో నిశాపతిః ॥ ౩ ॥ సంధ్యాహనిదిశః కాల ఇతి దేహస్య సాక్షిణః । ఏతైరధర్మో విజ్ఞాత స్థానదండస్య యుజ్యతే ॥ ౪ ॥ స వేదమార్గరహితః శ్రుతిస్మృత్యాదిదూషకః । నిందితం సాధువృత్తానాం స మే దండ్యో న సంశయః ॥ విప్రంచ గురుమస్వస్థం పాదాద్యైర్యదితాడయేత్ । యో మాతాపితరౌ ద్వేష్టి స దండ్యో నాత్ర సంశ

ధన్యోస్మ్యనుగృహీతోస్మి యుష్మత్సం దర్శనాదహం । అహో మే పరమం
కష్టం యదభూత్కచి తాన్మహః ॥ ౪౮ ॥ దిష్ట్యావిగమితా సద్భిః దుష్కృతం
కిలకజ్జలమ్ । హా కష్టం బాల్యసతిం మోహం సురాపానమతిమీనానమ్ ॥ ౪౯ ॥
వృద్ధావనాథా వితరా న్యాగాధూత పాపినా । అహో యాధయాజ్యక్తా
వనభిజ్ఞేవనీచవత్ ॥ ౫౦ ॥ సోహం వ్యక్తం పతిష్యామి నరకేభ్యశదారు
ణే । ధర్మఘ్నా కామినో యత్ర విందంతి యమయాతనామ్ ॥ ౫౧ ॥ కిమి
దంస్వప్న ఆహోస్విత్ మయా దృష్టమిహాద్భుతం । క్వనాద్య యాతయామాన్యా
సే కష్టఘోరాసిపాణయః ॥ ౫౨ ॥ పురాయయాకృతే నైవ భాగ్యం పుణ్యే
నకర్మణా । అభ్యర్థితాపి యమరాజన్య నస్మృతిర్వ్యపలీపతేః ॥ ౫౩ ॥ వైకుం
ఠనామగ్రహణం జిహ్వాగ్రస్తు నికారోహతి । క్వచాహం కితవః పాపీ బ్రహ్మ
ఘ్నో సిరసత్రపః ॥ ౫౪ ॥ క్వచనారాయణేత్యేన భగవన్నామమంగళమ్ । ఇ
త్యుక్త్వా భగవద్భక్తి మాలంబ్యాత్మాసమాత్మని ॥ ౫౫ ॥ తతస్సంయుజ్యాపద
వీం లేభే యన్నామకీర్తనాత్ । నారాయణేతియన్నామ జగదచ్యుతరక్షణమ్ ॥
౫౬ ॥ యాతి విష్ణోః పదం రాజన్ సభూతాన్ శేషకల్మిషః ॥

ఇతి శ్రీ స్కాందపురాణే కార్తీకమాహాత్మ్యే,

నవమోఽధ్యాయః.

—[*]—

అథ దశమోఽధ్యాయః.

విదేహః ॥ కోసావజామిళః పూర్వం దుష్కృతం కేన సంచితం । క
థం తూష్ణీం గతా యామ్యాః కిమూచుస్స్వామిసంపద ॥ ౧ ॥ వసిష్ఠః ॥ ఏవం
ప్రబోధితా యామ్యా ద్రుతంగత్వా యమాంతికం । యమరాజాయ తత్సర్వ
మూచదుఃపురరిందమ ॥ ౨ ॥ పాపిష్ఠం చదురాచారం నిందితం కర్మచారిణం ।
తం విష్ణుమాతా వైజక్నాః వైకుంఠం విష్ణుమందిరమ్ ॥ ౩ ॥ వయంత త్రాహ్యకర
ణా శ్యక్తహీనాః పునః పునః । తచ్ఛ్రుత్వా కోపతామ్రాక్షః జ్ఞానచక్షుర్జ
దర్శనః ॥ ౪ ॥ మ్రియమాణస్య దుర్బుద్ధే ర్విష్ణునామ ప్రభావతః । విష్ణుస్మృ
తా స్తమాదాయ యయుర్వైకుంఠమందిరమ్ ॥ ౫ ॥ హరినామామృతం చై
వ మృతికాలే వ్యాజామిళః । ససర్వపాపనిర్ముక్తో విష్ణులోకం గతో ధునా ॥ ౬ ॥
హరిర్హరతి పాపాని దుష్టచిత్తైరపి స్మృతః । అనిచ్ఛయాపి సంస్పృష్టో దహ
త్యేవహి పావకః ॥ ౭ ॥ యస్స్మరేద్భక్తి భావేన నారాయణమనామయం ।
జీవన్ముక్తః స విజ్ఞేయః పశ్చాత్తైర్వాప్యముక్తితః ॥ ౮ ॥ ఇత్యాలోచ్య యతః స్వా

మాన్నరః । పరోపకారనిరతో నసయాతియమాలయం ॥ ౨౭ ॥ యేవిష్ణు
గృహేద్భక్త్యా తస్యాంగె జపముత్తమమ్ । వివాహోపనయాకర్తా నస
యాతియమాలయమ్ ॥ ౨౮ ॥ యేనాథమంటపంమార్గే రాసనిర్మాణమేవ
వా । అనాథప్రేతసంస్కారా న్నసయాతియమాలయమ్ ॥ ౨౯ ॥ సాలగ్రా
మార్చనం నిత్య తత్తర్పణం నపిబేన్నరః । తస్యదండప్రమాణంచయః కుర్యా
న్నసపాతకీ ॥ ౩౦ ॥ తులసీమణిమాలాంతు కణ్ఠేకృత్వార్చయేద్ధరిం । సా
లగ్రామశిలావాసం నసయాతియమాలయమ్ ॥ ౩౧ ॥ యేషాం గృహేషు
తులసీవర్తతేహరిసత్కథా । గీతపాఠపరాయేచనతే నతేయాంతియమాల
యమ్ ॥ ౩౨ ॥ నిత్యంభాగవతంయస్యలిఖితంపుస్తకంగృహే । తిష్ఠతేచార్చ్య
యేద్వాపి నసయాతియమాలయమ్ ॥ ౩౩ ॥ తులాసంస్థేదినకరేమ కరస్థే
భాస్కరే । మేషసంక్రమగేభానౌ స్నానశీలానయాంత్యధః ॥ ౩౪ ॥ రుద్రా
క్షమాలికాంధృత్వా కృతంయేన జపంశుభం । దానహోమపరో నిత్యం
నసయాతియమాలయమ్ ॥ ౩౫ ॥ అచ్యుతానంతగోవింద కృష్ణనారాయణా
వ్యయ । ఇతియోవదతేనిత్యం నసయాతియమాలయమ్ ॥ ౩౬ ॥ యఃకర్ణి
కాయాంమ్రియతే మరణే హరిముచ్చరన్ । సర్వపాపరతోవాపి నసయాతి
యమాలయమ్ ॥ ౩౭ ॥ స్తేయస్సురాపో మిత్రఘ్నో బ్రహ్మహాగురు తల్ప
గః । స్త్రీరాజగురుగోహంతా యేచపాతకినోపరే ॥ ౩౮ ॥ నామవ్యాహర
ణంవిష్ణోస్స్మరణేవ్యేషు నిష్కృతిః । అజ్ఞానాదథవాజ్ఞానా దుత్తమశ్లోక నామ
యత్ ॥ ౩౯ ॥ సంకీర్తనాదఘహరంపుంసాదుష్కృతి నామపి। సాంకేత్యా
పారిహాస్యంవాస్తోకం బోధనమేవవా ॥ ౪౦ ॥ వైకుంఠ నామగ్రహణే హ్య
శేషాఘహరంవిదుః । పతితస్ఖలితోభగ్నస్సదష్టస్తప్తజాహతః ॥ ౪౧ ॥ హ
రిరిత్యవశేనాహ పుమాన్నార్హతియాతనాం । యచ్చిత్తేసర్వపాపాహ
హారినామన్యశేషతః ॥ ౪౨ ॥ పాపాని జన్మాంతర సంచితాని యేనైవతన్ని
ష్కృతివర్జితాని । ధూయంతినామగ్రహణేన విష్ణోర్మనుష్యలోకేదివి వా
నసంశయః ॥ ౪౩ ॥ గురూణాంవలఘూనాంచ పాపానాం నాశయేవచ। యద్య
సౌభగవన్నామ మ్రియమాణస్సమగ్రహీత్ ॥ ౪౪ ॥ తేనపాపాని నశ్యంతి
వహ్నౌ ప్రక్షిప్తతూలవత్ । ఇత్యుక్త్వాతేయమభటాః విష్ణుదూతాస్సుతే
జసః ॥ ౪౫ ॥ హైమపుష్పకమధ్యస్థమజామిళమతంద్రితాః । ఆహృత్యజగ్ము
ర్వైకుంఠంతదాహాజామిళోన్నృప ॥ ౪౬ ॥ ఏవందేశిరసాదేవం కిన్నరాదశ
నోత్సుకః । అథాజామిళఆకర్ణ్య దూతానాం యమకృష్ణయోః ॥ ౪౭ ॥

తం పాపహంతి హ్యేతద్ద్విజన్మనః । పశ్చాద్భూమిం గతో రాజ భయస్మా
మస్మరణార్ధరేః ॥ ౩౦ ॥ ఏషా విప్రసతీ పాపా కాలధర్మాత్క్షయం గతా । నరకే
యాతనాం భుక్త్వా పునర్భూమిముపాగతా ॥ ౩౧ ॥ చండాలయోనౌ సంజాతా
కన్యాకుబ్జే నరేశ్వర । చండాలకాలసంధ్యర్థం గత్వా విప్రం పస్పృశే ॥ ౩౨ ॥
సజగాదాంత్యజాం రాజన్ పితృగండం భవిష్యతి । ప్రసూత్వైవ స్వరితోఽథాగా
త్ శిశుం నిషాద్య దూరతః ॥ ౩౩ ॥ రాజన్ తత్ర ద్విజః కశ్చిత్ పుత్రహీనో
దదర్శ తం । శిశుం బాల్యే త్వనాథత్వాద్రోదమానం సమగ్రహీత్ ॥ ౩౪ ॥ ద
త్వోపమాతృహస్తే వ శూద్ర్యా సమ్యక్ప్రపోషితః । విధిగతాయాస్తదా
స్యాః విప్రో యమభవత్పతిః ॥ ౩౫ ॥ ఏతత్తే కథితం సర్వం రాజన్ జన్మాంత
రార్జితం । యాని పాపాని రాజేంద్ర జన్మాంతరకృతాని వై ॥ ౩౬ ॥ ప్రా
యశ్చిత్తాన్యశేషాణి విష్ణుధ్యానం వినా నృప । జిహ్వే వద భక్తియదీ మాధవ నా
మధేయం చేతశ్చ న స్మరతి మాధవ పాదపద్మమ్ ॥ ౩౭ ॥ శ్రోత్రం కథాం నచ
శృణోతి హరేర్నరేంద్ర పాపాని తస్యాఖిలయంతు కథం ప్రయాతి । నచ పాపచ
యం తస్య విలయం యాతి నైవ చ ॥ ౩౮ ॥ అనన్యచేతాస్సతతం యే స్మరంతి జనా
ర్దనం । లభంతే తే వనిర్వాణం నాత్ర కార్యా విచారణా ॥ ౩౯ ॥ తస్మాద్ద్వ
యం వాలేశం వా నిహనిష్యతి పాతకం । కార్తికే మాసి యత్ప్రోక్తం ధర్మసూన్ను
త్స్మయా నఘ ॥ ౪౦ ॥ పాపానాం దహనే శక్తిరస్తి రాజన్న సంశయః । తస్మా
త్కార్తికమాసే తు యో ధర్మం న సమాచరేత్ ॥ ౪౧ ॥ స యాతి నరకం రాజన్
నాత్ర కార్యా విచారణా । ఇదం యః పుణ్యమాఖ్యానం శృణోత్యఘవినాశనమ్ ॥
౪౨ ॥ స సర్వపాపనిర్ముక్తో యాతి వైకుంఠమందిరం । య ఇదం పుణ్యమా
ఖ్యానం శ్రావయేద్వా సమాహితః ॥ ౪౩ ॥ తేన పాపాని నశ్యంతి విష్ణునాస
హ మోదతే ॥

ఇతి శ్రీ స్కాందపురాణే - కార్తికమాహాత్మ్యే,

దశమోఽధ్యాయః.

అథ ఏకాదశోఽధ్యాయః.

వసిష్ఠః ॥ భూయశ్శృణుష్వ రాజేంద్ర పుణ్యం కార్తిక సంభవమ్ ।
కార్తిక్యామతసీపుష్పైర్యః పూజయేద్యో జనార్దనం ॥ ౧ ॥ తస్య పాపాని నశ్యం
తి చాంద్రాయణ ఫలం లభేత్ । యో మార్గశిరశాఖైశ్చ పూజయే
త్కార్తికే ద్యుతమ్ ॥ ౨ ॥ సర్వపాపవినిర్ముక్తో యాతి తత్పదమవ్యయమ్ ।

ష్ఠీమాసీత్తైవ స్వతోయమః । ఆసాప జామిళః పూర్వం విప్రస్సౌరాష్ట్రకే
నృప॥ ౯॥ శివాగారార్చకోనిత్యం శివద్రవ్యాపహారకః । శస్త్రపాణి దుశ్
శాచారస్స్నానహీనోతధాశుచి ॥ ౧౦ ॥ నమంతేనవిధిశ్శంభుం యోచశ
యోత్యన్యమానసః । మృడస్యాభిముఖే పాదౌ ప్రసార్యాస్తస దుర్మదః ॥
౧౧ ॥ వయస్సైరస్వతోరాజన్ బహుభాషి దురాగ్రహః । రూపయౌవ
నసంపన్నో దానాలంకారభూషితః ॥ ౧౨ ॥ తస్యకాచి ద్విజసతీసు రూ
పా ప్రాప్తయౌవనా । పతిస్తస్యాహిమఃఖేన దారిద్ర్యేణాతిపీడితః ॥ ౧౩॥
అత్యాన్నంచైవ మాకాంక్షన్ పర్యటన్ పత్తనాదిషు । ఘోషగ్రామాదిస
ర్వేషుయాచనావృత్తి మాశ్రితః ॥ ౧౪ ॥ కదాచిత్తుషయాత్రస్తో భారవా
హా గృహంగతః । ఉవాచభార్యాంశీఘ్రేణకురుపాకంతు మాంగలే ॥ ౧౫ ॥
బాధతేమాంక్షుధాశు భ్రమతచ్ఛాంతిం కురువారిణా । ఇతితస్యవచశ్శృత్వా
చళీకృత్యాహ దుర్మదా ॥ ౧౬॥ కించిన్నోక్తివాచతంవిప్రంగృహకర్మరతాశ్వసైః
చిత్తవిటజనేనమ్యగావిత్యాతివదదుర్మదా ॥ ౧౭॥ తాంకరకర్కశాంతదా
దృష్ట్వాయష్టిమాదాయ తాడయన్ । సాపునఃపతిమావిశ్యదృఢం ముష్ట్యా
హనత్పునః ॥ ౧౮ ॥ తేనస్వభవనంహిత్వా యయౌగ్రామాంతరంద్విజః । భి
క్షాన్నభోజనంకృత్వాచింతయన్మనసానృప ॥ ౧౯ ॥ సాసాయమశనం కృ
త్వాహ్యలంకృత్యను వాససా । తతస్తాంబూలమాదాయ రజకాలయ మా
గమత్ ॥ ౨౦ ॥ రజకంరూపసంపన్నం రహస్యోవాచసానిశి । కిమత్రాగమ
నంమూఢేగృహేస్మిన్ కారణంవినా॥ ౨౧ ॥ బ్రాహ్మణీ బ్రహ్మకులజాకమ
లానిందితావయం । ఏవంవివద మానౌతు దృష్ట్వాతద్దర్శ చారిణం ॥ ౨౨ ॥
కోపరక్తాంతనాసంచ సంరక్తాంబరలోచనం । గృహీత్వాముసలంశీఘ్రం
తాడయామాసకౌశలాత్ ॥౨౩॥ సానమాసతయాతంచహిత్వారాజపథం
గతా। తతోమందేవలందృష్ట్వా తస్యసాపాణిమగ్రహీత్ ॥ ౨౪॥ పశ్చాదాగ
త్యవేగేన తేనసావ్యరమన్నిశి । రాత్రిశేషంతతోనీత్వా బ్రాహ్మణీవ్యభిచా
రిణీ॥౨౫॥ పశ్చాత్తాపంగతా రాజన్ ప్రభాతేపతిమాగమత్! పతింసంబో
ధయామాస వాక్యైస్స్వాధుకృపోదయైః ॥ ౨౬॥ తయాసహాగృహంభూపా
యో గత్వావాత్సీద్యథాసుఖం। ఏవమంతరితేకాలే శివాగారార్చకోనృప॥
౨౭॥ గతాసురభవద్రాజన్ నిరయేయాతనామయే । భుక్త్వాతత్రక్రమా
త్పాపం శారవాదిషుభూపతే॥౨౮ ॥ సపునశ్శ్వమభ్యేత్య సత్యనిష్ఠసుతోభవ
త్। కార్తికేకృత్తికాయోగే సకుర్యాత్స్వామిదర్శనమ్॥౨౯॥ సప్రజన్మగ

పురతః పురాణపఠనం మయా ॥ ౨౩ ॥ కార్యం తదర్థం దీపస్య వర్తికాం కృత్వా
దదస్వమే । ఆనేష్యామ్యహమేవాత్ర తైలం తద్భక్తికారకః ॥ ౨౪ ॥ ఇదా
నీం శ్రావణే కేమాసి పౌర్ణమీ వర్తతే శుభా । ఇతితస్యవచశ్శ్రుత్వా జత
హర్షాన్వితా నృప ॥ ౨౫ ॥ గృహసమ్మార్జనం సద్యో గోమయేనోపలి
ప్య చ । రంగవల్ల్యా స్వస్తికాద్యై రలంకృత్య తతః పరమ్ ॥ ౨౬ ॥ ఉపా
లం సంశోధ్య విధివద్వర్తిద్వయ మరిందమ । తేనానీతే న తైలేన దీపం సాప్యష్ఠ
వేప్రమేత్ ॥ ౨౭ ॥ దీపపాత్రం తథావర్తిం స్వయం దత్త్వాపి హర్షితః ।
ప్రజ్వాల్య పావకం భక్త్యా జ్వాలాం చ సమయోజయేత్ ॥ ౨౮ ॥ తత్ప్రకాశ
స్థలే యోగీ సమ్యగభ్యర్చ్య జనార్దనం । పురాణ పఠనం తత్ర చకారాత్మ
విశుద్ధయే ॥ ౨౯ ॥ గృహం గృహం తతో గత్వా జనానాహూయ సా సతీ । పు
రాణశ్రవణార్థం తు శుశ్రావ చ జనైస్సహ ॥ ౩౦ ॥ అనన్యధ్యానరా
జేంద్ర స్వయమేవ యథాగతః । పశ్చాదంతరితే కాలే కాలధర్మేణ సా నృప ॥
౩౧ ॥ సమారవిష్ణుధ్యానేన జ్ఞానేనాత్యంత నిర్మలా । తదాజగ్ము ర్విష్ణు
దూతాశ్శంఖచక్రాంబుజశ్రియః ॥ ౩౨ ॥ చతుర్భుజారవిందాక్షాః పీతాంబ
రధరాశ్శుభాః । మనోహరేణ దివ్యేన విమానేనార్క వర్చసా ॥ ౩౩ ॥ నా
నాపుష్పఫలైస్తద్వ దమరోద్యాన సంభవైః । ప్రవాళముక్తామణి భిః ఖచి
తైర్వస్త్రభూషణైః ॥ ౩౪ ॥ అలంకృత్య విమానాగ్ర్యం తస్మిన్నారోప్య తాం
వేశ్యచ । విష్ణుభక్తైః కీర్త్యమానైః కరతాళైశ్చ వర్తనైః ॥ ౩౫ ॥ జయశబ్దైః స్తూ
యమానా యయుర్వైకుంఠమందిరం । తదా తద్ధనుశీలా దృష్ట్వాతస్సగ
యాలయమ్ ॥ ౩౬ ॥ విష్ణుదూతాననువాచేదం విస్మితేనాంతరాత్మనా । కిష్టం
తుని మిషం దేవా నరకే తు నిపాతితాః ॥ ౩౭ ॥ అత్రాంధకూపే పతితః
పతిర్మే మృతిమాగతః । కింస్విత్స్వయం నిపత్యాధో వదధ్వం వద వైష్ణ
వాః ॥ విష్ణుదూతాః ॥ పతిస్తవాయం తే మాతః పరేషాం దాససత్త్వభిః ।
సచారచోరవృత్తంచ పరవిత్తైక జీవనః ॥ ౩౮ ॥ వేదమార్గం పరిత్య
జ్య శుద్ధమార్గే వ్యవస్థితః । తేన కర్మవిపాకేన నిరయం యాతి మంగళే ॥ ౪౦ ॥
ద్వితీయోయం ద్విజన్మ్రాతు మిత్రఘ్నశ్చాతి పాతకః । బాల్యాదారభ్య
తన్మిత్రం ప్రాణాదప్యధికం శుభే ॥ ౪౧ ॥ తం హత్వా తద్ధనం హృత్వా దే
శాంతర ముపాగమత్ । పతిస్తవాశుభాచారః తద్ధనం స్వయమాహరత్ ॥
౪౨ ॥ మార్గే మధ్యాహ్నసమయే కాననే కమలేక్షణే । తే హత్వాలుబ్ధః స్త
త్రసోపివ్యాఘ్రేణ దంశితః ॥ ౪౩ ॥ తామూలపసినాభార్యో మృతే తే ॥

యోర్ప్రయేదద్యతంభక్త్యా కార్తికే రాజసత్తమ ॥ ౩ ॥ వస్త్రైర్విచిత్రవ
ర్ణైశ్చ సలభేత్ఫలముత్తమం । కార్తికేమాసి యస్స్నాత్వా దీపమాలాభి
రర్చయేత్ ॥ ౪ ॥ యః శ్రావయేత్పురాణంచ యః కుర్యాచ్ఛ్రవణం తథా।
సర్వపాప వినిర్ముక్త స్త్వపవం యాతి భూమిప ॥ ౫ ॥ అత్రైవోదాహరన్తీ
తీమ మితిహాసం పురాతనం । పాపఘ్నం మహదాశ్చర్య మాయురారోగ్యవ
ర్ధనమ్ ॥ ౬ ॥ కశ్చిత్కలింగదేశస్థో బ్రాహ్మణో మందదాహ్వయః । స్నా
నసంధ్యావిహీనస్సన్ పరేషాం భృత్యతాంగతః ॥ ౭ ॥ తస్యభార్యాసు శీలా
చ పాతివ్రత్యపరాయణా । సర్వలక్షణ సంపన్నా నారీణా ముత్తమావ
ధూః ॥ ౮ ॥ నాసూయాంకురుతేక్వాపి పతినా రాజసత్తమ । సతథాపి
పసోపాయంజానీతే సకదాచ ॥ ౯ ॥ ఖడ్గపాణిశ్చ కాంతారే చౌర్యవిత్తము
పాశ్రయన్ । పాంథానాంబాధతేనిత్యం హత్వాకస్త్రూణివైనృప ॥ ౧౦ ॥ గ
త్వాన్యదేశంబలవాన్ క్రీత్వావస్తూని సర్వశః । తేనోపజీవనం కుర్వన్ కటుం
బభరణాతురః ॥ ౧౧ ॥ పాంథంకంచిద్ద్విజం దృష్ట్వా ఖడ్గపాణిస్సకాననే।
తమభ్యేత్యాశుసంగృహ్య వక్షేబధ్వాహరద్ధనమ్ ॥ ౧౨ ॥ తం దృష్ట్వా లుబ్ధకః
క్రూరః కశ్చిత్కాలపరస్సతః । స్వయంజగామహంతవ్యం తౌ హత్వా దుష్టధీ
ర్నృప ॥ ౧౩ ॥ వ్యాఘ్రస్తదాగుహాంతస్థో వ్యాజగామగుహాబహిః । తద్గం
ధమాఘ్రాయ గత్వా వ్యాఘ్రం దృష్ట్వా గ్రహీన్నృప ॥ ౧౪ ॥ సోపిఖడ్గైస్తంవ్యా
ఘ్రం నమహావతో గ్రీథసంయుతః । అన్యోన్యఘాతదోషేణ కాలస్యాయత
నంగతౌ ॥ ౧౫ ॥ తావేకకాలే హ్యత్రత్ర ద్వావిమౌ వ్యాఘ్రలుబ్ధకౌ । జగ్మతుర్న
రకమేకత్ర కాలసూత్రం తతఃపరమ్ ॥ ౧౬ ॥ తత్రైవకూపేక్రిమివిష్ట సంకు
లే మహాభయభ్రాంతసుతప్త రక్తకే । నిమగ్నయామాసు రధోపరంతాన్
దుఃఖాన్వితాన్ పాపభరేణ భూపతే ॥ ౧౭ సవిప్రపత్నీసుశీలేశ్చ ధర్మేణరా
చారనిష్ఠా హరిభక్తసంస్థా । సత్సంగసల్లాపముపాశ్రితా జనైస్సదాపతిధ్యా
నపరావరేశ్వర ॥ ౧౮ ॥ అస్యాగృహం యతిః కశ్చిదాగతో దైవయోగతః । వి
ష్ణుమేవస్మరన్నుచ్చై ర్నృత్యన్పులకాంకితః ॥ ౧౯ ॥ విష్ణుభక్త్యామృతం
పీత్వా విష్ణుసర్వసుచింతకః । రోమాంచితతనుర్భూప ఆనందాశ్రులేక్ష
ణః ॥ ౨౦ ॥ తం దృష్ట్వా సాచ తేభ్యోన్నం దత్వోవాచ యతించసా। భవదాగ
మనం మన్యేం పుణ్యసంగృహమేధినాం ॥ ౨౧ ॥ గృహీనాస్త్యత్ర గేహేస్మిన్
ఏకాకీ తత్పరాయణా । ఏవముక్తస్తయా యోగీ శ్యామాంతు ప్రియవాదినీ
మ్ ॥ ౨౨ ॥ శృణుభద్రే ప్రవక్ష్యామి ముహూర్తమివమందిరే । దీనాంతేష్ణు

ద్వాదశ్యాం అన్నదానంమహాత్మనే ॥ ౬ ॥ యఃకుర్యాద్ద్విజశార్దూల
సర్వసంపద్వివర్ధతే । గంగాతీరేరవిగ్రస్తే కోటిబ్రాహ్మణభోజనాత్ ॥
౭ ॥ యత్ఫలంలభతేజంతుః తత్ఫలంద్వాదశీంవిదుః । ఉపరాగసహస్రా
ణివ్యతీపాతాయుతానిచ ॥ ౮ ॥ అమాలక్షంతుద్వాదశ్యాః కళాంనార్హంతి
షోడశీమ్ । అనేకతిథయస్సంతి సదాసత్పుణ్యవాహకాః ॥ ౯ ॥ తాసామ
నంతగుణితా ద్వాదశీవిష్ణువల్లభా । కార్తికేశుక్లపక్షేతు ద్వాదశీహరిబో
ధినీ ॥ ౧౦ ॥ తస్యామేకస్యవిప్రస్య అన్నదానంకరోతియః । ససర్వసౌ
ఖ్యం లభతే పశ్చాద్విష్ణుపురేనృప ॥ ౧౧ ॥ కార్తికేమాసిద్వాదశ్యాం ద
ధ్యన్నందానముత్తమం । యఃకుర్యాత్సోఽపి ధర్మజ్ఞ హ్యధికం ఫలమశ్ను
తే ॥ ౧౨ ॥ నారీవాపురుషోవాపి కార్తిక్యాంద్వాదశీదినే । స్వర్ణశృం
గాంరౌప్యఖురాంసవత్సాంసుపయస్వినీం ॥ ౧౩ ॥ గామభ్యర్చ్యవిధానేన
దానంయఃకురుతేనఘ । యావంతిరోమాణిసంఖ్యా స్యాత్తావత్స్వర్గాధిపో భ
వేత్ ॥ ౧౪ ॥ ద్వాదశ్యాంకార్తికేమాసి వస్త్రదానంకరోతియః। భక్త్యాప్ర
యత్నతోరాజన్ పాపైఃపూర్వార్జితైరపి ॥ ౧౫ ॥ విముచ్యవిష్ణుభవనంయాతి
నాస్త్యత్రసంశయః । ద్వాదశ్యాంకార్తికేమాసి పౌర్ణమాస్యాంప్రతిపద్దినే॥
౧౬ ॥ యోదీపదానంకురుతేసకాంస్యంచ ఘృతాదికం । కోటిజన్మార్జితం
పాపంతత్క్షణేనవినశ్యతి ॥ ౧౭ ॥ ఫలంయజ్ఞోపవీతంచసతాంబూలం సదక్షిణ
మ్। ద్వాదశ్యాంయేప్రకుర్వంతి తత్ఫలంశృణుభూమిప॥ ౧౮ ॥ భుంక్త్వేహవి
పులాన్భోగాన్ స్వర్గేష్వంతేతుదుర్లభాన్ । పశ్చాద్విష్ణుపురంప్రాప్య మో
దతేవిష్ణువచ్చిరమ్ ॥ ౧౯ ॥ సువర్ణతులసీదానం ద్వాదశ్యాం కార్తికేనృ
ప। సాలగ్రామంసమభ్యర్చ్య శ్రోత్రియాయకుటుంబినే ॥ ౨౦ ॥ దానంయః
కురుతేభక్త్యా తస్యపుణ్యఫలంశృణు । చతుస్సాగరపర్యంతం భూదానా
ద్యత్ఫలంవిదుః ॥ ౨౧ ॥ తత్ఫలం సమవాప్నోతి ద్వాదశ్యాం కార్తికస్యచ ।
అత్రైవోదాహరంతీమ మితిహాసం పురాతనమ్ ॥ ౨౨ ॥ శృణ్వతో సర్వపా
పఘ్నం తత్సమాసేనమేశృణు । వైశ్యఃకశ్చిద్దురాచారః గోదావర్యాస్తటే
శుభే। ౨౩ ॥ స్వయంచాపినభుంజీత దానంవానాణుమాత్రికమ్॥ ౨౪ ॥ నోప
కారంకృతంయేన యస్యకస్యాపిదేహినః ॥ ౨౫ ॥ పరనిందాపరోనిత్యం ప
రద్రవ్యేషులాలసః । సకశ్చిద్ద్విజముఖ్యస్య ఋణందత్త్వాధికం ధనమ్ ॥ ౨౬ ॥
తద్గృహీతుం సమాయాతో విప్రంక్రామాంతరేస్థితం । సమపృచ్ఛత్తదా
వైశ్యోఋణందేహీతి భూసురమ్ ॥ ౨౭ ॥ సవిప్రవర్యస్తచ్ఛ్రుత్వావిచార్య

వ్యాఘ్రలుబ్ధకౌ । నిరయాలయవాసీవనబ్ధకో బ్రహ్మహత్యయా ॥ ౪౪ ॥ వ్యాఘ్రోయంచ పురాపాపీ బ్రాహ్మణో ద్రావిడశ్శుచిః । ద్వాదశ్యాం తైలభోక్తాపిశ్వశ్రూభర్త్య విచారవాన్ ॥ ౪౫ ॥ తేనకర్మవిపాకేన నిరయాలయమాశ్రిత, । తైలేపమాతి తాతన్వీ పునస్తాదాహభూపతే ॥ ౪౬ ॥ కేనపుణ్యేన తేషాంతు కథంముక్తి ర్భవిష్యతి । తద్బ్రూహిచరిత్రం రాజేంద్ర కార్తికే చరితంతయా ॥ ౪౭ ॥ ఫలందదస్వపౌరాణ శ్రవణస్య శుభాననే । పత్యుః కార్తికమాసస్య తేన ముక్తిర్భవిష్యతి ॥ ౪౮ ॥ తత్పురాణస్య యద్వర్తిం తత్స్వాద్రేయ త్సమర్పితమ్ । మృగలుబ్ధ కయోస్సామ్యం ధర్మం దేహి శుభాననే ॥ ౪౯ ॥ మిత్రఘ్నస్యాపి దుర్బుద్ధే ర్ద్విజస్య కుటిలాలకే । యదా పూతంజనానాంచ పురాణ శ్రవణోత్సుకా ॥ ౫౦ ॥ తత్ఫలం దేహి విప్రస్య కృతఘ్నస్య శుభేక్షణే । తేనతేన ప్రభావేనముక్తింయాతి నసంశయః ॥ ౫౧ ॥ ఇతితేషాం వచశ్శ్రుత్వా విస్మయాకులవీక్షణా । దత్తందత్తం తయారాజన్ దానంయన్ముక్తి కారణమ్ ॥ ౫౨ ॥ తదా తేనార కాన్ముక్తా విమానమధిరుహ్యచ । యయుర్విష్ణుపదంసర్వే శంసంతస్తాంనరాధిప ॥ ౫౩ ॥ శనైస్సిద్ధానగమ్యస్య ముక్తింయాంతి పరంపదం । తస్మాత్కార్తిక మాసేతు పురాణశ్రవణంయది ॥ ౫౪ ॥ కురుతేరాజ శార్దూల సయాతిహరి మందిరమ్ । యఇదందివ్య మాఖ్యానం శృణోతి శ్రద్ధయాన్వితః ॥ ౫౫ ॥ కర్మత్రయార్జితంపాపంతత్క్షణా దేవనశ్యతి ॥

ఇతి శ్రీస్కాందపురాణే - కార్తికమాహాత్మ్యే
ఏకాదశోధ్యాయః.

అథ ద్వాదశోధ్యాయః.

వసిష్ఠః ॥ కార్తిక్యామిందు వారస్య మాహాత్మ్యం శృణుభూపతే । తస్మాచ్ఛతగుణంతస్మిన్ వ్రతంసౌరిత్రయోదశీ ॥ ౧ ॥ సహస గుణితంతస్మాత్కార్తికేమాసిపౌర్ణిమా । తయాలక్షగుణం ప్రోక్తం మాసస్య ప్రతిపద్దినమ్ ॥ ౨ ॥ తస్మాత్కోటిగుణం రాజన్ అంతిమేకాదశీవిదుః । తస్మాదనంతగుణితం కార్తికే ద్వాదశీదినమ్ ॥ ౩ ॥ అంతిమైకాదశీం మోహా దుపోష్యయది మందిరే । గీతవాద్యపురాణైశ్చ కుర్యాజ్జాగరణం నరః ॥ ససర్వపాప నిర్ముక్తో విష్ణులోకే వసేచ్చిరం । తథాపరదినే ప్రాప్తే పారణం బ్రాహ్మణైస్సహ ॥ ౫ ॥ యః కార్తికేమాసిరాజన్ ససాయుజ్యం లభేన్నరః । కార్తికేయస్య

వాక్ మునిః ॥ నారదః ॥ ధర్మవీరాద్య మేవాక్యం సావధానమనాశృణు ॥
౪౮ ॥ కార్తీకస్యతు మాసస్య ద్వాదశీ హరివల్లభా । స్నానదానాదికంతస్య
సదానంత ఫలంవిదుః ॥ ౪౯ ॥ అధ్యాత్ వాదరిద్రోవాయతిర్వావస్థపివా ।
బ్రాహ్మణః క్షత్రియోవాపి వైశ్యశ్శూద్రోపివాసతీ ॥ ౫౦ ॥ సాలగ్రామ శి
లాదానం యేకుర్వంతి ప్రయత్నతః । తులాసంస్థేదినకరే ద్వాదశ్యామరిట
కదినే ॥ ౫౧ ॥ తేసపాపానినశ్యంతి జన్మాంతరకృతానిచ । ధర్మరాజా
లయేవైశ్యః పితాతవమృణింగతః ॥ ౫౨ ॥ రౌరవాఖ్యేమహాఘోరే పచ్యా
తేనరకాగ్నినా । తస్యపాపవిశుద్ధ్యర్థం ద్వాదశ్యాంకార్తీకస్యచ ॥ ౫౩ ॥
సాలగ్రామశిలాదానం కురుత్వంమావిలంబితం । మునేస్తు వచశ్శ్రుత్వా
వైశ్యః ప్రాహమునింనృప ॥ ౫౪ ॥ గోభూతిల హిరణ్యాది దానానాం
యత్ఫలంమునే । నాస్తితత్ఫలతోముక్తిశ్శిలాదానేనకింభవేత్ ॥ ౫౫ ॥ శిలా
దానంవృథామన్యే నభోజ్యంనచభక్షణం । నాతిః కార్యంమయావిప్ర శిలా
దానంచనీచవత్ ॥ ౫౬ ॥ బహుధాబోధ్యతంవైశ్యం మునిరంతర్దధీయత ।
నకుర్యాద్వ్యదిమూఢాత్మా భోధితోబ్రహ్మసూనునా ॥ ౫౭ ॥ సోపికాలాంత
రేతీతే గతాసురభవన్నృప । మహాద్వచనమజ్ఞేన హ్యాత్మకర్మణదోషతః ॥
సాలగ్రామశిలాదాన మనాదృత్యమహీపతే । తేనదోషేణసంజాతో వ్యా
ఘ్రయోనౌత్రిజన్మసు ॥ ౫౯ ॥ త్రివారంమర్కటత్వంచ పంచవారంవృష
స్యచ । దశవారంపునఃస్త్రీత్వం గతభర్తృకత్వమంజసా ॥ ౬౦ ॥ జన్మన్యేకా
దశీరాజన్ యాచకస్యసుతాభవత్ । తాంద్రష్ట్వాదపశ్చాదూర్ధ్వలస్సురూపాం
ప్రాప్తయౌవనామ్ ॥ ౬౧ ॥ సమానకులగోత్రాయ వివాహమకరోత్పితా ।
తతోజామాతరంహిత్వా నవోఢాంజననింపితా ॥ ౬౨ ॥ అయయుర్బాంధ
వాసర్వే దుఃఖాదాకులతంధ్రియా । యాచకోపినిచాప్యేదం దిష్ట్యాదృష్ట్వా
తయాకృతమ్ ॥ ౬౩ ॥ పూర్వజన్మనిరాజేంద్ర సుకృతందుష్కృతంద్విప । వి
జ్ఞాయాహాథసర్వేభ్యో బంధుభ్యోరాజసత్తమ ॥ ౬౪ ॥ తస్యాః పాపవిశుద్ధ్య
ర్థంపితాతంముక్తికారణమ్ । జన్మాంతరార్జితానాంతు నాశహేతుంసుఖ
ప్రదమ్ ॥ ౬౫ ॥ సాలగ్రామశిలాదానం కార్తీక్యామగదువాసరే । విప్రాంవే
దాంతనిరతంసమ్యభ్యర్చ్యవిధానతః ॥ ౬౬ ॥ పుణ్యంపాపవిశుద్ధ్యర్థందాప
యామాసభూసురః । పతిరుజ్జీవితస్తేనసుఖేనభువిదంపతీ ॥ ౬౭ ॥ స్థిత్వాకాలే
సమాయాతి దివంగత్వానుభూయచ । సప్తసర్వ్వనమభ్యేత్య స్సుతతత్సో
భవత్ ॥ ౬౮ ॥ పూర్వార్జితేనపుణ్యేన తస్యజ్ఞానోదయోభవత్ । వశ్వేవత్తైచ

వాచతం నృప। ద్రవ్యం దాస్యామి మహ్యం తే మే న కైర్నైవ కస్యచిత్ ॥ ౨౮॥ ఆ
కస్మిన్ త్వామృణం సర్వం గృహీత్వా ప్రతిభాషసే । యో జీవన్ ఋణవాన్ నిత్యం
స నయం కల్పమశ్నుతే ॥ ౨౯ ॥ పశ్చాత్ తస్య సుతో భూత్వా తద్ద్రవ్యం ప్రతిదా
స్యతి। ఏవముక్తో ద్విజో వైశ్యః కోపాదారక్తలోచనః ॥ ౩౦ ॥ మూఢాద్య తే
హి మే ద్రవ్యం నో చేత్ ఖడ్గేన తాడయే । ఆకృష్య కేశానాదాయ దుష్టాత్మా
పాపధీరయమ్॥ ౩౧ ॥ తేనాశు పతితం భూమౌ విప్రం పాదాదతాడయత్।
కోపావేశేన పాపాత్మా విప్రం వేదాంతపారగమ్॥ ౩౨॥ ఖడ్గేనైవాహనత్ తూ
ర్ణం హరిస్తు హరితో యథా । మమార తేన ఘాతేన బ్రాహ్మణో బంధువత్సలః॥
౩౩ ॥ స దుద్రావ తతో వేగాద్ భయార్ద్రో హి మహీపతే । పునర్గృహం ప్రవి
శ్యాసౌ బ్రహ్మఘ్నో నిరపత్రపః ॥ ౩౪ ॥ ఆయుః కంతరితే కాలే మరణం సము
పాగతః। ఆయయుర్యమదూతాశ్చ చండహస్తా భయంకరాః॥ ౩౫ ॥ కరాళ
వదనా రాజన్ కృష్ణరాత్రిసమ ప్రభాః । పాశైర్బధ్వా తం వైశ్యం యయుర్య
మనికేతనమ్ ॥ ౩౬ ॥ తస్మింస్తే రౌరవే ఘోరే విససర్జుర్యమాజ్ఞయా । తస్య
సూనుర్మహీపాల ధర్మవీర ఇతి ప్రుతః ॥ ౩౭ ॥ పిత్రార్జిత ధనం భూ
రి స దా ధర్మ పరాయణః । కూపోద్యానతటాకాది సేతుబంధనకారకః॥
౩౮ ॥ వివాహోపనయే కర్ణాయజ్ఞ కేష్వతిలాలసః । అన్నదాన పరో ని
త్యమాతురాణాం ద్విజన్మనామ్ ॥ ౩౯ ॥ సర్వేషామపి వర్ణానాం తు సుధా
ర్ణానాం మహీపతే। తస్యచాంతరితే కాలే గృహీతః పుణ్యయోగతః ॥ ౪౦॥
నారదః పర్యటన్ స్థానాద్ ధర్మరాజాలయాచ్ఛుచిః । వీణామతంత్రీః ధ్వన
యన్ స గాయన్ విష్ణుకీర్తనమ్ ॥ ౪౧ ॥ వణిగ్వేశ్మని కాలే ప్రనృత్యన్ పు
లకాంచితః। గోవింద నారాయణ కృష్ణ విష్ణో అనంత వైకుంఠ నివాసమూర్తే॥
౪౨ ॥ శ్రీవత్స విశ్వంభర దేవదేవ సమస్త దేవేశ నమో నమస్తే । నృత్యంతమే
వం గృహమాగతం వణిక్ సమస్తసంతోష పయోధిమగ్నః ॥ ౪౩ ॥ స నామ
పాదౌ మునయే మహాత్మనే హ్యానంద బాష్పైర్నయనస్య దండవత్ । తం పాద
పద్మానతం ధర్మాత్ముని స్తదాతం పరిరభ్య హర్షితః ॥ ౪౪ ॥ స ప్రాహ
వైశ్యః పురతః కృతాంజలిః తం విష్ణుం మధ్యార్ఘాదిభిరర్చ్య తం నృప । భవదాగ
మనం మహ్యం మునే హ్యత్యంతదుర్లభమ్ ॥ ౪౫ ॥ యదార్జితం మయా పూ
ర్వం ధర్మపాకముపాగతం । యన్మయాచరితం హ్యద్య ఫలితం తవదర్శనాత్॥
౪౬ ॥ సేవాం విధాస్యే విప్రేంద్ర ప్రాపయే పుణ్యవేనచ । ఇతి తస్య వచః శ్రు
త్వా మందస్మేరముఖాంబుజః ॥ ౪౭ ॥ ఉవాచ ధర్మవీరం తం నారదో భగ

౧౪ ॥ దత్త్వార్ఘ్యం కార్తికే మాసి తదనంతఫలం స్మృతం । కన్యాదానం తు
కార్తిక్యాం యః కుర్యాద్భక్తితోఽనఘ ॥ ౧౫ ॥ స్వయం పాపైర్వినిర్ముక్తః పి
తౄణాం బ్రహ్మణః పదం । అత్రైవోదాహరంతీమం పురావృత్తం మహీప
తే ॥ ౧౬ ॥ తచ్ఛృణుష్వ బ్రవీమ్యేవం భక్త్యా మైథిల సాదరం । ద్వాపరే బా
హుజః కశ్చిద్ధరాద్యా వంగదేశగః ॥ ౧౭ ॥ సోఽపి నామ్నా సువీరో భూ బహుశౌ
ర్యపరాక్రమః । రాజ్ఞస్తస్య మహీపాలభార్యా బాలమృగేక్షణా ॥ ౧౮ ॥ సోఽపి
కాలాత్తు దాయాదైర్నిర్జితో వనమావిశత్ । అర్ధాంగ్యా భార్యయా సాకం
విచరన్గహనే వనే ॥ ౧౯ ॥ దుఃఖేన మహతా యుక్తో నిర్ధనశ్చ మహీపతిః । తత్ర
సా గుర్విణీ తస్య భార్యా వన్యఫలాశనా ॥ ౨౦ ॥ నిర్మలే నర్మదాతీరే పర్ణశా
లాం స మహీపతిః । తతః కాలే ప్రసూతా సా కన్యకాం తత్ర సుందరీం ॥ ౨౧ ॥ సంత
తం యుతో రాజా పూర్వపాపముపస్మరన్ । వృద్ధిం గతా రాజకన్యా సుకృ
తేన ప్రరాకృతా ॥ ౨౨ ॥ రూపలావణ్యసంపన్నా నయనానందకారిణీ । అష్ట
వర్షాం మనోరమ్యాం దృష్ట్వా కశ్చిన్మునేస్సుతః ॥ ౨౩ ॥ వివాహార్థం మతించ
క్రే సుకీరతిసమయాచయత్ । తతో వాచ తదా సోఽపి దరిద్రోఽహం మునేస్సు
తః ॥ ౨౪ ॥ ద్రవ్యం దేహి యథోద్దిష్టం ఉద్వాహం యది కాంక్షసే । ఇతి భూపవ
చః శ్రుత్వా కన్యకాసక్తమానసః ॥ ౨౫ ॥ మునిసూనురువాచేదం రాజానాం
మిథిలేశ్వర । దాస్యామి ద్రవిణం భూరి రాజన్ గేహం తపోబలాత్ ॥ ౨౬ ॥ తేన
తే రాజసౌఖ్యాని భవిష్యంతి న సంశయః । ఇతి శ్రుత్వా వనే రాజా ఓమిత్యా
హ ముదాన్వితః ॥ ౨౭ ॥ తపశ్చచార తత్తీరే మునిసూనురుదారధీః । యత్ర తా
జన్ వలాద్ధ్రిన్యం సమాకృష్య స్యాతం ద్రితః ॥ ౨౮ ॥ తస్మైద్రవ్యమర్థకన్యాపతేః
ప్రదదే మునిపుత్రకః । గృహీత్వార్థం వనే రాజా హర్షాల్లబ్ధమనోరథః । వివా
హమకరోత్కన్యాం మునేస్తాపసజన్మనః । స్వగృహ్యోక్తవిధానేన స క శ్రీ
ముద్వాహయద్వనే ॥ ౩౦ ॥ నవోఢాం సాపితత్త్వం జగామ మునిజేశ్వర । క
న్యాద్రవ్యేణ నిత్యం వై హృష్టభూత్స్వోదరపోషకః ॥ ౩౧ ॥ పునస్సువీరభార్యా
సా ప్రజజ్ఞే కన్యకాం తథా । ద్వితీయాం తనుజాం దృష్ట్వా పునర్హృష్టో మహీప
తిః ॥ ౩౨ ॥ ఇతః పరం యథేష్టమస్మా ద్రవ్యం భూరి భవిష్యతి । ఏవం విచింత్య మానసే
తు పుణ్యేన మహతా నృపః ॥ ౩౩ ॥ ఆజగామ యతిః కశ్చిత్స్నానార్థం నర్మదాం
ప్రతి । పర్ణశాలాంకణే భూపం సభార్యమవలోకయత్ ॥ ౩౪ ॥ తమువాచ త
పాంసింధుర్వ్రతీః కౌండిన్యగోత్రజః । కిమర్థమత్ర కాంతారే కోఽ నృపాన్యవసాం
ప్రితమ్ ॥ ౩౫ ॥ ఏవం బ్రువంతమాహేదం భూపాలః కరుణానిధిం "రాజా..."

సుకృతంకార్తిక్యాంద్వాదశీదినే॥ ౧౯ ॥ సాలగ్రామశిలాదానే తేనసము
పాపసః। ఘోరవేదుఃఖితస్యాపిముక్తిరాసీచ్చతత్పితుః॥ ౨౦॥ తస్మాద్రాజే
ద్రియత్నేనకార్తికేకమలాపతేః । సాలగ్రామశిలాదానం త్వయాకార్యంనా
త్రసంశయః॥ ౨౧॥ కోటిజన్మసుయత్పాపం సంచితంపాపిభిస్సదా। తత్పాప
నాశహేతుశ్చ కార్తికేహరిబోధినీ ॥ ౨౨ ॥ సర్వపాపప్రశమనంప్రాయశ్చి
త్తంజగత్త్రయే। సాలగ్రామశిలాదానాత్పరంనాస్తినసంశయః॥ ౨౩॥

ఇతి శ్రీస్కాందపురాణే - కార్తికమాహాత్మ్యే,
ద్వాదశోధ్యాయః.

అథ త్రయోదశోధ్యాయః.

వసిష్ఠః ॥ అథేదానీంప్రవక్ష్యేహం ధర్మాన్కార్తిక సంభవాన్ ।
ప్రశస్తాన్మాసవైధూప తథాచావశ్యకాంచ్ఛృణు॥ ౧॥ సంసారభయభీతస్య
పాపభిర్మగ్నస్యచ । కార్తికేమాసియత్ప్రోక్తం మత్పిత్రావిధినాపురా ॥
౨ ॥ సత్యంబ్రవీమికర్తవ్యంనోచేత్తాపంభవేన్నృప । కన్యాదానం తులా
స్నానం - శివపుత్రోపనాయనమ్ ॥ ౩ ॥ విద్యావస్త్రాన్న దానాని ఊర్జితత
స్తానిమాసతే। విత్తహీనస్యవిప్రస్య సూనోశ్చైవోపనాయనమ్॥ ౪ ॥ సదక్షి
ణాససంభారంఊర్జేదత్వానరోనఘ । తస్యపాపానినశ్యంతి కృతానిబహు
శాస్త్రపి॥ ౫॥ జన్మైకేనగాయత్ర్యాదివ్యదాతుః ఫలంశృణు । అగమ్యాగ
మనాదీనిహత్యాదీనిసహస్రశః॥ ౬॥ తథాన్యాన్యుగ్రపాపాని భస్మసాద్యాం
తిభూమిప । గాయత్రంపఠ్యదేవస్య పూజాస్వాధ్యాయనార్పణమ్॥ ౭॥ ఏతే
షామధికంపుణ్యం మయావక్తుం నశక్యతే । తటాకాయుతనిర్మాణం అశ్వ
త్థారోపణంశతమ్॥ ౮ ॥ కోటయఃకూపవాపీనాంక్రమాన్నందనపాలనాత్।
బ్రహ్మప్రతిష్ఠాపుణ్యస్య కలాన్నార్హంతి షోడశీమ్ ॥ ౯ ॥ మాఘ్యాంవై
మాధవేమాసి చోత్తమంమౌంజిబంధనం । కారయిష్యంతితేరాజన్ దానం
దత్వాతుకార్తికే। ౧౦॥ సాధుభ్యశ్శ్రోత్రియేభ్యశ్చ బ్రాహ్మణేభ్యోయథా
విధి । తథా తేషాంసుతానాంచ ప్రకుర్యాన్మౌంజిబంధనమ్ ॥ ౧౧ ॥ తేనా
నంతఫలంప్రాహుః మునయోధర్మవిత్తమాః । తథా తేషాంవిధానంచకా
ర్తికేమాసిధర్మవిత్ ॥౧౨॥ కుర్యాత్తస్యఫలంవక్తుం కశ్శక్తోపివిధాభువి । సో
పితేతాననుగమనం దేవబ్రాహ్మణతర్పణమ్ ॥ ౧౩ ॥ యఃకర్మకుతేవాపి
ద్రవ్యధాతుఃఫలంలభేత్ । మౌంజీవివాహ మేకస్యయః కుర్యాన్మేదినీపతే ॥

సివ ॥ ౫౭ ॥ ప్రచకారస్వకంరాజ్యం ధర్మేణమిథిలేశ్వర । పశ్చాత్స్వర్గంస
మాసాద్య సేవ్యమానస్సురేశ్వరైః ॥ ౫౮ ॥ సువీరః కర్మశేషేణ పితృభిస్సుర
కంగతః। తత్రస్థశ్చింతయద్దుఃఖా ద్యాతనాహేతుమాత్మనః ॥ ౫౯ ॥ పూ
ర్వపుణ్యప్రభావేన యమంప్రాహాతినిర్భయః । వాక్యమ్మేశృణుసర్వజ్ఞ ధ
ర్మరాజమహామతే॥ ౬౦॥ పాపలేశవిహీనస్య కిమియందుర్గతిర్మమ। సర్వ
ధర్మాన్విధాయాంతి ప్రోక్తాపూర్వమహర్షిభిః॥ ౬౧॥ దివంవిహాయనరకా
గమనంచనసాంప్రతం । ఇతిశ్రుత్వాయమఃప్రాహ శ్రుతకీర్తింమహాముని
మ్॥ ౬౨॥ అస్తికశ్చిద్దురాచారో వంశజస్యతవాద్యవై । సోపినామ్నాసువీ
రేతి కన్యాద్రవ్యేణజీవితః॥ ౬౩॥ తేనపాపేనపితరః పుణ్యలోకంగతా అపి। ది
వశ్చ్యుతాభవంతీహ దుష్టయోనిషుభూతలే॥ ౬౪॥ ద్వితీయాతనుజాతస్య వర్ధ
తేమాతృసన్నిధౌ । పట్టణాగారేన్నృపశ్రేష్ఠ నర్మదాయాస్తటేవనే॥ ౬౫॥ మా
తృప్రసాదాద్భవంగచ్ఛ దేహేనానేనచానఘ । తత్రస్థితాంతుమునయ స్తస్యా
శ్చైతన్నివేదయ॥ ౬౬॥ కన్యాంతాంశ్రుతశీలాయ కార్తికేమాసిభక్తితః । క
న్యాదానంకురుష్వత్వం సహిరణ్యోదకేనచ॥ ౬౭॥ సర్వాభరణసంపన్నాం
యఃకన్యాంకార్తికేవఘ । ప్రయచ్ఛతివిధానేన సోపిలోకేశ్వరో భవేత్॥
౬౮ ॥ యదికన్యానజాయేత మౌల్యంవాయఃప్రయచ్ఛతి । దాతుర్గోమిథునం
మౌల్యం కన్యాదానంతదుచ్యతే॥ ౬౯॥ కన్యాదానఫలంతస్య భవిష్యతిన
సంశయః। కురుత్వందారిద్ర్యవిప్రేభ్యః కన్యామౌల్యంవిధానతః॥ ౭౦॥ ప్రీణం
తిపితరస్సర్వే ధర్మేణానేనసంతతం । శ్రుతకీర్తిస్తథేత్యుక్త్వా యమంగత్వా
గృహంగతః॥ ౭౧॥ నర్మదాతీరసంస్థాంచ కన్యాంకనకభూషణాం । కన్యా
దానంతుకార్తిక్యాం చకారాసౌనృపోత్తమః॥ ౭౨॥ కార్తికేశుక్లపక్షేతు
విధినేశ్వరతుష్టమే। తేనపుణ్యప్రభావేన సువీరోయమపాశతః॥ ౭౩॥ విము
క్తస్స్వర్గమాసాద్య సుఖేనపరిమోదతే । తథైవదశవిప్రేభ్యః కన్యామౌ
ల్యందదావసౌ ॥ ప్రయాంతిపితరస్సర్వే పుణ్యలోకంమహీపతే। పాపానియా
నిచాన్యాని విలయంయాంతితత్క్షణాత్॥ ౭౪॥ తతస్స్వర్గగతోరాజా శ్రు
తకీర్తిర్యథాగతం। యస్తస్మాత్కార్తికేమాసి కన్యాదానంకరిష్యతి॥ ౭౫॥
హత్యాదిపాతకైస్సర్వైర్విముక్తోనాత్రసంశయః । వాణ్యావాసులభంయే
పివివాహోత్సవంనరేశ్వర॥ ౭౬॥ సహాయంయేప్రకుర్వంతి తేషాంపుణ్యమనంత
కం । యఃకా[illegible]రాత్రమాసశేత్॥ ౭౭॥ నయాతినిష్ఠు

వంగదేశీయస్సువీర ఇతివిశ్రుతః ॥ ౩౬॥ రాజ్యమంతేచుదాయాద్యై స్త్వస్మి
న్నస్మివనం గతః । నదారిద్ర్యసమందుఃఖం నశోకః పుత్రమారణాత్। నచస్వ
స్థానుగమనేనవియోగః ప్రియాపహాత్ । తస్మాత్తైనైవదుఃఖేన వనవాసం
కృతంమయా ॥౩౭॥ శాకమూలఫలాద్యైశ్చకృతాహారోస్మికాననే। కాం
తారేస్మిన్ తతోజాతాపర్ణగారేతేకన్యకా ౩౯॥ తాంప్రాప్తయౌవనాం
దృష్ట్వాకస్మైచిద్విప్ర నాతాయుచ । యస్మాద్భూరిధనం విప్రగృహీతంయన్మ
యానఘ॥౪౦॥ నివసామిసుఖంత్వస్మిన్ కిమనేకిచ్ఛ్రోతుమిచ్ఛసి। ఇతిభూవ
వచశ్శ్రుత్వా పునరాహాత్యతిస్తదా॥ ౪౧॥మూఢవతుఘోరుషే రాజన్ మహా
పాతకసంచయం । కన్యాద్రవ్యేణయోజీ వేదసిపత్రంస ంగచ్ఛసి॥ ౪౨॥ దే
వాన్ఋషీన్పితౄనాన్యాపి కన్యాద్రవ్యేణతర్పయేత్ । శాపందాస్యతితేన
ర్వేజన్మజన్మన్యపుత్ర తాన్॥౪౩॥ యఃకనాకిద్రవ్యకలు షాంగృహిత్వాప్ర
త్తిమాశ్రయేత్ । సోశ్నియాత్సర్వపాపాని రౌరవం ప్రరకంవ్రజేత్ ॥౪౪॥స
ర్వేషామేవపాపానాం ప్రాయశ్చిత్తంవిదుర్బుధాః । కన్యావిక్రియశీలస్య
ప్రాయశ్చిత్తంనచోదితమ్॥౪౫॥ కార్తికేశుక్లపక్షేతు ద్వితీయాంకన్యకాం
తవ । కన్యాదానంకురుష్వ త్వంసహిరణ్యోదకేనన ॥ విజ్ఞాయతేజోయు
క్తా యశుభశీలాయధర్మిణే । కన్యాదానంతుయఃకుర్యాత్తార్తికేకార్తికేశు
భేదినే॥౪౭॥ గంగాదిసర్వతీర్థేషు స్నానదానేనయత్ఫలం॥ అశ్వమేధాది
భిర్యాగైర్యుక్తనష్టిగనందయుత్తైః॥౪౮॥ యత్ఫలంజాయతేరాజన్ తత్ఫలం
సోపిగచ్ఛతి । ఇత్యేవంగదితంశ్రుత్వా రాజరాజకులేశ్వర॥౪౯॥ యతింధ
ర్మగతత్త్వజ్ఞం చాహూజఃకృపణోబ్రవీత్ । కుతోలోకఃకుతోధర్మః కుతో
దానంకుతఃఫలమ్ ॥ ౫౦ ॥ సుఖభోగైర్వినావిప్ర దేహేస్మిన్ సుఖకాంక్షిణః।
పుత్రదారాదయస్సర్వేవాసోలంకరణానిచ ॥ ౫౧ ॥ గృహక్షేత్రాణి సర్వా
ణిదేహార్థ్యాధమనానానం। ద్వితీయాన్త్యైదుహితరం రౌద్రీత్యంభూరిదాస్య
తి ॥ ౫౨ ॥ తస్యదాస్యేసపంహారా విప్రగచ్ఛయథాసుఖం । తతోయయా
వస్యదాయాం స్నానార్థంనృపపుంగవః ॥౫౩॥ నృపస్యాస్యాగతేకాలే కాం
తారేమరణంగతః। ఆయుయుర్యమదూతాస్చ పాశైరాబధ్యపాపినమ్॥ ౫౪॥
యామానుగాదతీవాశాం తతోజగ్మర్యథాగతం । తతశ్చింసహ్యగాలో
క్యాయామస్త్రాయురుణేషుణః ॥ ౫౫ ॥ నరకేషువిచిత్రేషు బాబాధరసేనదనః ।
యథాసిపత్రేషూరాతేవ పిత్రుభిస్సహ పాతయేత్ ॥ ౫౬ ॥ సువీరస్యాన్వ
యేకశ్చిద్బ్రితకీర్తిస్మహీపతిః । సత్యధర్మాన్వయచ్చ కాదాసీ తథాశ్రుతు శతా

వర్జయేత్॥ ౧౭ ॥ గణాన్నంవృషలస్యాన్నం దేవలాన్నమసంస్కృతం। వార్త్యాన్నంవిధవాన్నంచ కార్తికేషడ్వివర్జయేత్॥ ౧౭ ॥ అమాయాం పౌర్ణమాస్యాంచ ప్రత్యబ్దేభానువాసరే। సోమసూర్యోపరాగేచ ఊర్జే పౌర్ణమాస్యాంచ ప్రత్యబ్దేభానువాసరే। సోమసూర్యోపరాగేచ ఊర్జే వనిశిభోజనం॥ ౧౮॥ ఏకాదశ్యామహోరాత్రం వ్యతీపాతేచవైధృతౌ। నిషిద్ధదివసేరాజన్ గృహీయః కార్తికవ్రతీ ॥ ౧౯ ॥ విష్ణోర్జాగరణంయస్మిన్ పూర్వోత్తరదినద్వయే। మాసచక్రవ్రతాధీనో నకుర్యాన్నిశిభోజనం॥ ౨౦॥ నిషిద్ధదివసేప్రోక్తం భాయాన క్తం మహర్షిభిః। నక్తవ్రతఫలం తేన నవ క్తంనిశిభోజనమ్ ॥ ౨౧ ॥ సర్వపుణ్యప్రదేరాజన్ కార్తికేమాసియఃపుమాన్। నిషిద్ధదివసేచాన్నం భోజనంకురుతేయది॥ ౨౨ ॥ తస్యపాపస్యవిస్తారం కథంతేప్రబ్రవీమ్యహం। తస్మాద్వివర్జయేత్తేన కార్తికవ్రతమాచరేత్॥ ౨౩॥ తైలాభ్యంగందివాస్వాపం తథావైకాంస్యభోజనం। శతాన్నిదార్వింగృహేస్నానం నిషిద్ధేనిశిభోజనమ్ ॥ ౨౪ ॥ వేదశాస్త్రవినిందాశ కార్తికేస స్తవర్జయేత్। ఉష్ణోదకేనకర్తవ్యం స్నానంయద్వ్రవకార్తికే॥ ౨౫॥ స్నానంయత్సురయాప్రోక్తం నిశ్చితంబ్రహ్మణాపురా। పటుర్భూత్వాగృహేస్నానం యఃకుర్యాదుష్ణవారిణా॥ ౨౬ ॥ నదీస్నానంతుకర్తవ్యంతులాసంస్థేదివాకరే। కార్తికేమాసిరాజేంద్ర ఉత్తమంఫలం ప్రచక్షతే॥ ౨౭ ॥ తటాకకూపకుల్యానాం జలేవాస్నానమాచరేత్। వినాగంగాంవినాగోదాం వినాతద్వత్సరిద్వరామ్॥ ౨౮ ॥ తటాకకూపకుల్యానాం సుగంగామభివాదయేత్। సంప్రాప్యకార్తికంమాసం స్నానంయోనసమాచరేత్ ॥ ౨౯ ॥ నగచ్ఛేన్నరకం ఘోరం చండాలీయోనిమాప్నుయాత్। గంగాదీసర్వనద్యాశ్చస్మృత్వాస్నానంసమాచరేత్॥ ౩౦ ॥ తతోభివాదనంకుర్యాత్సూర్యమండలగంహరిం। కృత్వావిష్ణుకథాందివ్యాం విప్రైస్సార్థంగృహం వ్రజేత్॥ ౦౩ ॥ దినాంతేసర్వకర్మాణి సమాప్యవిధినానృపాదౌప్రక్షాళ్యచాచమ్య పూజాస్థానంప్రవేశయేత్। ౩౨॥ పూజయేదీశ్వరంతత్ర షోడశైరుపచారకైః। పీఠస్థంపూజయేచ్ఛంభుం కల్పోక్తవిధినానఘ ॥ పంచామృతవిధానేన ఫలతోయైః కుశోదకైః। స్నాపయేత్పుణ్యసూక్తైశ్చ భక్త్యాగౌరీపతింప్రభుమ్ ॥ ౩౪ ॥ తతశ్చావాహయేద్దేవం శంకరంపరమేశ్వరం। వృషధ్వజాయస్నానంచ పాద్యంగౌరీప్రియాయచ ॥ ౩౫ ॥ అర్ఘ్యంలోకేశ్వరాయేతి రుద్రాయాచమనీయకం। స్నానంగంగాధరాయేతి వస్త్రంమాశాంబరాయచ ॥ ౩౬ ॥ జగన్నాథాయోపవీతం

సాయుజ్యం సత్యంసత్యంమయోదితం । నాచరేద్యదివామూఢో రౌరవం తుసమశ్నుతే ॥ ౩౮ ॥

ఇతి శ్రీ స్కాందపురాణే - కార్తికమాహాత్మ్యే,
త్రయోదశోధ్యాయః.

—[*]—

అథ చతుర్దశోధ్యాయః.

వసిష్ఠః ॥ పౌర్ణమాస్యాంకార్తికేమాసి వృషోత్సర్గంకరోతియః॥ తస్యపాపానినశ్యంతి జన్మాంతరకృతానిచ ॥ ౧ ॥ యఃకార్తికేవృషోత్సర్గం పౌర్ణమాస్యాంపితృతుష్టయే । సంకుర్యాద్విధివాద్రాజన్ తస్యపుణ్యఫలంశృణు॥ ౨ ॥ గయాశ్రాద్ధంకృతంతేన కోటివారంనసంశయః । పుణ్యదంమానుషేలోకే దుర్లభంకార్తికవ్రతమ్ ॥ ౩ ॥ యఃకోవాస్మత్కులే జాతో పౌర్ణమాస్యాంతుకార్తికే । ఉత్సృజేద్వృషభంనీలం తేనతృప్తావయంత్వితి॥ ౪॥ కాంక్షంతినృపశార్దూల పుణ్యలోకస్థితాఅపి।పౌర్ణమాస్యాం కార్తికేమాసి ఆఢ్యోవాప్యథమోపివా ॥ ౫ ॥ నోత్సృజేద్వృషభంలోభాత్సయాత్యంధతమోయమాత్ । పిండదానాద్గయాశ్రాద్ధాత్తృప్తిర్యబ్దంప్రపివత్సరే॥ ౬ ॥ పుణ్యప్రతీర్థసంగమనా త్తర్పణాచ్చమహాలయాత్ । కార్తికేపౌర్ణమాస్యాంతు వృషోత్సర్గంవినాగతిః॥ ౭ ॥ గయాశ్రాద్ధంవృషోత్సర్గం సమమాహుర్మనీషిణః । ప్రశస్తమూర్జే పౌర్ణమాస్యాం వృషోత్సర్గస్సుఖప్రదః ॥ ౮ ॥ యఃకుర్యాత్కార్తికేమాసి సర్వధర్మాధికంఫలమ్ । ఋణత్రయాద్విముచ్యేత కిమన్యైర్బహుభాషణైః॥ ౯॥ యోధాత్రీఫలదానంతు పౌర్ణమాస్యాంచ సదక్షిణం । కురుతేనృపశార్దూల సార్వభౌమోభవేద్ధ్రువమ్ ॥ ౧౦ ॥ యఃకుర్యాద్దీపదానంచ పౌర్ణమాస్యాకార్తికేనఘ । సర్వపాపవినిర్ముక్తో తతోయాతిపరాంగతిమ్॥ ౧౧ ॥ కర్మణామనసావాచా పాపంయస్సమ్యగాచరేత్ । తస్యపాపానినశ్యంతి పౌర్ణమాస్యాం దీపదానతః ॥ ౧౨॥ లింగదానం పౌర్ణమాస్యాం కార్తిక్యాం శివతుష్టయే । ఇహసమ్యక్ఫలంప్రాప్య సార్వభౌమోభవేద్ధ్రువమ్ ॥ ౧౩ ॥ పాపఘ్నంపుణ్యదంప్రాహు లింగదానంమనీషిణః । లింగదానమనాదృత్యయః కుర్యాత్కార్తికవ్రతమ్ ॥ ౧౪ ॥ వజ్రలేపోభవేత్తస్య పాపరాశిర్నసంశయః । అనంతఫలదంప్రోక్తం దుర్లభంకార్తికవ్రతమ్॥ ౧౫॥ పరాన్నంపితృశేషంచ నిషిద్ధస్యచరక్షణం । శ్రాద్ధాన్నంతిలదానంచ కార్తికేషంచ

తేవక్ష్యే సాంప్రతం శ్రుణుసాదరమ్ ॥ ౫౬ ॥ మనుష్యస్త్వపురా పంచ దశజ
న్మాని దూరతః । కార్తికవ్రత శీలస్య జాయతే దర్శనం శుభమ్॥ ౫౭॥ తేన
పుణ్యప్రభావేన ఆజన్మాన్తరం పతితసంగ్రహః । జ్వాలావర్తి స్థితైకేన సం
యోగస్సమజాయతే॥ ౫౮ ॥ ద్వాదశ్యాం కార్తికే మాసి ఉచ్చైస్తుజ్వాల
యేత్తదా । అస్మిన్ దేవగృహేవిష్ణోః అగ్రతః పుణ్యయోగతః ॥ ౫౯ ॥ అంజ
సాతుత్వసుంహిత్వా తతోదివ్యవపుర్భవేత్ । ఇతీదం కథితం సర్వ్యం పూర్వ
జన్మనిచేష్టితమ్॥ ౬౦॥ అశక్తః కార్తికే మాసి ద్వాదశ్యాం యోముదాన్వి
తః । సగచ్ఛేద్వైష్ణవంధామ పరదీపప్రబోధనాత్॥ ౬౧ ॥ ఏవంమునేర్వచ
శ్శ్రుత్వాపరిక్రమ్యప్రణమ్యచ । అజ్ఞాపితో యయౌశీఘ్రం నదీంపాపప్రణా
శినీమ్ ॥ ౬౨ ॥ త్రయోదశ్యాం చతుర్దశ్యాం పౌర్ణమాస్యాం దినత్రయే ।
స్నాత్వాతత్రసరస్వత్యాం కార్తికేమాసిభూపతే ॥ ౬౩ ॥ తత్రతేనైవపు
ణ్యేన జ్ఞానసిద్ధిమవాప్యచ । ప్రతివర్షంచకారాసౌ ధర్మ్యం కార్తికసంభ
వమ్॥ ౬౪॥ తేనపుణ్య ప్రభావేన విష్ణుసాయుజ్యమాప్నుయాత్ । తస్మాత్సర్వైః
కార్తికేమాసి సితేపక్షేనరేశ్వర ॥ ౬౫॥ ద్వాదశ్యాం యేప్రకుర్వంతి స్నా
నదానాదితర్పణం। దీపమాలార్పణంపూజాం యఃకుర్యాత్సహరిప్రియః॥౬౬॥
సర్వపాపవినిర్ముక్తో పశ్చాన్నిర్వాణమృచ్ఛతి ॥

ఇతి శ్రీస్కాందపురాణే - కార్తికమాహాత్మ్యే
చతుర్దశోధ్యాయః.

—[*]—

అథ పంచదశోధ్యాయః.

వసిష్ఠః ॥ రాజన్ కార్తికమాహాత్మ్యం పవిత్రం పాపనాశనం । స
ర్వపుణ్యప్రదంభూయో వక్ష్యామిశ్రుణుభక్తితః ॥ ౧॥ కార్తికే విష్ణువేగ్రేతు
యఃకుర్యాన్నర్తనంనరః । పాపానివినిహంత్యాశు సవిష్ణోరాలయేవసేత్ ॥
౨॥ దీపమాలార్పణంవిష్ణోః ద్వాదశ్యాంకార్తికస్యచ । యఃకుర్యాత్సోపివై
కుంఠం ప్రాప్యతత్రప్రమోదతే॥ ౩॥ కార్తిక్యాంచసితేపక్షే సాయంహ్నే
కేశవార్చనం । యఃకరిష్యతిరాజేంద్ర సోపి స్వర్గాధిపోభవేత్ ॥ ౪ ॥ యః
కుర్యాన్నిత్యయాత్రాంచ కార్తికేవిష్ణుమందిరే । పదేపదేశ్వమేధస్యఫ
లంప్రాప్నోత్యసంశయః ॥౫॥ విష్ణోరాయతనంప్రాప్య విష్ణుంయశ్చోపలోక
యేత్ । సవైకుంఠ పురంగత్వా విష్ణుసాలోక్యమేప్యతి ॥ ౬ ॥ కార్తిక్యాం
విష్ణుభవనం యోనగచ్ఛేన్నరాధమః । సగచ్ఛేద్రౌరవంఘోరం కాలసూ

గంధంకాపాలధారిణే । అక్షతానీశ్వరాయేతి పుష్పంపూర్ణగుణాత్మనే ॥
౩౭॥ ధూమ్రాక్షాయేతివైరూపం తేజోరూపాయదీపకమ్ ॥ లోకరక్షా
యనైవేద్యం తాంబూలంలోకసాక్షిణే ॥౩౮॥ ప్రదక్షిణంభవాయేతిన
మస్కారంకపాలినే । ఏతైర్నామభిర్భక్త్యా పూజయేద్గిరిజాపతిమ్ ॥
౩౯ ॥ శంభోర్నామసహస్రేణ మాసమేకంనిరంతరం । పూజాంతేత
ర్పయేదర్ఘ్యం మాసనక్తవ్రతేన్నృప ॥ ౪౦ ॥ పార్వతీకాంత దేవేశ పద్మ
జార్చ్యాంఘ్రి పంకజ । అర్ఘ్యంగృహాణదైత్యారే దత్తంచేద మయాప
తే॥ ౪౧ ॥ అర్చయేచ్ఛంకరంభక్త్యా యస్సధన్యోనసంశయః । తథా
విత్తానుసారేణ దీపమాలార్పణంనృప ॥ ౪౨ ॥ దత్వాదానంతు విప్రే
భ్యోవిత్తశాఠ్యం నకారయేత్ । ఏవం విప్రవరైస్సార్ధం నక్తంయః కా
ర్తికవ్రతీ ॥ ౪౩ ॥ కురుతేనృపశార్దూల తస్యపుణ్యఫలంశృణు । అగ్ని
ష్టోమసహస్రాణి వాజపేయశతానిచ ॥ ౪౪ ॥ అశ్వమేధసహస్రాణాం ఫ
లంప్రాప్నోత్యసంశయః । మాసనక్తంచయఃకుర్యా దిత్యేవంవిధినానఘ ॥
౪౫ ॥ పాపమాలోద్ఘాటనంచ తమాహుర్నారదాదయః । మాసనక్తం
మహాపుణ్యం సర్వపాపవిభేదనమ్ ॥ ౪౬ ॥ సర్వపుణ్యప్రదంనౄణాం
కార్తికేనాత్రసంశయః । యఃకార్తికేచతుర్దశ్యాం పితౄనుద్దిశ్యభ
క్తితః॥ ౪౭॥ బ్రాహ్మణంభోజయేద్ధీరం ప్రీణంతిపితరోఖిలాః । యఃకా
ర్తికేసితేపక్షే చతుర్దశ్యాంనరేశ్వర॥ ౪౮॥ యాదసఃపితృభక్తోయః తి
స్పృంతర్పయేజ్జలే । ప్రీణంతిపితరస్సర్వే పితృలోకంగతాఅపి॥ ౪౯॥
యఃకుర్యాత్ఫలదానంతు చతుర్దశ్యాంతుకార్తికే । నతస్యనంతస్వర్గా
న్నిర్జాయతేనాత్రసంశయః ॥ ౫౦ ॥ యఃకుర్యాత్తిలదానంతు చతుర్ద
శ్యాంతుకార్తికే । ఉపోష్యశంకరంపూజ్య నకైలాసేశ్వరోభవేత్ ॥ ౫౧॥
సర్వపాపప్రశమనం పుణ్యదంకార్తికవ్రతం । యఃకుర్యాత్సోపి పాపే
భ్యో విముక్తోమృతమశ్నుతే ॥ ౫౨ ॥ ఇదంపవిత్రంపరమం అధ్యాయం
యఃశృణోత్యతః । ప్రాయశ్చిత్తం పరంప్రాహుః పాపానాంనాత్రసంశ
యః ॥ ౫౩ ॥ నకరోతిహి కార్తిక్యాం వ్రతంయో మనుజాధమః । సర్ప
యోనిం సమాసాద్య శతవారం తథానఘ । పశ్చాజ్జంబుకయోనౌతు త్రి
శతం జన్మముత్సితమ్ ॥ ౫౪ ॥ త్రిశతంచ వరాహేతు శ్వానయోనౌచ
తుశ్శతం । తథాపంచశతంజన్మ మార్జాలేషు పునఃపునః ॥ ౫౫
షట్శతంత్వాఖుయోనౌతు సంజాతస్స్యాతవాన్ భవేత్ । ప్రాబ్ధ...

శాకమ్వా సర్జయేత్ ॥ ౨౯ ॥ వర్తిః ప్రజ్వలితా తత్ర విష్ణోరగ్రే తు కార్తికే । తత్ర
కాలేసమాయయా తేమూషకస్తు హరేర్గృహే ॥ ౩౦ ॥ తస్మిన్నేవ దినే రాత్రౌ
పూర్వపుణ్యప్రభావతః । మమార మూషకస్తత్ర దివ్యదేహోఽభవత్తదా ॥ ౩౧ ॥
యతిః పశ్చాత్సురూదిష్ట్వా ఉన్మీలితదృశోఽభవత్ । ఉద్భూతం పురుషం యోగీవి
చరంతమదృశ్యత ॥ ౩౨ ॥ కోఽభవానితి వప్రచ్ఛ కస్మాదత్రాగతస్త్వయా । ఇత్థం
మునేర్వచశ్శ్రుత్వా వ్యాజహార పునర్వచః ॥ ౩౩ ॥ మూషకోఽహం ముని
శ్రేష్ఠ నిత్యం త్వన్నికటాశ్రయః । విరాంతే చిరంకాల మస్మిన్ దేవాలయే నఘ ॥
౩౪ । మూషకస్య మహాప్రాజ్ఞ ముక్తిరాసీత్సుదుర్లభా । నజానే కేన పుణ్యేన స
ర్వం త్వం వేత్తి కథం తతః ॥ ౩౫ ॥ కోఽహం పురా కించరితం శుభం కృతం పూర్వజ
న్మని । దుర్యోనిః కేన దోషేణ మయా ప్రాప్తం మహాద్భుతా ॥ ౩౬ ॥ వక్తుమర్హ
సి తత్సర్వం సర్వజ్ఞస్త్వం మహామునే । దాసోఽస్మి తవ శిష్యోఽస్మి కృపాపాత్రో
ఽస్మి మానద ॥ జ్ఞానచక్షుర్విచార్యేత విస్మితేనాంతరాత్మనా । ఏవం పదం తము
ద్భూతపురుషం పునరబ్రవీత్ ॥ ౩౮ ॥ ఋషిః ॥ బ్రాహ్మణస్త్వం పురా కశ్చిత్
జైమినేర్గోత్రసంభవః । బాహ్లీకస్త్వం హి విఖ్యాతః కుటుంబభరణాతురః ॥
౩౯ ॥ స్నానసంధ్యాపరిత్యక్తో నిత్యం బ్రాహ్మణనిందకః । నిత్యం నిష్ఠురవా
క్క్రూరో ధనార్థీ జ్ఞానవర్జితః ॥ ౪౦ ॥ దేవపూజాపరిత్యక్తో నిత్యం శ్రాద్ధాన్నజీ
వనః । అహోరాత్రం తథా భుక్తం నిషిద్ధం వివసే నిశమ్ ॥ ౪౧ ॥ పితృభ్యశ్చ
కాకేభ్యో భుక్తమన్నం త్వయా పురా । వేదశాస్త్రోదితం మార్గః కుత్స్వరా నిం
దితః త్వయా ॥ ౪౨ ॥ స్నానసంధ్యాపరాణాం చ తపః సన్మార్గవర్తినాం । నిం
దితం విశేషేణ త్వయా హాస్యపురస్సరమ్ ॥ ౪౩ ॥ రూపవత్యశ్చ కామిన్యా
యా స్పృహా యా ధనమహర్నిశం । శూద్రీం త్వం గృహకృత్యేషు నియోజ్య
చ నిరాత్మనా ॥ ౪౪ ॥ సదా సంభాషణస్పర్శహాస్య పోషణ సంయుతః । శూద్రా
దాస్యాః ప్రదాయాన్నమపత్యేభ్యస్తథైవ హి ॥ ౪౫ ॥ విక్రీత్వా కన్యకాం ప్రైస్మై
పాగజేభ్యః ద్రవ్య తత్ర తతః । దధిక్షీరం తథా తక్రం త్వయా క్రీతం తథా ఘృతమ్ ॥
౪౬ ॥ ఇత్థం త్వయా ధనం భూరి సంచితం పూర్వజన్మని । తద్ద్రవ్యం భువి నిక్షిప్య
మృతోఽసి మరణాగమే ॥ ౪౭ ॥ కర్మణా తేన నరకమనుభూయ పునర్భువి । జా
తస్తత్కారణాదాఖు ర్వసతి త్వం విష్ణుమందిరే ॥ దేవద్రవ్యం ముదా త్వం హి
అపహృత్య ద్విజనిందకః । దినే దినే తు దీపస్థతైలం హరీతు పాపధీః ॥ ౪౮ ॥ తథాపి
రాత్రౌ కార్తిక్యాం పరదీపప్రబోధనం । కృతం తేనైవ పుణ్యేన దివ్యరూపో

త్రంభయంకరమ్ ॥౭॥ కార్తికస్యాంచసితేపక్షే ద్వాదశీహరిబోధినీ। తస్యాం
యద్దత్తంస్వల్పంకస్మ అక్షయం జాయతేనృణామ్ ॥౮॥ భక్త్యాయః కార్తికే
మాసిఅర్చయేదచ్యుతంనరః । గంధపుష్పాక్షతైః స్రగ్భిః ధూపదీపైః గృహోపహ
రైః॥౯॥ బహ్వాద్యాజ్యైశ్చనైవేద్యైః ద్వాదశ్యాంకార్తికస్యచ । యఃక
రోతిమహాలక్ష్మీస్థాపనమహితంద్రితః॥౧౦॥ తస్యపుణ్యస్య విస్తారం నజానామి
కథంచన । ద్వాదశ్యాం కార్తికేమాసి విష్ణోర్వా శంకరస్యవా॥౧౧॥ యః
కుర్యాద్దీపలక్షంతు యథావిత్తానుసారతః । సర్వపాప వినిర్ముక్తో విమానమ
ధిరుహ్యచ॥౧౨॥ సంస్తూయమానస్త్రిదశైః విష్ణులోకంసగచ్ఛతి ।దీపార్పణే
హ్యశక్తశ్చేత్ మాసమేకనిరంతరమ్ ॥౧౩॥ దినత్రయేషువాకార్యం కార్తి
కేరాజసత్తమ । ద్వాదశ్యాంపౌర్ణమాస్యాంచ చతుర్దశ్యాంమహామతే॥౧౪॥
యోదీపమర్పయేద్భక్త్యా రాజన్ గావోహనావధి । తతస్తేనైవపుణ్యేన పూ
తోభవతినిశ్చితమ్॥౧౫॥ కార్తిక్యామథవారాజన్ పరదీపప్రబోధనం । భ
క్త్యాయః కురుతే విష్ణోః సోపిపాపాద్విముచ్యతే ॥౧౬॥ నశ్యమానంతు యో
దీపం కార్తికే యత్ప్రబోధనం । దారుణాన్యానిపాపాని తస్యనశ్యంతితత్
క్షణాత్॥౧౭॥ అత్రేతిహాసంవక్ష్యామి పుణ్యదం కల్మషాపహం । సరస్వ
త్యాస్తీరే రమ్యేద్రుమలతాయుతే॥౧౮॥ విష్ణోర్జీర్ణాలయం తత్ర ఆసీదా
కల్పకావధి । ఆజగామయతిఃకశ్చిత్ స్నానార్థంకార్తికేశుభే ॥౧౯॥ తత్ర
స్నాత్వాచతత్తీరే విష్ణోరాయతనం యయౌ । సనామ్నా కర్మనిష్ఠేతి సర్వ
భూతదయాపరః ॥౨౦॥ తత్రైకాంతస్థలేయోగీ తపఃకర్తుం మనోదధే । స
మ్యక్సంమార్జ్యయోగీశః విష్ణోరాయతనం తదా ॥౨౧॥ తతోఽవిదూరం గ్రా
మంతు గత్వాతైలం సమానయత్ ।దీపపాత్రం తథావర్తిం సకుర్యాద్ధరి
మందిరే॥ ౨౨॥ దీపద్వాదశకం రాజన్ అర్పయేద్భక్తితోనఘం । సమాధి
స్థో బభూవాసౌ మునిస్తత్రమహామతిః॥౨౩॥ తేనేత్థం క్రియమాణేతు కా
ర్తికేమాసిభూమిప। కార్తిక్యాంచ సితేపక్షే సాయాహ్నేద్వాదశీదినే॥
౨౪ ॥ ఆగత్యవిచచారాసు ఆత్మపోషణలంపటః । విష్ణుంప్రదక్షిణీకృత్య
తన్నైవేద్యాన్ సమాగమత్ ॥ ౨౫ ॥ రిక్తపాత్రంసమాలోక్య కేవలంవర్తి
సంయుతం। తతస్తత్రైకపాత్రస్థంవర్తింజ్వలితంన్నృప ॥ ౨౬॥ దృష్ట్వాచత
త్రధాచాన్య పాత్రస్థంపృధివీపతే । వర్తిముజ్వలితాందృష్ట్వా చఖాదాఖు
హారిగృహే॥౨౭॥సజ్వాలాప్రథమావర్తిర్ద్వితీయేనసియోజితా। జ్వా
లాభూతేకతేశీఘ్రము జ్వాలాచనరాధిప॥ ౨౮॥ తజ్జ్వాలయోష్ణనైవేద్యంనశ

తు యఃకుర్యాత్సగచ్ఛేద్వైష్ణవంపదం । స్తంభదీపం కరిష్యామో వయంవి
ష్ణుపదేశివమ్ ॥ దినేస్మిన్కార్తికేమాసి పౌర్ణమాస్యాం విశేషతః। సాయం
హ్నివాసుదేవస్య స్తంభదీపోహరేఃప్రియః ॥ ౨౦ ॥ ప్రకృష్టఫలదంపో్రక్తం
స్తంభదీపంతుకార్తికే । విష్ణోర్దేవాలయేగ్రేచ స్తంభంయఃకారయిష్యతి ॥
౨౧॥ పౌర్ణమాస్యాంకార్తికేమాసితస్మిన్ దీపోహరేఃప్రియః । తస్యపాపా
నినశ్యంతి పశ్చాద్విష్ణుపదంవ్రజేత్ ॥ ౨౨ ॥ ఇత్యాకర్ణ్యమునేస్సర్వే తథే
త్యుక్త్వాముదాన్వితాః । స్తంభదీపార్పణంకర్తుం ముద్యోగంచక్రిరేనఘ॥ ౨౩
విష్ణోస్సంకేతనస్యాగ్రే వనేతస్మిన్నరేశ్వర । అకుర్వన్నవిదూరేతు విష్ణోరా
యతనాగ్రతః॥ ౨౪॥ సాధుశాఖావిహీనంతే స్థాణుంతత్రమహీపతే। తస్మిన్
హర్షాన్వితాస్సర్వే కార్తికవ్రతకోవిదాః॥౨౫॥ విష్ణుధ్యానంప్రకుర్వంతః స్తం
భదీపంసమర్పయన్ । శాలివ్రీహిగణోపేతం ఘృతపాత్రసమన్వితమ్॥
౨౬॥ ప్రసన్నహృదయాస్సర్వే స్తంభదీపంసమర్పయన్ । పునర్దేవాలయం
ప్రాప్తాః రాజన్విష్ణుకథేచ్ఛవః॥ ౨౭ ॥ కథాయాంకథ్యమానాయాం తదా దే
వాలయాద్బహిః । అభూచ్చటచటాశబ్దః స్సర్వభూతభయంకరః ॥ ౨౮ ॥ స
శాంతదీపస్సతథా బభిదేశుష్కపాదపః । సతత్క్షణంస్థూలదారూర్ధ్వగం పశ్య
మూలాగ్రంమహీపతే॥౨౯॥పశ్యతామేవభూతానాం పపాతధరణీతలే। వినిర్యయౌతత
స్తస్మాత్పురుషఃపూర్వదేహభృక్॥ ౩౦ ॥ అథజగ్ముర్మునిగణాః
కథాంహిత్వాహరేర్గృహాత్ । బభూవుర్విస్మితాస్సర్వే హాహాకారరవా
న్వితాః॥ ౩౧॥ తస్మాదుద్భూతపురుషం దృష్ట్వావాక్యమథాబ్రువన్ । కోభ
వాన్కేనదోషేణ స్థాణుర్భూత్వాచిరంవనే॥౩౨॥ తద్వదస్వయథాన్యాయం
నాత్రకార్యంవిలంబితం । ఇతితేషాంవచశ్శ్రుత్వా జాతహర్షాన్వితోన్వృప॥
౩౩ ॥ ననామదండవద్భూమౌ కృతాంజలిరథాబ్రవీత్ । విప్రోహంవిప్ర
శార్దూలా విత్తపోరాజ్యపాలకః। ౩౪॥కోశరాజ్యాశ్వమాతంగ రథపాదా
తిసంయుతః। సమస్తభూతిసంపన్నో నిర్దయశ్శఠమానసః॥ ౩౫॥ నాధీతవే
దశాస్త్రశ్చ నశ్రుతాహరిసత్కథా । నచతీర్థానుగమనం నదానంచా ను
మాత్రికమ్॥ ౩౬॥ నసత్కర్మకృతంవిప్రా మాయాదుర్బుద్ధినాతురా । ఉపవి
ష్టోస్మ్యహంనిత్యం ఉన్నతాసనవిష్టరే॥ ౩౭ ॥ వేదాఢ్యాఃపుణ్యపురుషాః స
దాచారాదయాళవః । సదాశ్రిత్య రతాశ్శుద్ధాః మత్సమీపేనిరంతరమ్॥ ౩౮ ॥
నీచాసనేచోపవిష్టా మత్ప్రసాదార్థకాంక్షిణః । తేషామభిముఖోపాదౌ ప్ర
సార్యైవముత్సుకః ॥ ౩౯ ॥ ప్రత్యుత్థానాభివాదౌచ నతేభ్యశ్చకృతామ

ब्रह्मावहम् ॥ ४१ ॥ इत्येवं परम भक्त्या योऽनुतिष्ठेत् स वसेद्ध्रुवम्
इति श्रीस्कान्दपुराणे - कार्तिकमाहात्म्ये,
पञ्चदशोऽध्यायः.

अथ षोडशोऽध्यायः.

वसिष्ठः ॥ अत ऊर्ध्वं प्रवक्ष्यामि मासं दामोदरप्रियम् । सर्वेषां नरकं घोरं पुनरावृत्तिवर्जितम् ॥ १ ॥ ताम्बूलदानं कार्तिक्यां मासमेकं निरन्तरम् । यः कुर्याद्राजशार्दूल स च साम्राज्यमश्नुते ॥ २ ॥ प्रतिपद्दिनमारभ्य कार्तिकस्य नरेश्वर । एकैकेन तु दीपं यः कुर्याद्विष्णोर्वेश्मनि ॥ ३ ॥ तस्य पापानि नश्यन्ति स गच्छेद्विष्णुमन्दिरम् । कार्तिक्यां भानुमुक्तिश्च पौर्णमास्यां स्नानतत्परः ॥ ४ ॥ कान्ति राजेन्द्र स्नानं दानं समाचरेत् । नारिकेळफलं दानं विष्णोरग्रे तु कार्तिके ॥ ५ ॥ सदक्षिणं सताम्बूलं यः कुर्याद्राजसत्तम । तस्यानन्तफलं स्थानं न रोगो न च दुर्गतिः ॥ ६ ॥ विष्णोरग्रे शिवालयाग्रे तु कार्तिक्यां पौर्णमासीने । यः स्तम्भदीपं कुरुते स वैकुण्ठपतिर्भवेत् ॥ ७ ॥ विष्णोरग्रे तु कार्तिक्यां स्तम्भदीपार्पणं नरः । तस्य पुण्यस्य विस्तारं मया वक्तुं न शक्यते ॥ ८ ॥ कार्तिके मासि पौर्णमास्यां स्तम्भदीपावलोकनम् । पापानि नश्यन्ति तमो विनकरोदये ॥ १० ॥ शालिव्रीहितिलोपेतं दीपं प्रचक्षते । स्तम्भदीपविहीनो यः कार्तिके मासि भूमिप ॥ ११ ॥ कान्नु निवर्तन्ते नात्र कार्या विचारणा । शिलामयं वा दारुं वा भङ्क्त्वा हरेः पुरः ॥ १२ ॥ संस्थाप्य स्तम्भदीपं तु यः कुर्यात्स हरिप्रियः । वक्ष्याम्यत्र पुरावृत्तं तत्समासेन ते शृणु ॥ १३ ॥ मतङ्गस्याश्रमे पुण्ये नानाद्रुमलतायुते । विष्णोरायतनं तस्मिन् आसीत्तत्र तपोवनम् ॥ १४ ॥ मुनयस्तु समाजग्मुः कार्तिकव्रतकोविदाः । कार्तिक्यां कर्तुमात्मस्य तत्र विष्णोर्गृहे हरिम् ॥ १५ ॥ षोडशैरुपचारैश्च दिनेषु त्रिदवेषु च । पूजां चक्रुर्द्विजा विष्णोर्गेहे कार्तिके कमलापते ॥ १६ ॥ स्निग्धदीपमालां च द्वारि द्वारि हरेः पुरः । अत्यन्तभक्तिसम्पन्नाः विष्णुभक्त्या शुचिव्रताः ॥ १७ ॥ ते मुकश्चिन्मुनिस्तत्र प्राह वदतां वरः । शृणुध्वं मुनयः सर्वे कार्तिके तु शिवाग्रतः ॥ १८ ॥ स्तम्भ

అథ సప్తదశోధ్యాయః

ఆంగీరసః ॥ కర్మబంధశ్చముక్తిశ్చ కార్యంకారణమేవ చ । స్థూలం సూక్ష్మంతథాద్వంద్వం సంబంధో దేహ ఉచ్యతే ॥ ౧॥ వాక్యాత్ పరివృత్తమేతత్ప్రవక్ష్యామి మహామతే । పార్వత్యై కథితం పిత్రా శ్వేతాద్రౌ శంకరేణ వై ॥ ౨॥ తదహం తే ప్రవక్ష్యామి సమాధానమనా శృణు । అత్రిః । బ్రూహి మే సమాధానం కో న్యో జీవస్త్వమేవహి ॥ ౩ ॥ స్వయం పృచ్ఛసి మాం కోహం బ్రహ్మైవాస్మి న సంశయః ॥ ఉద్భూతపురుషః ॥ వాదార్థమేవం జానామి నాద్యాపి భగవన్ స్ఫుటమ్ ॥౪॥ అహం బ్రహ్మేతి వాక్యార్థం పరిశుద్ధ్యైకథం వద । హేతుః పదార్థం బోధో హి వాక్యార్థావగతేరపి ॥౫॥ అంతఃకరణతద్వృత్తి సాక్షీ చైతన్యవిగ్రహః । ఆనందరూపః సత్యస్సన్ కిన్నాత్మానం ప్రపద్యసే ॥ ౬॥ సత్యానందస్వరూపం ధీ సాక్షిణం జ్ఞానవిగ్రహం । చింతయాత్మతయా నిత్యం త్యక్త్వా దేహాదికాం ధియమ్ ॥ ౭ ॥ రూపాదిమాన్యతః పిండో తతో నాత్మా ఘటాదివత్ । వియదాదిమహాభూతవికారిత్వాచ్చ కుంభవత్ ॥ ౮ ॥ ఏవమింద్రియదృష్టాహం ఇంద్రియాణీతి నిశ్చిను । మనోబుద్ధిస్తథా ప్రాణో నాహమిత్యవధారయ ॥ ౯॥ దేహేంద్రియాదయో భావాః హానాదివ్యాపారభాగినః । యస్య సన్నిధిమాత్రేణ సోహమిత్యవధారయ ॥ ౧౦ ॥ అనాపన్నవికారస్సన్నయస్కాంతవదేవ యః । బుద్ధ్యాదీంశ్చాలయేత్ప్రత్యక్ సోహమిత్యవధారయ ॥ ౧౧ ॥ అజడాత్మవదాభాతి యత్సాన్నిధ్యాజ్జడాద్యపి । దేహేంద్రియమనః ప్రాణాస్సోహమిత్యవధారయ ॥ ౧౨ ॥ స్వప్నజాగరితే సుప్తభావాభావౌ ధియాంతథా । యోవేత్త్యవిక్రియః సాక్షీ సోహమిత్యవధారయ ॥ ౧౩ ॥ ఘటావభాసకో దీపో ఘటాదన్యో యథేష్యతే । దేహావభాసకో దేహీ తథాహం బోధవిగ్రహః ॥ ౧౪॥ పుత్రమిత్రాదయో భావా యస్య శేషప్రియాః ప్రియే । ద్రష్టా సర్వప్రియతమః సోహమిత్యవధారయ ॥ ౧౫ ॥ పరప్రేమాస్పదతయా అనుభూతమహం సదా । భూయో దృష్టా నిత్యం తు సోహమిత్యవధారయ ॥ ౧౬ ॥ యస్సాక్షీ లక్షణో బోధస్త్వం పదార్థస్స ఉచ్యతే । సాక్షిత్వమపి బోధత్వమవికారితయాత్మనః ॥ ౧౭॥ దేహేంద్రియమనః ప్రాణాహంకృతిభ్యో విలక్షణః ॥ ప్రోషితశ్చాపి షడ్భావవికారస్త్వంపదాదిభిః ॥ ౧౮ ॥ త్వమర్థమేవం నిశ్చిత్య తదర్థం చింతయేత్పునః । అతద్వ్యావృత్తిరూపేణ సాక్షాద్విధిముఖేన చ ॥ ౧౯ ॥ నిరస్తాశేషసంసార దోషస్థూలాదిలక్షణః । అదృశ్యత్వాదిగుణకః పరాకృతతమోమలః ॥ ౨౦ ॥ నిరస్తాతిశయానంద స్సత్యప్రజ్ఞానలక్షణః ॥ సత్తా

యా। నదత్తంపుణ్యకాలేషు తేషాందానమనుత్తమమ్॥ ౪౦ ॥ అచరేద్యది మేదానం దానంద్రవ్యాదివర్జితం । శ్రుతిశీలసమాపన్నా స్వగృహసన్నిధి తాస్థితాః॥ ౪౧॥ దాస్యామీత్యనృతంవచ్మి నతేభ్యోదీయతేక్వచిత్ । నిత్యంవిప్రవరేభ్యశ్చ దరిద్రాతతాత్కార్యసిద్ధయే ॥ ౪౨ ॥ గృహీత్వైవతతః కార్యాణి విఘ్నేయానితథామయా । ఏవం దివాన్యతీతాని మయాదుర్బుద్ధినా పురా॥ ౪౩ ॥ తేనకర్మవిపాకేన సర్వకర్మవిభేదినా । తతఃకాలేమృతస్సోహం నరకేభుక్తయాతనః ॥ ౪౪॥ ద్విపంచాశత్సహస్రాణి జన్మానిశ్వాన యోనిషు । జన్మాసీదథకాకానాం అయుతంజన్మవైపునః॥ ౪౫॥ సరటత్వయుతంజన్మ విష్ఠాక్రిమిజనిస్తథా । కోటివారంభూరుహత్వం స్థాణుత్వం చతథానఘ॥ ౪౬ ॥ ఇత్థంపాపగతస్యాపి ముక్తిరాసీత్సుదుర్లభా । ముక్తస్తుకారణంనాహం వేద్మిభూతదయాపరాః॥ ౪౭ ॥ దర్శనాద్భవతాం ద్యజాతిస్మరణకారణం । యుష్మాకమిత్థంకథితం పాపమ్మేపూర్వజన్మని॥ ౪౮ ॥ ఇత్యుక్త్వాసీత్తూష్ణీముద్భూతపురుషోనృప । శ్రుత్వైవంమునయస్తత్ర ప్రోచుస్సర్వేపృథక్పృథక్॥ ॥ ౪౯ ॥ సత్యంకార్తికమాసస్య ఫలాపరిశ్యక్షముక్తిదం । కాష్ఠపాషాణదార్వాదే ర్ముక్తిరాయాత్సుదుర్లభా॥ ౫౦ ॥ తత్రాపిపౌర్ణమీపుణ్యా సర్వపాపప్రణాశని। సాధుసాధు తథాతస్యాం స్తంభదీపంసుఖప్రదమ్॥ ౫౧ ॥ పౌర్ణమాస్యాం కార్తికేమాసి విష్ణోర్దేవాలయాగ్రతః। పరైస్సంయోజితాద్దీపా త్స్తంభో యంశుభతరూపధృత్॥ ౫౨॥ స్థాణుర్వా కార్తికేమాసి విష్ణోర్దీపమువాహయేత్। తేనతత్పాపహస్స్యాత్ విష్ణునాచక్రపాణినా॥ ౫౩॥ ఏవంవివదమానానాం వచశ్శ్రుత్వా పురస్థ్సితః। సతూష్ణీంచపునశ్చాయ ముద్భూతపురుషోనఘ॥ ౫౪ ॥ ముక్తిస్తుసులభాకేనా కేనమేవాయతేధికా । కేనవాకర్మబద్ధస్య తేనవాపివిముచ్యతే॥ ౫౫॥ కేనదేహాదీంద్రియాణి తానితానిచదేహినాం। జ్ఞానసంకథంభవేత్పుంసాం నిర్వాణసాధనమ్ ॥ ౫౬ ॥ వదధ్వంసంశయస్సకలం మునయోజ్ఞానకోవిదాః । ఇత్యేవముదితాస్తేన తేపిచాంగిరసంమునిమ్॥ ౫౭। ఆజ్ఞాపయామాసురతో సర్వజ్ఞస్సమునిస్తదా । మునిస్తానథలోక్యాథ తమూహాంగిరసోమునిః॥ ౫౮॥

ఇతి శ్రీస్కాందపురాణే - కార్తికమాహాత్మ్యే

షోడశోధ్యాయః.

—*—

అథ అష్టాదశోధ్యాయః-

ఉవ్యాశపురుషః ॥ మునేస్వమద్గృహీతో౽స్మి త్వత్తో౽హంతుమహామతే।
లబ్ధజ్ఞానో౽స్మిదేవేంద్ర ప్రసాదాత్తవదర్శనాత్ ॥ ౧॥ పితామాతా తథాగురు
స్త్వంహి శిష్యో౽హంతవసువ్రత। మయావిముక్త్యనస్యాస్య స్థానంభూమౌసుఖస్య
సాంప్రతమ్॥ ౨॥ క్వచ నదర్శ్యసాపానాం క్వచేయంసద్గతిర్మమ। క్వచా
హంకార్తికఃపుణ్యకః క్వచాహందురాత్మాలయః॥ ౩॥ క్వచతేషాందర్శనం
చక్వచాయంవిష్ణుసన్నిధిః। సుకృతస్యఫలంవిప్ర సత్యంప్రారబ్ధకర్మణః॥ ౪॥
పునర్మేసంశయమిమంప్రీత్యా కృపచ్ఛేదస్తితేనుయి। కథంకర్మాణిచైనజైక్రి
తేవిధినాఋనే॥ ౫॥ కథంతేషాంఫలంతత్ప్రదంతత్ తదుపదేశనం। కఃకాలః
కానికర్మాణి కిముద్దిశ్యసమభ్యసేత్ ॥ ౬॥ పునస్సత్కర్మాచక్ష్వ శ్రోతుమి
చ్ఛామ్యహంశుభం। త్వద్వాక్యశ్రవణాయమే స్పృహాతాత్పర్యశైలాసమాశ్రమా॥
౭॥ పునఃకర్మాణిమాంబోద్ధుమర్హసిత్వంమహామతే॥ అగస్త్యః॥ సాధుసాధు
త్వయాపృష్టం యన్మామద్యమహామతే ॥౮॥ సర్వలోకహితార్థంతుయత్త్వ
యోక్తమిదంశుభం। శ్రుణుష్వసావధానేన యత్పృష్టం త్వయావిప్రహ॥
౯॥ అనిత్యందేహమాసాద్య విస్మృత్యాత్మానమాత్మనః। నష్టేదేహేతథాత్మ
నఃక్వాపిసర్వదేహస్యజాయతే ॥ ౧౦॥ తస్మాత్సందేహభాజాయః క్రమా
త్కర్మప్రవర్తకః। తత్కర్మణాజ్ఞానసిద్ధిజ్ఞానాదాత్మప్రకాశనమ్ ॥ ౧౧॥
స్నానాదిసర్వకర్మాణినిత్యనైమిత్తికానిచ। భక్త్యాసమాచరేత్కర్మదేహీ
సమ్యగ్విధానతః॥ ౧౨॥ వర్ణాశ్రమవిభాగాదీన్నామకామ్యథావిధి। తే
షాంయత్కర్మవిహితం జ్ఞాత్వాపశ్చాత్సమాచరేత్ ॥ ౧౩॥ స్నానేనరహి
తంకర్మ హస్తినుక్తకపిత్థవత్। ప్రాతస్స్నానంద్విజాతీనాం సర్వత్రచశ్రుతి
చోదితమ్॥ ౧౪॥ ప్రాతస్స్నానేహ్యశక్తశ్చేత్ పుణ్యంమాసత్రయోత్తమం।
తులాసంస్థేరవౌకరే కార్తిక్యాంతుమహామతే॥ ౧౫॥ మకరస్థేరవౌమాఘే
వైశాఖేమేషగేరవౌ। మాసత్రయేషువ్యత్యేషుప్రాతఃస్నానం దినేదినే ౧౬॥
యఃకుర్యాత్సహరేర్లోకం ప్రయాతిపరయాంగతిం। కాలస్తుస్నాతకేవాస్య
తథామాసత్రయంశుభమ్॥ ౧౭॥ చాతుర్మాస్యేవ్రతేష్యేషు కాలేష్వవిహితం
చరేత్। సోమసూర్యోపరాగేషు తత్త్వైవాన్యదినేషుచ॥ ౧౮॥ కాలాంతరేవి
జానీయాత్ కాల్యైకర్మఫలప్రదమ్। స్నానంసంధ్యాజపోహోమ స్తథాసూ
ర్యాభివాదనమ్॥ ౧౯॥ అవశ్యంస్తక్ద్విజాతీనాం యస్స్నానంనసమాచరేత్॥
సయాతిరౌరవంఘోరం కర్మభ్రష్టోభిజాయతే ॥౨౦॥ తస్మాత్కర-

స్వలక్షణఃప్రత్యగర్థః పరమాత్మేతిగీయతే ॥ ౨౧ ॥ సర్వజ్ఞత్వంపరేశత్వంతథా
సంపూర్ణశక్తితా। వేదైస్సముచ్యతేయశ్చ సోఽహమిత్యవధారయ॥ ౨౨॥ య
ద్జ్ఞానాత్సర్వవిజ్ఞానం శ్రుతిషుప్రతిపాదితం । మృదాద్యనేకదృష్టాంతైః త
ద్బ్రహ్మేత్యవధారయ ॥ ౨౩ ॥ జీవాత్మనాప్రవేశశ్చ నియంతృత్వంచతాన్
ప్రతి। శ్రూయతేయస్య దేవేషుతద్బ్రహ్మేత్యవధారయ ॥ ౨౪ ॥ కర్మణాంఫ
లదాతృత్వం యస్యైవశ్రూయతేశ్రుతౌ । జీవానాంహేతుకర్తృత్వం త
ద్బ్రహ్మేత్యవధారయ॥ ౨౫॥ తత్త్వంపదార్థౌనిర్ణీతౌ వాక్యార్థశ్చింత్యతే
ధునా। తాదాత్మ్యమత్రవాక్యార్థస్తయోరేవ యథార్థయోః॥ ౨౬॥ ప్రత్య
గ్బోధోయఆభాతి సోఽద్వయానందలక్షణః । అద్వయానందరూపశ్చ ప్రత్య
గ్బోధైకలక్షణః॥ ౨౭ ॥ ఇత్థమన్యోన్యతాదాత్మ్య ప్రతిపత్తిర్యదాభవేత్ । అ
బ్రహ్మత్వంత్వమర్థస్య వ్యావర్తేతతదైవహి ॥ ౨౮ ॥ తత్త్వమస్యాదివాక్యం
చతాదాత్మ్యప్రతిపాదనే లక్ష్యౌతత్త్వంపదార్థౌద్వావుపాదానప్రవర్తనే॥
౨౯॥ హిత్వాద్వేశబలేవాక్యేవాక్యార్థప్రతిబోధనే। సుఖార్థేతేవినాభూతే
ప్రతీతిర్లక్షణోచ్యతే ॥ 3 ॥ తత్త్వమస్యాదివాక్యేషులక్షణాభాగలక్షణా । సో
యమిత్యాదివాక్యస్య పదయోరివనోపురా ॥ ౩౧॥ అహంబ్రహ్మేతివాక్యార్థ
బోధోయావద్దృఢీభవేత్ । శమాదిసహితస్తావ దభ్యసేచ్ఛ్రవణాదికమ్ ॥
౩౨ ॥ శ్రుత్యాచార్యప్రసాదేన దృఢోబోధోయదాభవేత్ । నిరస్తాశేషసం
సారనిదానఃపురుషస్తదా॥ ౩౩ ॥ కించిత్కాలమనారబ్ధం కర్మవిత్తస్యసంక్ష
యే।నిరస్తాతిశయానందం వైష్ణవంపరమంపదమ్ ॥ ౩౪ ॥ పునరావృత్తిరహి
తంకైవల్యం ప్రతిపద్యతే । తస్మాదాత్మవివేకార్థమాదౌకర్మసమాచరేత్ ॥
౩౫ ॥ వినాయచ్ఛ్రవణేనైవ కర్మకర్తుంనరోచతే । ప్రమాణగురుసంప్రసా
ద్ర్యైవ శ్రుత్వాతస్మాత్ప్రయత్నతః ॥ ౩౬ ॥ తతోవిచ్ఛిత్తసత్త్వాంతఃకృతేక
ర్మణ్యథావిధి। తత్కర్మఫలమత్యంతంతత్తుష్ట్యైవిష్ణవేనఘ ॥ ౩౭॥ కర్మణా
సుకృతేనైవ ప్రాప్యజన్మాన్యనేకశః । తతోమోక్షమవాప్నోతి యోగయు
క్తోవిశేషతః॥ ౩౮॥ విముక్తకర్మబంధో భూన్నాత్రకార్యావిచారణా।ఇత్థం
యత్నేనసంపృష్టమబ్రవీదంగిరోమునిః ॥ ౩౯ ॥ భూయోఽపిసముచాచేత్థం మ
హాసంతోషదీన్నృప॥

ఇతి శ్రీ స్కాందపురాణే - కార్తికమాహాత్మ్యే,
సప్తదశోధ్యాయః.

—[*]—

తైప్రభో౹ ౧౪॥ అథ శ్చాపి భక్తిరతాః కేచిత్త్సత్యవ్రతాః పరే౹ కేచిదాచార సంపన్నాః తథాహంకారవర్జితాః॥ ౪౨॥ కేచిత్సన్మార్గనిరతాః కేచిన్నిందా పరాయణాః । తస్మాత్త్వాం పాలయస్వత్వం భగవన్మృషిమండలమ్ ॥ ౪౩॥ ఇతుశిక్షాముపాయేన దేవదేవసుకర్మణా । శ్రుత్వాదేవఋషేర్వాక్యం భగవాన్భక్తవత్సలః॥ ౪౪॥ పాలకస్సర్వలోకానా మేకఏవజనార్దనః౹ హరిః ఖగేంద్రమారుహ్య సలక్ష్మ్యాభువమాగమత్॥ ౪౫ ॥ యత్రసాహస్రసంఖ్యా కమ్మునీనాంమండలంవిభుః । వృద్ధబ్రాహ్మణరూపేణ సంచరన్సర్వమేదినీమ్॥ ౪౬ ॥ సర్వజంతుహృదిస్థోపి మాయానాటకవిగ్రహః । యత్రయత్రసుపుణ్యేషు క్షేత్రతీర్థగిరిష్వపి ॥ ౪౭॥ విపినేష్వపిపుణ్యేషు ఆశ్రమేషువిశేషతః౹ దృష్ట్వాకేచిద్ద్విజవరా మానవాభక్తితత్పరాః ॥ ౪౮॥ ఆతిథ్యంచక్రిరేకేచి త్కేచిత్తుజహసుః ప్రజాః౹ ననమంతితథాకేచి త్కేచిన్మానవశంగతాః॥౪౯॥ కేచిద్ద్రవ్యవశంప్రాప్తాః కామాంధాస్తత్రకేచన । కేచిత్తత్రేంద్రియలోలాః కేచిదేకవ్రతాఃపరే॥ ౫౦॥ కేచిత్తత్రనిషిద్ధేషు దినేష్వన్నపరాయణాః౹ హరివాసరవిభ్రష్టాః తథాభోజ్యేష్వపిప్రియాః ॥ ౫౧ ॥ కేచిదాచారసంపన్నాః కేచిద్వాత్సల్యపాలకాః౹ తాన్దృష్ట్వాభగవాన్విష్ణు ర్విజనార్దనః॥ ౫౨॥ ఉపాయంచింతయన్నాగా త్సపుణ్యమునిమండలం । నైమిశంనామారణ్యం పుణ్యంమునివరప్రియమ్॥ ౫౩ ॥ హిత్వాద్విజవరంరూపం పూర్వవత్ఖగవాహనః । కౌస్తుభాభరణశ్శ్రీమచ్ఛంఖచక్రవిరాజితః ॥ ౫౪॥ సాకంస్వభక్తైకర్తైస్సభార్యో జగదీశ్వరః । ఏవంజన్మాయుం దృష్ట్వా జ్ఞానసిద్ధాదయోమలాః ॥ ౫౫ ॥ సశిష్యాస్సుతాఃపుణ్యా స్సర్వేవిస్మితమానసాః । విష్ణ్వాన్వైసుతనిలయం స్వాశ్రమేస్వాగతంహరిమ్ ॥ ౫౬ ॥ అతసీపుష్పసంకాశంవిద్యుద్వర్ణపటావృతం । కోటిసూర్యప్రభాభాసం స్ఫురన్మకరకుండలమ్॥ ౫౭ ॥ అనేకరత్నసంయుక్తం కిరీటేనవిరాజితం । అనేకాదిత్యసంకాశమమేయమమరేశ్వరమ్ ॥ ౫౮ ॥ స్వయంప్రసన్నమధ్యాశు మాద్యం దృష్ట్వాసమునీశ్వరాః । జ్ఞానసిద్ధాదయస్సర్వే మునయశ్శంసితవ్రతాః ॥ ౫౯ ॥ హరేస్సమీపమాజగ్ము స్సర్వేజాతసుబుద్ధయః । ప్రణామంచ కురనఘాః పాదయోః పరమాత్మనః ॥ ౬౦ ॥ ఆగతాశ్చసముద్భూతా స్తిష్ఠంతశ్చపురోభువి । జ్ఞానసిద్ధాదయస్సర్వే మునయః ప్రాంజలిస్థితాః॥ ౬౧॥ తుష్టువుస్తత్రసంతుష్టా స్సర్వజ్ఞంజగదీశ్వరమ్॥

ఇతి శ్రీస్కాందపురాణే-కార్తీకమాహాత్మ్యే, అష్టాదశోధ్యాయః.

మాసస్య యః కాలః పురుషార్థదః । న కార్తికసమో మాసో న కాలః కార్తి
కాత్సమః ॥ ౨౧ ॥ న వేదసదృశం శాస్త్రం న తీర్థం గంగయా సమం । న కులేన స
మం బ్రాహ్మ్యాత్ న సుఖం భార్యయా సమం । న ధర్మేణ సమం మిత్రం న జ్యోతిశ్చ
క్షుషా సమం । న కార్తికసమో మాసో న దేవః కేశవాత్పరః । యః కుర్యా
త్కార్తికే మాసి ధర్మాన్ కర్మవిదుత్తమః । క్రతుకోటిఫలం ప్రాప్నుస్స విష్ణో
రాలయమేవ సేత్ ॥ ఉమ్మూతపురుషః ॥ చాతుర్మాస్యమితి ప్రోక్తం యత్త్వయా
పూర్వకాశ్రిమే । కేన ప్రకాశితం పూర్వం కిముద్దిశ్య సమాచరేత్ ॥ ౨౫ ॥ కిం
ఫలం కాం గతిం తస్య తత్సర్వం వక్తుమర్హసి ॥ ఆంగిరసః ॥ బధుర్భవాన్నసప్యా
ఖ్యానం యత్పృష్టం తత్సుఖప్రదమ్ ॥ ౨౬ ॥ తత్సర్వం తేభిధాస్యామి సావధాన
మనాశ్శృణు । ఆషాఢపూర్వపక్షస్య దశమ్యాం చ జనార్దనః ॥ ౨౭ ॥ శేతే స
సుప్తివ్యాజేన శ్రియా సాకం పయోనిధౌ । కార్తికే శుక్లపక్షే స్యాద్ద్వాదశీ హరి
బోధినీ ॥ ౨౮ ॥ చాతుర్మాస్యమితి ప్రోక్తం విష్ణోస్సుప్తిసుఖప్రదం । సర్వం ధ్యా
యతి తన్మధ్యే సర్వైయాతి పవం విభోః ॥ ౨౯ ॥ విష్ణుసుప్తిప్రదేయస్మిన్ పుణ్యే
మానచతుష్టయే । యద్యదాచరతే యస్తు తత్సర్వం సఫలం భవేత్ ॥ ౩౦ ॥ కార
ణం చాత్ర వక్ష్యామి పురా దేవహరిణోదితం । పురా కృతయుగే పుణ్యే వైకుంఠే వి
ష్ణుమందిరే ॥ ౩౧ ॥ సేవ్యమానస్సురగణైః కిన్నరోరగఖేచరైః । వామాంకస్థి
తయా లక్ష్మ్యా సార్థం పంచముఖాసనే ॥ ౩౨ ॥ ఉపవిష్టస్స్వయం మాన స్వభృ
త్యైస్స్వగణైస్స్వకైః । ఇతి స్థితే హరౌ తత్ర నారదో భగవాన్ ప్రియః ॥ ౩౩ ॥ ఆ
పగామ హరేర్లోకం కోటిసూర్యప్రభాన్వితం । తత్ర సింహాసనాసీనం చతు
ర్బాహుం మనోరమమ్ ॥ ౩౪ ॥ సాధుపద్మపలాశాక్షం నారదస్స్వ్యలోకయత్
ననామ పాదయోస్తస్య జాతహర్షాన్వితో మునిః ॥ ౩౫ ॥ హరిర్దేవఋషిం దృ
ష్ట్వా నారదం సార్థమాసీనం । విహసన్ వాక్యమాహేదం జానన్నివ కేశవః ॥
౩౬ ॥ భగవాన్ ॥ కుశలం తవ విప్రేంద్ర యత్ర యత్ర గమిష్యసి । ఋషీణాం స
ర్వధర్మాణి కిం ను సాధూని నారద ॥ ౩౭ ॥ సర్వోపద్రవహీనాని విహితాని మనీ
షిణాం । యాన వాస్సర్వధర్మేషు నియుక్తాస్తే పృథక్పృథక్ ॥ ౩౮ ॥ తత్సర్వం వ
వద దేవర్షే సదస్యస్మిన్మునీశ్వర ॥ ఆంగిరస- ॥ ఇత్థం హరేర్ముకుందస్య వచశ్శ్రు
త్వా స నారదః ౩౯ ॥ హరిమాహ ప్రసన్నాత్మా విహసన్ విశ్వమంగళమ్ ॥ నా
రదః ॥ హరే నృష్టం మమాభూమామైర్విముక్తైస్త్రయీపథః ॥ ౪౦ ॥ భగవన్ము
నయో నాపి కేచిన్మానవసంగతాః । సువిస్మృతోద్యదితం కర్మముక్తాస్యః కేన

రుహ్యాజన్మార్ణవం తీర్త్వా త్వాంసమమా ప్రాప్తిరేవ పరసం శ్రేయోపయం తే
హరే ॥ ౧౫ ॥ నానాబోధసుతంత్రైవా కైశ్చిదమైర్మహాత్మనాపురాణాగమైర్నా
నాశాస్త్రవిచారనీతి సహితైర్నత్వాం విదుర్మానవాః । శ్రద్ధభక్త్యాచసిం
జన ద్యుతిబలాత్ త్వత్పాదపద్మం హరే పశ్యంతాన్మవిశేః మేసతతం శ్రే
ద్ధాభక్తిశ్చోత్తమమ్ ॥ ౧౬ ॥ హా స్త్రీబ్రధ్రువపాలకాయః భవే ప్రహ్లాదసం
రక్షణే మార్కండేయవిభీషణౌ ద్ధనపరిత్రాత్రేయవశః పదే । త్వన్నామ
గ్రహణేనపాతకచయం తూర్ణంచ నశ్యత్యహో విష్ణో యస్సకృదేవత్వత్పద
యుగం ప్రాప్నోతి తుభ్యంనమః ॥ కేశవాయ నమస్తేస్తు నమోనారాయ
ణాయచ । గోవిందాయనమస్తేస్తు విష్ణవే జిష్ణవేనమః ॥ ౧౮ ॥ మధుసూదనా
య దేవాయ మహేశాయ మహామతే । త్రివిక్రమాయ నిత్యాయ వామనా
య నమోస్తుతే ॥ ౧౯ ॥ శ్రీధరాయనమస్తేస్తు హృషీకేశాయ తేనమః । నమస్తే
పద్మనాభాయ నమోదామోదరాయచ ॥ ౨౦ ॥ సంకర్షణనమస్తుభ్యం పా
హ్యస్మాన్ కరుణానిధే ॥ ఆంగిరసః ॥ స్తువంతమిత్థం భగవాన్ జ్ఞానసిద్ధిముపా
చహ ॥ ౨౧ ॥ ఈషత్ స్మితాబ్జవదనో విష్ణు వైకుంఠవల్లభః ॥ శ్రీభగవాన్ ॥
తుష్టోహం జ్ఞానసిద్ధే త్వవరం వరయసువ్రత ॥ ౨౨ ॥ త్వయాకృతేనస్తోత్రేణ
సన్నుంచ మనోమమ ॥ ఋషిః ॥ త్వత్పదం దేహి గోవింద కృపాచేదస్తి తేమయి ॥
౨౩ ॥ నకాంక్షయేహమధికమితోన్యం వరముత్తమమ్ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ తథా
భవిష్యతి మునే శృణుచాన్యత్ సుఖప్రదమ్ ॥ ౨౪ ॥ లోకేకేచిద్దురాచార మా
శ్రియంత్యస్తుబుద్ధయః । కల్పయేహం వ్రతం తేషాం శుద్ధ్యుక్తం ముఘపాతక
మ్ ॥ ౨౫ ॥ శ్రుణ్వంత్వవ్రతస్థితాస్సర్వే వాక్యమ్మద్భూతశంకరం । ఊప మాఘా
ఢమాసస్యదశమ్యాం శుక్లపక్షకే ॥ ౨౬ ॥ నిద్రాంకరోమి సప్తేంద్రి తత్సైః
సహాపయోనిధౌ । ఉత్తిష్ఠేహం తథైర్జేశుక్ల ద్వాదశవాసరే ॥ ౨౭ ॥ మమ
సుప్తిప్రదేపుణ్యే భూమావ్యంమాసీచతుష్టయే । యేస్తుత్రవైదిరాత్రైశ్చ యథ
శ్శక్త్యామాముపాసతే ॥ ౨౮ ॥ తేషాంపాపానినశ్యంతి సన్మతిస్స్యాత్ శాశ్వత
మ్ । నకుర్యాద్యదియోలోకే వ్రతంమాసచతుష్టయమ్ ॥ ౨౯ ॥ మత్ప్రీతికా
రణేపుణ్యే సయాతినిరయాలయం । కుర్వంతు మానవాస్సర్వే లోకేమద్భ
క్తిం ప్రాశ్రితాః ॥ ౩౦ ॥ మదాజ్ఞయా మునిశ్రేష్ఠాః వ్రతమిష్టార్థదాయకం । నక
రోతియదామూఢ శ్చాతుర్మాస్య వ్రతంశుభమ్ ॥ ౩౧ ॥ బ్రహ్మఘ్నగోము
హ్నాతికమహైర్భవహుభాషణైః । సద్రాలస్యజడాహైస్వైర్ప ధఃఖజన్మ జరాది
భిః ॥ ౩౨ ॥ లానాలాభైస్తథాన్యైశ్చ నాస్తికత్వైశ్చయం । దైవం స్ప్రక్తి

అథ ఏకోనవింశోఽధ్యాయః.

జ్ఞానసిద్ధిః ॥ విదురధికవిదజ్ఞా వేదవేద్యం సుగుహ్యం నిగమహృదయ
వాసం నిష్కలం సద్వితీయం । హరిహరకరవిశర్వ బ్రహ్మముఖ్యైర్నగేంద్రైస్స్తు
తచరణయుగం తేనామి భూయస్సురమ్యమ్ ॥ ౧ ॥ భవాన్నవాచాం విష
యోఽసినిత్యం భవార్చితాంఘ్రింర్భవతీతిహంతా । భవార్ణవస్థైస్సతతంభ
వాద్రైస్స్తుత్యో భవదుఃఖధరభూతరూపైః ॥ ౨ ॥ భూతానిభూతానిత్థైవ
సంతిభవ్యానిసర్వాణిచరాచరాణి । భవద్విభూతిః పరమాసనస్త్వం త్వరోఽభ
వాదీశతపూజితాంఘ్రిః ॥ ౩ ॥ త్వమీశ్వరస్త్వమఖిలం నిధాతమాయామ
యం సృజసి కల్పమీశ । చరాచరం విశ్వమనేకబీజం భూత్రైర్మహద్భిస్సహ
మాయయాచ ॥ ౪ ॥ ఆదౌ తథాంతే చ భవాన్ సమగ్రం విశ్వం వశస్థం భవసీహ
మధ్యే । అన్నాద్యశ్యాజ్ఞస్య చ తేస్మరారే చతుర్విధస్యాఽపి చిత్రరూప ॥ ౫ ॥
సుప్త్వా త్వదీయం పదమం సుఖం తు సంజీవ్యసప్తిత్వం సుఖరూపమేతత్ । ప్రియ
తేయదద్విదనం జగచ్చ సుచంద్రికాయాం తు హరే మయూఖైః ॥ ౬ ॥ అనంతవా
రాన్నధిరీశ్వరో త్వం త్వమేవ తద్వ్యాప్తిసర్వతోఽపి । సర్వాకరం సర్వపురాణ
సారం త్వత్తస్తు తత్త్వయితీయతేన ॥ ౭ ॥ ఆత్మాజనానాం హృదయం
సజప్య సాక్షాత్త్వమీశోఽఖిలలోకవంద్యః । శ్రేష్ఠం నతిరోక్త్యమనసాపి యత్త్వ
స్మద్దృశ్యసేమాం సుదృశాం స్వపత్ర ॥ ౮ ॥ నమోనమస్తేశ్వర తేనమోస్తు నా
గాననస్త్వం కుసుమాంకృతాథః ౦ । త్వద్ధ్యానం మానసలంవమస్తు న
మోముదారేపురుషాయతుభ్యమ్ ॥ ౯ ॥ త్వం మాంసదా పాహి సురేశ్వరేశ
నమిపరేశాఖిలలోకవంద్య । ఏవం కృతే హం చ న్వతః కృతార్థో నసంవేపీక్షించి
త్రియాశ్రయాకమ్ ॥ ౧౦ ॥ కృపానిధానంతుభవాన్ పరాత్పరశ్చ్యస్తథా
హం చ భవార్ణవస్థః । సంశుద్ధ పాహీశ్వర లోకవంద్య సంసారసింధౌ పతితం
మురారే ॥ ౧౧ ॥ నమస్త్రైలోక్యనాథాయ నమస్తే లోక్యవాసినే । అనంతా
యాదిబీజాయ విష్ణవే విష్వక్సేనమః ॥ ౧౨ ॥ హంసాయహంసపతయే నమః పూ
ర్ణసదాత్మనే । గుణాతీతాయగురవే నమస్తేకరుణానిధే ॥ ౧౩ ॥ నిత్యానందసు
ధాబ్ధివాసిహరయే స్వర్గాపవర్గాప్తయే । నానాభేదవివర్జితాయసుతరాం తే
జస్స్వరూపాయచ । సాధుష్వద్భిగహృత్సరోరుహదళేష్వంతస్థితాయా
త్మనే గోవిందాయసురేశ్వరాయహరయే కృష్ణాయ తుభ్యన్నమః ॥ ౧౪ ॥ వి
శ్వోత్పత్తి విపత్తిగుప్తపతయే వైకుంఠవాసాయతే । వ్యాసాద్యైర్నతపాద
పద్మయుగళైర్గానప్రమయుకర్బుధశ్రైః । స్తుత్యాయతే పదభక్తినావ పధికం త్వా

లేకార్తికః కీర్తితస్సకృత్ ॥ ౪ ॥ బ్రూహి తంవిస్తరాద్విప్ర శ్రోతుకామో
యసాంప్రతమ్ । సాధుసాధుమహాపుణ్య ప్రశ్నోఽయం పాపనాశనః ॥ ౫ ॥ త్వ
యా సముదభూత్సాధు వాసుదేవ కథాశ్రయమ్ । తదహం తేఽభిధాస్యామి
శృణుత్వం కుంభసంభవ ॥ ౬ ॥ నకార్తికసమో మాసో నశాస్త్రం నిగమా
త్పరం । నారోగ్యసమముత్థానం న దేవః కేశవాత్పరః ॥ ౭ ॥ స్నానంచదీప
దానంచ పూజనంచ మధుద్విషః । కార్తికవ్రత ధర్మేణ నరః ప్రాప్నోతి కాం
క్షితమ్ ॥ ౮ ॥ విష్ణుభక్తిర్వివేకార్థా యశఃకీర్తి ఫలం కలౌ । అపూర్ణత్వంచ
విజ్ఞాన సర్వత్రవిజయప్రదమ్ ॥ ౯ ॥ అపత్రాప్యుదాహరంతీ మమితిహాసం పు
రాతనం । పురా త్రేతాయుగే రాజా సూర్యవంశసముద్భవః ॥ ౧౦ ॥ అయో
ధ్యాధిపతిః శ్రీమాన్ పురంజయ ఇతిశ్రుతః । సశశాసకియత్కాలం ధర్మసం
చయసంశ్రయః ॥ ౧౧ ॥ ఐశ్వర్యవాసయం నష్ట మతిర్దుష్టపరాక్రమః । సర్వ
శాస్త్రభృతాం శ్రేష్ఠ స్సత్యశౌచవివర్జితః ॥ ౧౨ ॥ దేవబ్రాహ్మణభూమిహ
ర్తా స్వేష్వపి ప్రజనేషుచ । లోభీకూరమతిశ్శూర స్సర్వదాస్తేయ జనప్రియః ॥
౧౩ ॥ ఏవమంతరితే కాలే చాధర్మనిరతే నృపే । తతస్సామంతరాజానః కాం
భోజకురుజాదయః ॥ ౧౪ ॥ మిలిత్వా బహవో భూపా స్సర్వే లేఽతివిక్రమాః ॥
నాగాశ్వరథపత్తిభిశ్చతురంగబలాన్వితాః ॥ ౧౫ ॥ అయోధ్యానగరీం ప్రా
ప్తాః పరితః పత్తనాద్బహిః । శిబిరం పరితశ్చక్రు రైతువం మాక్షికా ఇవ ॥ ౧౬ ॥
పురంజయః పురాత్త్రాణాం నిశ్చక్రామ బలాన్వితః । తురంగతుంగ మాతంగ
స్యందనైరభిసంవృతః ॥ ౧౭ ॥ పురంజయోఽతురగుణం ద్విజేనోత్థం ధితంర
థమ్ । దివ్యం దిగ్విజయం నూద్య దత్తశస్త్రాస్త్ర పూరితమ్ ॥ నురథాంగన
మోపేతం స్వం దనంవాజిపూజితం । సమారుహ్యాపరం శీఘ్రం ధృతచాణశ
రాసనః ॥ ౧౮ ॥ సమస్తబలసంయుక్తః సోఽశ్వైథరథసద్బలైః । ప్రవివేశపుర
ద్వారాద మిత్రశిబిరాంకణమ్ ॥ ౨౦ ॥ జగర్జ ఘనవద్వీ ప్రకృతచ కగులస్వ
నః । భేరీతూర్యనినాదైశ్చ శంఖగోముఖకోటిభిః ॥ ౨౧ ॥

ఇతి శ్రీస్కాందపురాణే - కార్తికమహాత్మ్యే వింశోఽధ్యాయః,

—※—

అథ ఏకవింశోఽధ్యాయః

శ్రీఅత్రిః ॥ యోద్ధుం ప్రత్యాగతం వీక్ష్య రాజానో రక్తలోచనాః ॥
శస్త్రైరస్త్రైశ్శరైశ్శాఙ్గచ్యుతైస్తీక్ష్ణైశ్చ ముద్గరైః ॥ ౧ ॥ ముసుండిభి
ర్భిండివాలైః ఖడ్గైర్భల్లాతకైరపి । పట్టసైర్ముసలైశ్శూలైః [illegible]

పరాల్లోకే నమే వై సద్ధర్మ వర్జితాః॥ ౩౩ ॥ తేషాం భక్తిపరీక్షార్థం సుప్తిర్వా జయుపాశయే । విహితాం యే మమాజ్ఞాంచ యే కుర్వంతి మమప్రియమ్॥ ౩౪॥ తేషాం పాపానశ్యంతి మనోవాక్కాయజానిచ । స్తోత్రం యః పఠతే పుణ్యమిదం సంధ్యాత్రయే నరః ॥ ౩౫ ॥ మద్భక్తిరతః నిత్యం స్తవమేతం శ్రద్ధయా పఠేత్ । ఇత్యుక్త్వా భగవాన్ కృష్ణో సలక్ష్మ్యై క్షీరసాగరమ్ ॥ ౩౬ ॥ ఆషాఢస్య దశమ్యాంతు శుక్లాయాం ప్రియయాహరిః । శేతే సుధాసింధావిష్ణుః పణితల్పే సుఖప్రదే॥ ౩౭ ॥ విష్ణువాక్యమిదం పుణ్యం కథితం తేన హరిమతే । సర్వవ్రతోత్తమం పుణ్యం చాతుర్మాస్యస్యఫలప్రదం ॥ ౩౮ ॥ పాపీయాంసోదురాత్మానః సాధవోవా హరిప్రియాః । వ్రతం సమాచరేత్సమ్యక్ప్రాప్తే మాసి చతుష్టయే ॥ ౩౯ ॥ బ్రాహ్మణాః క్షత్రియా వైశ్యాః శూద్రాశ్చాపి తథాపరే । పతయః స్త్రీజనాస్సర్వే నిక్షిప్తా విష్ణుతుష్టయే ॥ ౪౦ ॥ అథ తే వాసభర్తా వా తథా కాషాయధారకాః । అవశ్యకమిదం భద్రం వ్రతం సమ్యక్సమాచరేత్ ॥ ౪౧ ॥ నాచరేద్యో నరో మోహాత్ త్తనా దేవవ్రతం శుభమ్ । బ్రహ్మఘ్నగతిమాప్నోతి తస్య చిత్వం నైవవిద్యతే ॥ ౪౨ ॥ మనోవాక్కాయశుద్ధేన సపర్యాం విష్ణవేన్వహం । యః కరోతి సధన్యో భూమౌ సత్తుదేవే జనార్దనే ॥ ౪౩ ॥ యోనకుర్యాద్వ్రతం పుణ్యం విష్ణోః సుప్తి సుఖప్రదే । సురాపగతిమాప్నోతి కోటిజన్మ స్వసంశయః ॥ ౪౪ ॥ చాతుర్మాస్య వ్రతం పుణ్యం తుష్టయే పరమాత్మనః । న కుర్యాద్యదివా మోహాత్ స్యగోఘ్నస్య గతిం లభేత్ ॥ ౪౫ ॥ వ్రతం సమాచరేన్నిత్యం యేన కేనాపి మానవః । సోపి కృతు శతం పుణ్యం ప్రాప్యపశ్చాద్ధరిం వ్రజేత్ ॥ ౪౬ ॥ ఇత్యాకర్ణ్య హరేర్వాక్యం చాతుర్మాస్య వ్రతం శుభం । జ్ఞానసిద్ధాదయస్సర్వేకృత్వా విష్ణుం దంయయుః॥

ఇతి శ్రీస్కాందపురాణే - కార్తికమాహాత్మ్యే, ఏకోనవింశోధ్యాయః.

అథ వింశోధ్యాయః.

రాజోవాచ ॥ పునః కార్తికమాహాత్మ్యం వదస్వముని పుంగవ । సర్వపాపప్రశమనం సర్వసౌభాగ్య కారణమ్ ॥ ౧ ॥ వసిష్ఠ ॥ శృణు రాజన్ప్రవక్ష్యామి మాహాత్మ్యం కార్తికస్యచ । అగస్త్యస్యాత్రిణా ప్రోక్తం సంవాదం పరమాద్భుతమ్ ॥ ౨ ॥ అత్రిః ॥ కార్తికస్యచ మాహాత్మ్యం శృణుష్వ ముని పుంగవ । లోకత్రయోపకారాయ వక్ష్యామి హరితత్కథాం ॥ ౩ ॥ అగస్త్యః ॥ ధర్మం ధర్మభృతాం శ్రేష్ఠ వాసుదేవాంశ సంభవ । సద్ధర్మశ్రవణేకా

భగ్నైరుద్వేగకారిభిః । నికృత్తభుజబాహ్వంఘ్రి కంధరాః పేతురద్భుతాః ॥
౨౪ ॥ హస్తినోఽగత హస్తాశ్చ వాజినోఽగతపుచ్ఛకాః । పేతుర్గతాః స్తత్ర
భిన్నగాత్రాశ్చ రణాంకణే ॥ ౨౫ ॥ రథాశ్చ బహవో భగ్నాః సచక్రాః
సహవాజిభిః । శరైరశనిసంకాశై ర్యోన్యాఘనుమష్పుక్తైః ॥ కేచిన్నబర్హాణ
హవోఽశూరాః కృత్తోరుకంధరాః । ధృతచాపోద్ధృత గుణో భటః పటుతరో
రణే ॥ ౨౬ ॥ శరనిర్భిన్న సర్వాంగో ప్రాహాన్యం సుభటం యుధి । నివృత్తస్వాసివృ
త్తస్వాతిష్ఠ తిష్ఠమమాగ్రతః ॥ ౨౭ ॥ మామాపృష్ఠ జదంత్వంహి కురుశూరో
సిభోద్రుతం । ఆకర్ణ్య యోధగదితం నిష్ఠురం ప్రభటః పటుః ॥ ౨౮ ॥ ధృతచా
పోద్ధృతగుణః కృతవారీషువస్వనః । ముంచన్ సింహధ్వనిం ఘోషాచ్ఛరసం
ధానకౌతుకః ॥ ౩౦ ॥ మమోచ భటమాలక్ష్య తథా ప్రతిభటో మునే । ఆదానే
శరసంధానే చావర్తననివర్తనే ॥ ౩౧ ॥ ఖస్తాంసంశయో జాతః పాణిలా
ఘవచాపలం । నిరంతరం చ బాణానాం వృష్టిరాసీద్రణాంకణే ॥ ౩౨ ॥ ఏవ
మన్యోన్యయోధానాం శూరాణాం చైవ సర్వశః । స్వర్ణపుంఖాన్ శరాన్ తీ
క్ష్ణాన్ శాణోల్లిఖాన్ భటో భటమ్ ॥ ౩౩ ॥ నానారూపాంకితాన్ ముంచన్
అలక్ష్యాన్యోన్యమంజసా । అర్ధచంద్రనిభై ర్బాణై ర్నారాచైస్సర్వయో ము
క్తైః ॥ ౩౪ ॥ ఖడ్గైశ్చ పట్టసైః కుంతైః వివ్యధుస్తే పరస్పరం । నిహతాః సాదిభిః కే
చిత్సాదినోఽగజ రక్షకైః ॥ ౩౫ ॥ పాశకైరధికైరుగ్రైః రథికాః పాదచారిభిః ।
నికృత్తోరుభుజాదండ చ్ఛిన్నాభిన్నాంగమస్తకాః ॥ ౩౬ ॥ అరుణాంబుజల
స్రావా తత్రాభూద్రుధిరానదీ । మేఘచ్ఛన్నాంతరిక్షస్తా దేవనార్యో బృహ
త్కుచాః ॥ ౩౭ ॥ మామకోఽయం మామకోఽయ మితిజల్పంతి వైమునే । శూ
రాశ్శూరేణ నిహతా దివ్యాంబరవపుర్ధరాః ॥ ౩౮ ॥ దేవానీతవిమానేన ప్ర
పద్యంతే సురాలయం । సూర్యమండల భేత్తారో రణేచాభి ముఖేహతాః ॥
౩౯ ॥ స్తూయమానాప్సరోభిశ్చ సిద్ధగంధర్వ సేవితాః । సురనారీసమేతాశ్చ
ప్రయాస్యంతి సురాలయమ్ ॥ ౪౦ ॥ భూభుజైశ్చ మహాభిశ్శూరై స్తచ్ఛైరగ
జోవిద్దైః । కాంభోజప్రముఖైస్సర్వైరణరంగాభిమానిభిః ॥ ౪౧ ॥ బభూవతు
ములంయుద్ధం దుష్కరం రోమహర్షణం । పరాజితః పరంతత్ర సానుగైః స
పురంజయః ॥ ౪౨ ॥ ప్రవివేశ పురం తూర్ణం దినాంతే స్తంగతే రవౌ । రణభూ
మింపరిత్యజ్య ప్రాపుః ప్రాంతే నృపాలకాః ॥ ౪౩ ॥ శిబిరస్థవిదం చతుః పట
మంటపరంజితం ॥ భూతప్రేతపిశాచైశ్చ భేతాళై ర్జంబుకాదిభిః ॥ ౪౪ ॥ కం
కైః కఠోరవదనైః [illegible] రాజతే । ప్రియోదశాంశో హిణీభి ర్యుక్తః

యుష్టిభిః ॥ ౨॥ కుంతైః కుఠారైర్లగుడైః క్షేపణైరాయుధాదిభిః । యుయుధుస్తే మునేఽన్యోన్యం రణశ్లాఘా బహవో నృపాః ॥ ౩ ॥ తురంగాస్తు తురంగైస్తు పత్త్యాదిపత్తిభిస్తథా । కరిణః కరిభిస్తద్వత్ రథస్థాశ్చ రథాధిపైః ॥ ౪ ॥ శూరాః శూరైర్యుతాస్సాయుక్తైశ్చ ద్వంద్వయుద్ధం తే వితేనిరే । భటాస్సంభటస్సంగతాస్త్రైరన్యోన్యం చ పరాక్రమైః ॥ ౫ ॥ మునే కాంభోజరాజశ్చ స్యందనస్థో మహావిక్రమః । బద్ధ్వా పరికరం గాఢం ధృత్వా స్వకవచం దృఢమ్ ॥ ౬ ॥ కోలాహలధ్వనిం కుర్వన్ ధృతబాణశరాసనః । బాణాన్విముంచన్నినదన్ రథేనైవానుగామినా ॥ ౭ ॥ రాజ్ఞః పురంజయస్యాసౌ వభిసమ్ముఖమాగతః । ముమోచ బాణత్రిశతం కాంభోజస్స పురంజయమ్ ॥ ౮ ॥ గత్వా తే ఛత్రదండం చ సమభిందన్ ధ్వజం రథం । తతశ్చ కోపకాంభోజః శరైర్వివ్యాధ తం పునః ॥ ౯ ॥ పంచభిస్తీక్ష్ణధారాభి రంగప్రత్యంగవేదిభిః । తతశ్చాపవినిర్ముక్తాత్ బాహునా సేన భుజో జితః ॥ ౧౦ ॥ పురంజయస్యందనస్య వాజినో గలయం యయుః । పురంజయస్స కోపాశు మహేంద్ర ఇవ భూపతిః ॥ ౧౧ ॥ ఆస్ఫాలితభుజః కోపాత్ కృత్వా జ్యానినదం రుషా । బాణానాం చ దశకం తీక్ష్ణం చాపే సంయోజ్య గర్జ్య చ ॥ ౧౨ ॥ ముమోచ వీరసేనస్య కాంభోజాధిపతేర్హృది । తత్ర బాహుబలాధ్మాతా బాణాః పన్నగసన్నిభాః ॥ ౧౩ ॥ కాంభోజరాజప్రత్యంగం భిత్త్వా తద్ధృది శోభితం । వపుః పశ్చాత్సయోధేషు నైవ నిగతా మనోత్సకాః ॥ ౧౪ ॥ పక్షస్సకీలితాన్ లక్ష్యోద్బలాదుత్పాట్య పాణినా । తానేవ చాపే సంయోజ్య న నస్తం ప్రత్యువాచ హ ॥ ౧౫ ॥ త్వయోత్సృష్టం బాణపూగం తవదాస్యేన్య పాత్సుజ । సంగృహాణాశు గానాశు న పారక్య ప్రియావయం ॥ ౧౬ ॥ ఇత్యుక్త్వా విససర్జాథ కాంభోజః క్రోధ పురంజయం । ప్రత్యాగత్య శరాస్తస్య సూతం చ క్రథయుగణమ్ ॥ ౧౭ ॥ చిచ్ఛిదుర్ధనుషో మధ్యం రథస్థస్య రథిసంగరే । గృహీత్వాన్యద్ధనుర్భూపో గాఢం దృఢగుణం మునే ॥ ౧౮ ॥ శరాసనే శరాన్యోజ్య కంకపత్త్రైరలంకృతాన్ । ఆకర్ణాయతం సమాకృష్య కాంభోజం తు మహారుషా ॥ ౧౯ ॥ రాజన్ శూరోపి సంగ్రామే ధీరో భవ రణం కురు । బాణానాం దశకం యస్మాదస్మాభిస్త్వయార్పితం ॥ ౨౦ ॥ న వేత్తి సుజనో లోకే అర్పణస్యార్పణేవిధిమ్ । అర్పయిష్యామి తే బాణవింశతిం చార్పణాత్పురా ॥ ౨౧ ॥ ఇత్యుక్త్వా విససర్జాసౌ కాంభోజం స పురంజయః । చాపచ్యుతాశ్శరాస్తస్య వలక్ష్యోల్లఘినో మునే ॥ ౨౨ ॥ కాంభోజకవచం కాయం భిత్త్వా దూరం వినిర్యయుః । ఆసీదాయోధనం ఘోరం తుములం రోమహర్షణం ॥ ౨౩ ॥ బాణైశ్చాపగుణోన్ముక్తై

తమ స్తకః। ప్రయాణమకరోదాశుపురంజయజయప్రదమ్॥ ౭॥ బహిః పురం
జయోపుర్యా నారిక్రేంకారమద్భుతం। ఆకర్ణ్యాస్యబలంయాత మహాలో
క్యాభ్యాయయుర్నృపాః॥ ౮॥ ముంచకోబాణవర్షంచ గర్జ స్త్రప్సింహాగర్జ
నమ్। పేతుఃపురంజయబలేమ త్తభావేనభూమిపమ్॥ ౯॥ వద్రుర్యుద్ధంమహా
ఘోరంపుస్సుంతస్తేపరస్పరం బాణైగసనీశంకాశైః ఖడ్గైర్ద్వజాయుధోప
మైః॥ ౧౦॥ గజైరైరావతైర్వాభిభిర్వైః గగనగామిభిః। స్యందనైరాశుగమ
నైరన్యోన్యజయకాంక్షిభిః॥ ౧౧॥ బభూవతుములంయుద్ధమత్యంతంరోమ
హర్షణం కాంభోజప్రముఖాస్సర్వేరాజానోయుద్ధ...॥ ౧౨॥ గత
వాహాగతగజాః గతబాణశరాసనాః। ప్రవిశీర్ణతను... ధ్వజ...
మస్తకాః॥ ౧౩॥ విధ్వస్తరథపాదాతి గజాశ్వాయుధయూథపాః। పురంజయ
భటైస్సార్ధంత్రాహిత్రాహీతినాదినః॥ ౧౪॥ కాంభోజస్యబలంభగ్నమాలో
క్యాస్యపరాజయం। పురంజయజయప్రాప్తిమత్వారాజానరాధిపః॥ ౧౫॥
స్వసహాయబలైశ్శిష్టైః పలాయనపరాయణః। రాజాస్వాత్మపురంప్రాప
త్కాంభోజోభగ్నసంగరః॥ ౧౬॥ పురంజయోజయత్సర్వం జయల్లక్ష్మీక
టాక్షతః॥ అత్రి॥ అస్మిన్నంశంభవేద్వ్యెవఅధర్మోధర్మతాంవ్రజేత్॥ ౧౭॥ అ
నుకూలేజగన్నాథే విపరీతేవిపర్యయః। కార్తికోక్తవ్రతం కుర్వన్ క్లేశపం
క్తేకనాశనమ్॥ ౧౮॥ శరణ్యంశరణంగత్వాసర్వాపద్భ్యస్సుఖంవ్రజేత్। వి
ష్ణుభక్తోమహారాజేతా సత్యమత్యంత దుర్లభమ్॥ ౧౯॥ తత్రాపిదుర్లభంపు
న్యేకార్తికోక్తవ్రతేమనః। కించగోవిందభక్తాయే కార్తికవ్రతనిష్ఠితాః
౨౦॥ జ్ఞేయాస్తేవైష్ణవాశ్శుద్ధాః కలౌనస్మైచతుర్థైః। కార్తికవ్రతవేత్తా
రోనారాయణపరాయణాః॥ ౨౧॥ అపిశూద్రాదయోవాపి జ్ఞేయాస్తేవైష్ణ
వోత్తమాః। అపిద్విజాతయోహ్యన్యేచభక్తాఅధోక్షజే॥ ౨౨॥ తపనశూ
ద్రతుల్యాశ్చవేదాఢ్యా అపికుంభజ। వేదభ్యాసీవిష్ణుభక్తో కార్తికవ్రత
తత్పరః॥ ౨౩॥ సఏవవైష్ణవశ్రేష్ఠోఽస్మిన్వపతేహరిః। సంసారందుస్తరం
ఘోరంతర్తుమిచ్ఛతియోనరః॥ ౨౪॥ యోవాకోవాపిజాతీయః సవిష్ణోభ
క్తిమాన్భవేత్। సంసారాబ్ధేస్సనేమూనవంతారయత్యఖిలాన్ క్షణాన్నః
౨౫॥ శివణక్యామునిశ్రేష్ఠేంద్రహరిభక్తిపరాక్రమః। పరాశరప్రభృతయో
వసిష్ఠాద్యామహర్షయః॥ ౨౬॥ అంబరీషాదయోభూపాస్తస్త్రైపసగరాద
యః। భక్తిమేవహరేర్నిత్యమాశ్రిత్యాయయుః పరాంగతిమ్॥ ౨౭॥ తద్విష్ణోర్భ
క్తిమాన్విప్రః విధక్తాన్యత్యసువ్రతః। స్వతంత్రోప్యస్వతంత్రశ్చ విష్ణుపూ

కాంభోజఖల్లపాః॥౪౫॥ క్రూరంయుద్ధ్రణరంగాగ్రేహ తమక్షౌహిణీత్రయం
అచింతయదసౌ రాజా రణభంగం పురంజయః ॥ ౪౬ ॥ స్వస్యరాష్ట్రం చ
దూరాక్రాంతమమిత్రనరపాలకైః । ఏవంచింతయతస్తస్య వసిష్ఠాన్వయ
భూపతేః॥ ౪౭॥ పురోహితస్సుశీలాఖ్యః సర్వవిద్యావిశారదః। పురంజయము
వాచేదంచింతాధిక్యాకులోచనమ్ ॥ ౪౮ ॥ జేతుంయదీచ్ఛసే రాజన్ అరి
త్రిదివహాస్పృతం । వీరసేనస్యసేనాంచ సేనాయాం లాలసోభవ॥ ౪౯ ॥ ఇదా
నీంకార్తికేమాసి పౌర్ణమీ పుణ్యసాధనీ । ఊర్జేపూర్ణే కలానాథ దినే
చాశ్వినీయుక్తసంయుతే ॥ ౫౦॥ హితంబ్రవీమినృపతే తస్మాదత్యధికంతవ । త
త్కాలసంభవైః పుష్పైః కేశవంకార్తికేऽర్చయ॥ ౫౧ ॥ దీపప్రజ్వలనం విష్ణో
ర్దీపదానంనరేశ్వర।నర్తనంకురుకృష్ణేతి గోవిందేత్యాలయేహరేః॥౫౨॥ త
పోపజాయతేసూనుస్స్వయంశంకరభాషణం । రాజన్సంకృతేపుణ్యే కార్తి
కేకేశవప్రియే ॥౫౩॥స్వభక్తరక్షణార్థాయసర్వాపద్భ్యోజనార్దనః। సుద
ర్శనంసహస్రాంశుం సంప్రేషయదరంహరిః॥౫౪॥ ఊర్జే ఊర్జితపుణ్యానా
మూర్జితంకోనువర్ణయేత్ । భూపాపజయమాసీత్తే అథధ్యానచరణాత్తవ॥
౫౫॥ అనువర్తస్వసద్ధర్మం బ్రహ్మణ్యోऽసిచ సర్వదా । విష్ణుభక్తోభవనృపకా
ర్తికోక్తంవ్రతంచర ॥ ౫౬ ॥ కార్తికవ్రతశీలానామాయురారోగ్య సంప
దః । పుత్రలాభఃకోశవృద్ధిః సర్వత్రవిజయోనిశమ్ ॥ ౫౭ ॥ సత్యంభవతిరా
జే వ్రతంకురుష్వావిలంబనమ్॥

ఇతి శ్రీస్కాందపురాణే - కార్తికమాహాత్మ్యే ఏకవింశోऽధ్యాయః.

అథ ద్వావింశోऽధ్యాయః.

అత్రిః ॥ సుశీలస్యవచశ్శ్రుత్వారాజా హృష్టమనామునే । హరేర్దే
వాలయంగత్వా కార్తికేऽభ్యర్చ్య కేశవమ్ ॥ ౧ ॥ ఉపచారైః షోడశభిః ప్ర
సూనఫలపల్లవైః । ప్రదక్షిణనమస్కారై ర్నృత్యవాద్యాదిభిః క్రమాత్ ॥ ౨॥
అభ్యర్చ్య ప్రతిమాంతాం స్వామిరూపానుయాయినీం। ప్రదక్షిణ నమ
స్కారైస్సహితఃకృతదర్శనః॥ ౩॥ ఏవంసంపూజ్యగోవిందమూర్జే పూర్ణే
కలాకరే నిర్గతోనిశిరాజర్షి ర్యుద్ధాయతత్రమండలే॥ ౪॥ గోవిందభృత్యైః ప్ర
త్యగాత్ ప్రస్ఫురత్సూర్య మండలే । గోవింద కృతధీస్సమ్యక్ యోద్ధుంవి
ప్రపురంజయః॥ ఆరూఢస్స్యందనోధన్వీ శిరస్త్రాణీ ధనుర్జయీ । కంఠలంబిత
సంభగ్నతులసీ స్రగ్విశోభితః ॥ ౬ ॥ ప్రస్ఫురద్బాహుయామ్నాతు కంచుకాం

ర్వభోజనాత్ । శాపం దద్యాన్మతథా శుభం కిన్న భవిష్యతి ॥ ౧౮ ॥ అనతి
క్రమణీయ స్స్యాద్ధ్యర్థైవ హరివాసరః । ఉపోషణే ద్వాదశీచ పారణే తత్ప్వదీరి
తా ॥ ౧౯ ॥ హరిభక్తి పరిత్యాగో ద్వాదశీత్యాగతో భవేత్ । యతోనపోషి
తోఽధునాయాంత్యక్త్వా సమ్యగుపోషణమ్ ॥ ౨౦ ॥ పూర్వం ద్వాదశసంఖ్యా
కే పురుషో హరివాసరే । పాపముల్లంఘనే పాపాత్ కలుషం జాయతే నృణాం ॥
౨౧ ॥ హరిదినస్య పుణ్యత్వాత్ నైవత్యాజ్యం మనీషిణా । నచాఖ్యల్లఘు
తోయస్స్యాత్ త్వంసన్సుకృతసంచయః ॥ ౨౨ ॥ భూరిజన్మాంతరకృతం దివసే
మధురిద్విషః । హరేర్దినపరిత్యాగాత్ ప్రతీకారవివర్జితః ॥ ౨౩ ॥ పుంసః ప్ర
జాపతే పార మేకస్యాపి బహూనర్న్నకిం । హరిభక్తిః పరిత్యక్తా త్యక్తా తాం హరి
వాసరమ్ ॥ ౨౪ ॥ పుంసాం సుమతతోఽభీతి మహాహాతినిద్యతే యది । హరిభక్తిపరి
త్యాగాద్విహితా పారణాపది ॥ ౨౫ ॥ విప్రశాపాన్నమే భీతిః కల్పదుఃఖ ప్ర
దాఽపి । ద్వాదశ్యాన్తుపరిత్యాగే త్యక్తాస్స్యుర్హరివాసరాః ॥ ౨౬ ॥ త్యక్తాత
తోఽంతశో భక్తి హరేర్యాన్యసా భవిష్యతి । హరిభక్తిపరిత్యాగా ద్విప్రశా
పోనరోత్తమ ॥ ౨౭ ॥ అపితత్త్యాగరూపేణ మయాత్యక్తా భవేన్ననః । తథాకృ
తేమయానూనం హరిస్త్యక్తా భవిష్యతి ॥ ౨౮ ॥ అత్రిః ॥ అంబరీషోపి చిన్తైవ
మ్మనసైవ మహాత్మనా । బ్రాహ్మణాన్వేదపురుషాన్ పప్రచ్ఛ దశ్యపోత్త
మః ॥ ౨౯ ॥ దుర్వాసానాగతో ద్యాపి బ్రాహ్మణో యోనిమసత్రితః ॥ కింకరో
మివ్విజశ్రేష్ఠా ద్వాదశీ చాతివర్తతే । బ్రాహ్మణా వోభ్జనసంభవం ద్వాద
శ్యామపతిక్రమః । ఉభయోః కిన్ను మే శ్రేయః తద్వదంతు ద్విజోత్తమాః ॥
ధర్మజ్ఞా చింతయామాసుః గౌరవం లాఘవం తథా ॥ ౩౦ ॥ బ్రాహ్మణాః ॥ ద్వా
దశ్యాశ్చ తథాభోర్య్యరతి ధర్మ్యా బ్రాహ్మణస్యచ । అగ్నిస్సర్వేషు భూతేషు
నాడోయం పరమేశ్వర ॥ ౩౧ ॥ భుక్తే చతుర్విధం సర్వ మన్నం స్యాదతః
ధాతుర్న । ప్రాణవాయు ప్రసాదేన జఠరే ప్రకటీకృతే ॥ ౩౨ ॥ వహ్నాసంజా
య తేజంతోస్తు భూపాహం న్నాభికాంతితః ॥ ప్రాణప్రణున్నో భగవాన్ జా
తవో త్రవిభావసు ॥ ౩౩ ॥ సంతాపం యంకరో త్యేషాతుష్టిపానే తకీర్తితా ॥
ప్రాణేనసహితస్తస్మాత్ వహ్నిస్సర్వసురార్చితః ॥ ౩౪ ॥ సర్వభూతస్థితో
యస్మా త్తస్మాత్తంనిస్వమర్చయేత్ । అతశ్వపాకం శూద్రంవా స్వస్యగృహ
నాగతం శుభమ్ ॥ ౩౫ ॥ అతిక్రమ్యన భుంజీత గృహమేధ్యతిథిం నిజం । కింపున
ర్బ్రాహ్మణం సాక్షాద్వర్ణానాం జన్మతో గురుమ్ ॥ ౩౬ ॥ అవజ్ఞా బ్రాహ్మణ
స్యేయమతిథేః పూర్వభోజనం । గృహాగతస్య అతిథింకృత్వాన్స్వయమేవసఖం

శ్యం కలినాశనం । కార్తికస్య వ్రతమిద మకృత్వా యాత్యశోభనమ్ ॥ ౩౪॥ యః శృణోతీదమధ్యాయం విష్ణుభక్తిశ్శుచివ్రతః । నిర్ధూయ పాతకం సర్వం సయాతి పరమాం గతిమ్॥

ఇతి శ్రీ స్కాందపురాణే కార్తికమాహాత్మ్యే త్రయోవింశోధ్యాయః.

—※—

అథ చతుర్వింశోధ్యాయః.

అత్రిః ॥ కార్తికస్య వ్రతమిదం శ్రోతుకామా యతేనఘ । కథయామి కథాం పుణ్యాం వైష్ణవీం చ సుఖప్రదామ్॥ ౧॥ శృణు త్వం సావధానేన శ్రవణాదఘనాశనం । యస్యాస్త్వ్యాస్తిథిర్విప్ర కార్తికస్య హరేర్వ్రతే॥ ౨॥ ఊర్జేగస్త్యాధికఫలదా ద్వాదశీ హరిబోధినీ । యత్ఫలం సర్వతీర్థేభ్యో యత్ఫలం ద్వాదశీ తథా॥ ౩ ॥ యత్ఫలం సర్వయజ్ఞేభ్యస్తదసౌ హరిబోధనీ । భక్తిర్భవతి గోవిందే ఏకాదశ్యాం తథైవ చ॥ ౪॥ తస్మాదాధిక్యఫలదా ద్వాదశీ విష్ణువల్లభా । సూర్యేందుగ్రహణాధిక్యా ఏకాదశ్యా శతాధికా॥ ౫॥ సమస్తపుణ్యఫలదా ద్వాదశీ విష్ణువల్లభా । ద్వాదశ్యాం యత్కృతం పుణ్యం తత్కోటిగుణితం భవేత్ ॥ ౬ ॥ యది స్వల్పా భవేత్పుణ్యం ద్వాదశీ పారణోచితా । త్యాగాన్న హ్యావిద్యమానా సర్వేషామపి దేహినామ్॥ ౭ ॥ వ్రతాన్యన్యాని సంత్యజ్య ద్వాదశీలేశమప్యది । ద్వాదశ్యాం పారణం కార్యం నత్యజేత్పుణ్యకాంక్షిణః॥ ౮ ॥ ఏకాదశ్యాముపోష్యాథ ద్వాదశ్యాం పారణం భవేత్। ద్వాదశ్యాం విద్యమానాయాం పారణాహాని సర్వదా॥౯॥ ఇదం జానన్ పురా విప్ర అంబరీషాభిధో నృపః। మహాభాగవతో నైవ ద్వాదశీం పారణే జహౌ॥౧౦॥ ఉపోష్యైకాదశీం పుణ్యామంబరీషో నృపోత్తమః । విజ్ఞాయ ద్వాదశీమల్పాం పారణం కర్తుముద్యతః ॥ ౧౧ ॥ తం యయాచే మునిర్విప్రః దూర్వాసో మునిసత్తమః। ఆతిథ్యవ్యపదేశేన పారణాహారిపుణ్యదా॥౧౨॥ నృపేణోక్తస్తథా హేతి అంగీకృత్య చ పారణం । ద్వాదశీపారణార్థం తు కాళిందీం మునిసత్తమః॥ ౧౩॥ అనుష్ఠానాయ గతవాన్ అంగీకృత్య చ పారణం। తస్మిన్ దినే భవేత్స్వల్పా ద్వాదశీ పారణోచితా ॥ ౧౪ ॥ అంబరీషస్తు రాజర్షిః సంకటే సముపస్థితే । ఇదం విచారయామాస హరిభక్తోతిచింతితః ॥ ౧౫ ॥ బ్రాహ్మణస్తాపసశ్రేష్ఠః పారణార్థం నిమంత్రితః । మయా న చాగతస్సోపి ద్వాదశీ చాతివర్తతే ॥ ౧౬॥ ద్వాదశ్యతిక్రమో హ్యస్మిన్ సత్యం సత్యం కథం భవేత్ । బ్రాహ్మణాద్భోజనం పూర్వ మహంస్నగృహమేధినః ॥ ౧౭॥ బ్రాహ్మణో వహ్నిసదృశః కుపితశ్చా

త్వాఘంతు కేవలమ్॥ ౧౦॥ తానిమంత్ర్యాతిథిం మోహాద్భుక్తేపూర్వంత
తోఽధమః । మలాశీసచవిజ్ఞేయః క్రిమివిష్ఠాగతోయథా॥౧౧॥ భుంజతే తేత్వఘం
పాత్థయేపచంత్యాత్మకారణాత్ । అతిథ్యర్థంచపక్వంయే భుంజతే తేత్వపా
దఘమ్॥ ౧౨॥ పక్వంవాప్యథవాపక్వం వస్త్రంపుష్పంఫలంవయః । అద్యన్నా
నంభవేదన్నమన్నప్రతినిధౌస్థితమ్॥ ౧౩॥ భవానన్నప్రతినిధింకృత్వాపాపో
తిమృష్టధీః । లదన్నాంసంపరిత్యజ్యహ్యతిథించనిమంత్రితమ్॥ ౧౪॥ విప్రావజ్ఞా
కరోమందోవిష్ణుభక్తః కథంభవాన్ । అవజ్ఞాంకురుతేనైవబ్రాహ్మణానాం
కదాచనః ౧౫॥ విష్ణుర్దైవంతవకథం తస్యభక్తికరోభవాన్ । భవతో
త్రిశాప్యస్యబ్రాహ్మణేమధుసూదనే॥ ౧౬॥ తక్తంయతోబ్రాహ్మ[illegible] మహా
త్యక్త్వాభక్షితలాన్నృప । యథాపురోథసస్సర్వస్య మదమోహసమన్వితః
౧౭॥ అవజ్ఞాప్యసితద్వాన్మాం త్వమవజ్ఞాతవానపి । ధర్మధ్వజోభవాన్[illegible]
ర్యాదానాంవిభేదకః॥ ౧౮॥ పాపాచారఃకథంభూమౌ జాతోధర్మాత్మ[illegible]
మిహా।ఏవముక్తశ్చఋషిణాభియాతంప్రణిపత్యచ ॥౧౯॥ మునింప్రసాదయ
మాసనోంబరీషశ్శివంవదన్ । పాపోహం పాపకర్మాహంపాపచేతాస్సదస్స
దా॥ ౨౦॥ భవంతంశరణంప్రాప్తః పాహిమాంమునిపుంగవ। ధర్మ[illegible]
విమూఢమస్మాంసీదంతంపాపకర్దమే॥ ౨౦॥ పాహిమాంకృపయావిప్రశరణం
గత్వాసమాగతం । అహంతుక్షత్రియస్తత్రాస్మిపాపాద్జ్ఞానవిమోహితః॥ ౨౨॥
భవాన్విప్రశ్శాంతిపారః తతోమాంపాహిసర్వథా । బ్రాహ్మణాస్తుత్తమా
వంతో దయాసారభవాన్కృశాః॥ ౨౩॥ మాదృశాన్పాపపంకేస్మిన్పాందిమ
గ్నాన్మహాధియః। ఇత్యాదివాదినంకోపాద్దూర్వాసాపాదసంస్థితమ్॥ ౨౪॥ శి
రస్యతాడయన్మూఢం వామపాదేననిర్ఘృణః । ప్రాతాడ్యభూమిపందూరే
తస్మాత్స్థిత్వావదత్త్విదమ్॥ ౨౫॥ ప్రబ్రవీచ్చాపదానాయ ప్రవృత్తోతివకో
పనః । నాహంకృపాలుర్హృదయో నచమాంభజతేక్షమా॥ ౨౬॥ అతోం
తిసారస్సర్వస్వం దూర్వాసంసమవైహి మాం । అన్యేతేమునయోభూపా
కుపితాశ్శాంతిభాగినః॥ ౨౭॥ కుపితస్యనమేశాంతి రాపీదస్తిభవిష్యతి ॥అద
త్వాదారుణంశాపంకోపహేతుందురాత్మని॥ ౨౮॥ ఇత్యుక్త్వాగతవాన్శాప
మంబరీషాయభూభుజే। మానుకూర్మోవరాహస్త్వం వామనోపిత్రివిక్రమః॥
౨౯॥ బ్రాహ్మణఃక్రూరకర్మాచ క్షత్రియోజ్ఞానవర్జితః । రాజ్యా[illegible]
శ్చదురాచారతిస్తథా॥౩౦॥పాషండమార్గవేత్తాచ బ్రాహ్మ[illegible]
బ్రాహ్మణోబ్రాహ్మణానాంచమాతకోనిర్ఘృణస్తథా॥౩౧॥ఇతితేదశజన్మా

|తితమ్॥ ౩౯ ॥ బ్రాహ్మణావజ్ఞయాపుంసస్సర్వమేవవినశ్యతి । ఆయుశ్శ్రీశ్చ
యశోధర్మః శ్రేయోన్యత్ మనసిస్థితమ్ ॥ ౪౦ ॥ బ్రాహ్మణాఃకథితాస్సర్వా
దేవతానాకసంస్థితాః దేవతానామవజ్ఞానాత్సర్వంనామ వినశ్యతి ॥ ౪౧॥
బ్రాహ్మణాజాతిమాత్రేణ దేవరూపాంతపోయుతే । విశేషశ్చ పరంసాక్షా
ద్దూర్వాసస్యాతితేజసః॥ ౪౨॥ యద్యప్యేషనచావజ్ఞాం కురుతేన్నృపసత్తమః
తథాపిప్రథమంవిప్రా హ్యోజనంసప్రకీర్తితమ్॥ ౪౩॥ బ్రాహ్మణస్యాపి సుమ
హారవ్యాతిలంఘనం తథ్యం । ద్వాదశ్యాం ప్రతిగృహ్యాపి తస్మిన్నాహారేత్వ
నాగమః ॥ ౪౪ ॥ ద్వాదశీత్యాగత స్త్వక్త స్త్వాఘ్న్యాపి హరివాసరః॥హరేర్ధ్యా
నస్యసంత్యాగే ప్రాయశ్చిత్తం న విద్యతే ॥ ౪౫॥ అవజ్ఞానాచ్చ విప్రస్య సమ
మేతద్వయంతతః। గౌరవంలాఘవన్నాత్రపశ్యామశాస్త్రదృష్టిభిః॥ ౪౬ ॥ అ
నర్థస్సర్వదైవాత్ర భూయాంశ్చసముపస్థితః । ద్వాదశ్యాం పారణత్యాగా
త్త్యక్తాభక్తిర్హరేస్తదా।౪౭॥ పారణేతుకృతేనూనం విప్రశ్శాపం ప్రదా
స్యతి ॥ అత్రిః ॥ ఇతిసంచిన్త్యపరకలా బ్రాహ్మణా వేదవాదినః । రాజానమిద
మూచుస్తే యథాతత్త్వంసమాశ్రితాః।౪౮॥

ఇతి శ్రీస్కాందపురాణే - కార్తికమాహాత్మ్యే- చతుర్వింశోధ్యాయః

—※—

అథ పంచవింశోధ్యాయః.

బ్రాహ్మణాః ॥ రాజన్నుభయతఃపాశారజ్జురేషాసమాగతా । భవ
తానరశార్దూల ఘోరాత్పాపాత్పురాకృతాత్॥ ౧॥ వయంనవనిశ్చయా
శ్చాపిగచ్ఛామోనరపుంగవ ! స్వబుద్ధ్యాతుసమాలోక్య కుర్వన్త్వంతవనిశ్చ
యమ్ ॥౨ ॥ ఇత్యుక్తోబ్రాహ్మణైరాజా తానాహస్వాన్తనిశ్చయం । హరిభ
క్తిపరిత్యాగాద్విప్రశాపోపరోద్విజాః॥ ౩॥ అంభసాకేవలేనైవకరిష్యేవ్రత
పారణం । ఆహుర్హ్యపోభక్షణంవిప్రాహ్యాశితంనాశితంచయత్॥ ౪॥ ఏవంకృ
తేనవావజ్ఞాబ్రాహ్మణస్యభవిష్యతి । ద్వాదశ్యాశ్చపరిత్యాగో బ్రాహ్మణా
నాంకథంచన॥ ౫ ॥ ఏవంకృతేనచేచ్ఛాపందూర్వాసోమేప్రదాస్యతి । మమ
జన్మాంతరకృతంక్షణంపాపంప్రదాస్యతి॥ ౬॥ ఇతినిశ్చిత్యరాజర్షిశ్చక్రేన
రేణపారణం । తావత్తాసమయేనైవదూర్వాసాభృశకోపనః॥ ౭॥ అంబరీ
షంమహారాజం లోచనాభ్యాందహన్నివ । పశ్యన్నువాచ వచనమిదంకర్ణ
విభేదనమ్ ॥౮॥ భవతాపారణంరాజన్ అతిమాన్యవిహాయకిం । అశాస్త్రార్థ
యుంకృత్వామద్ధియాధర్మఘాతినా ॥౯॥ అస్మాత్వాత్తుమలంభుజ్యేహ

వాక్యంబహుశోమురారేః ॥ ౭ ॥ మునిందూర్వాససం పిష్టురిదమాహహసన్ని
వ । మునిశబాహ్మాశాపం మమనాస్త్యత్రసంశయః ॥ ౮ ॥ భవాదృశాపి శే
షేణసర్వదాతాపసోత్తమాః । భగవక్ శంకరసాక్షాత్ భవాన్వైబ్రహ్మ
రూపధృక్ ॥ ౯ ॥ జ్వలజ్జటాకలాపశ్చ భృగుటీకుటిలంముఖం । నిరీక్ష్యకస్త్రిభు
వనేతవయోనభయంగతః ॥ ౧౦ ॥ ప్రకృతేర్వికృతింనైవ ప్రయచ్ఛంతిభవా
దృశాః । బాహ్మణానామహంనైవ కరోమ్యప్రియమణ్వపి ॥ ౧౧ ॥ కస్మాదాప
నపానాతద్భవాన్స్వేత్రికిన్నుతత్ । దేవానామపివిప్రాణాం సాధూనాం
చగవామపి । సుఖాయ సర్వదాదేహాక్ ధారయామి యుగేయుగే । భవ
తాతాపసశ్రేష్ఠ కృతంకర్మాతి నిందితమ్ ॥ ౧౩ ॥ అంబరీషస్య యచ్ఛాపోద
త్తః కారణవర్జితం । అంబరీషోనరపతిః కర్మణామకసాగిరా ॥ ౧౪ ॥ అసేష్ట మ
దు తెనముపశతోత్రోపికదాచన । సర్వభూతేషుమాంపశ్యన్ స్థావరేషుచదే
షుచ ॥ ౧౫ ॥ స్వధర్మనిరతో విప్ర భవతాభర్త్సితోబహు । భవాన్నిమంత్రి
ణాతస్య స్వీకృత్యాథ భవాన్మహాన్ ॥ ౧౬ ॥ నచైవాగమనంకాలే నైవస్నా
త్వాంచవత్తవాన్ । అంభసాకేవలేనైవ ద్వాదశీతేనసాధితా ॥ ౧౭ ॥ అంభసో
భక్షణేన్యకోదోషశ్చమహాత్మనః । అనాహారేపియచ్ఛస్త్రం శుష్కాన్నేచ వ
ర్జనాంసదా ॥ ౧౮ ॥ అమునాహిఁచతత్ప్రీతంపిపాసోపశమాయచ । తదాప
భవతాకోపఃకృతోనద్విప్రదీక్షణాత్ ॥ ౧౯ ॥ యదాశాస్త్రార్థసిద్ధ్యర్థంకృత
మంభశ్చభక్షితం । తదాతేకేనకోపఃస్యాద్విప్ర మార్గానువర్తినః ॥
౨౦ ॥ ప్రసాద్యబహుధారాజా భవంతమతికోపనం । అప్రసన్నేత్వయిమ
తేదూరంమాంశరణంగతః ॥ ౨౧ ॥ సమాతంస్వస్యహృదయే అంతస్థాంబుజ
వాసినం భీతే స్తుత్వా మహాభాగో బ్రాహ్మణాత్ బ్రాహ్మణప్రియః ॥ ౨౨ ॥
తతోభోభవతాదత్తః శాపంకథంచనచాన్యథా । యస్మాన్నస్తిమహాద్బలోస
త్యంబ్రాహ్మణస్యాతితేజసః ॥ ౨౩ ॥ అస్మాత్సదశజన్మాఖ్యం తదామహాదోన్య
పోత్తమే । భవేతిభవతాప్రోక్తం నన్యశోత్స్య పసందనః ॥ ౨౪ ॥ ఆర్తో మాంశ
రణంప్రాప్తో విప్రదుఃఖంమయాకృతం । ఇతిబుద్ధింసమాదాయ నిజపాపప
రాంతయే ॥ ౨౫ ॥ సదేకమానసోభూత్వా చినస్మారవపుర్నిజం । తత్రతాణ
పరాత్తస్యహృదయాంభోజసంస్థితః ॥ ౨౬ ॥ భవేతివచనంశ్రుత్వాక్ అహంభ
క్తనాశనః । భక్తగౌపంత్వయాదత్తం స్వస్యబుద్ధిముపేక్షనమ ॥ ౨౭
బ్రాహ్మణస్య వచస్సత్యం యదిస్యాన్నైవతద్వరం । మమభక్తస్య చాపిత్వ
ంబుధ్యాద్విజోత్తమ ॥ ౨౮ ॥ బ్రాహ్మణాయ వచోసత్యాః స్వభక్తా

నసంతుపండితమానినః।పునశ్శాపంప్రదాస్యామిమామతిక్రమకారిణః ॥ ౩౨॥
ఇత్యుక్త్వావ్యాధితేవక్త్రేపునశ్శాపాయకోపినా।అంబరీషస్యహృదయే బ్రాహ్మ
ణోమధుసూదనః॥ ౩౩॥ స్థితోథ భక్తప్రియశ్శ్రీమాన్ శరణాగతవత్సలః । భ
క్తంసమవతుంతద్వ చ్ఛాపంవిప్రేణకీర్తితమ్॥ ౩౪॥ సత్యంకర్తుంచప్రజగ్రా
హస్వయంశాపంద్విజేరితం । పునశ్చాతిక్రమంకర్తుం ప్రవృత్తంబ్రాహ్మ
ణోత్తమమ్ ॥ ౩౫ ॥ దృష్ట్వైవంశిక్షితుం దేవో హ్యసృజత్ స్వంసుదర్శనం ।
అథజ్వాలాకరానంత సూర్యకోటిసమప్రభవమ్॥ ౩౬॥ వ్యాధితాస్స్యేన్యపశ్చ
క్రందృష్ట్వాభయముపాగతః । ప్రాణత్రాణాయసహసా పలాయనపరోభ
వత్ ॥ ౩౭ ॥ తమన్వగచ్ఛద్దుష్ప్రేక్ష్యం జ్వాలాన్యాప్తదిగంతరం । మహ
చ్చక్రంమునిస్సోపి పర్యగాద్వసుధామిమామ్ ॥ ౩౮ ॥ సుదర్శనేనామగతో
దూర్వాసాఅఖిలంజగత్ । పర్యగాన్నైవకోప్యాసీ ద్రక్షకస్తద్భయాదిహ॥
౩౯ ॥ శక్రాదయోలోకపాల వసిష్ఠాద్యాశ్చతాపసాః । హరబ్రహ్మాదయ
శ్చాపిశక్తానాసన్హి కేపిచ ॥ ౪౦ ॥ తాపసస్యమునీశస్య కోపసంక్రాంతదు
ర్ధియః । హరిభక్తావమానేనబభూవప్రాణసంకటమ్ ॥

ఇతి శ్రీస్కాందపురాణే - కార్తికమాహాత్మ్యే,

పంచవింశోధ్యాయః.

అథ షడ్వింశోధ్యాయః.

అత్రిః॥ అథాజగామవైకుంఠం విష్ణునాపరిపాలితం । భూరాదినిఖి
లాల్లోకా నటిత్వైవత్వరాన్వితః॥ ౧॥ త్రాహిత్రాహిజగన్నాథ బ్రహ్మణ్య
మధుసూదన । కరాలధారతశ్చక్రా త్త్వదీయాత్వ్రప్రసంభవాత్॥ ౨॥ ఇదం
సుదుస్సహంవిష్ణో సూర్యకోటిసమప్రభం । చక్రంత్వదీయందుష్ప్రేక్ష్యం
హంతుమ్మామేతివార్యతామ్ ॥ ౩ ॥ మమపాపస్యజ•తేయం శిక్షామధుసూ
దన! అంబరీషేమహాభక్తే త్వయిశాపస్యదీపినః॥ ౪॥ బ్రాహ్మణానాంసహ
స్రేషుయత్సత్వమతిపాపకః । తతోయామాతిపాపంత్వాం రక్షస్వేదంజ
నార్దన ॥ ౫ ॥ బ్రాహ్మణస్యపదంవిష్ణోతవవక్షసితిష్ఠతి । యతస్తతోమంత
వ్యేత త్కృతంపాపంత్వమీశ్వరః॥ ౬॥ అత్రిః॥ ఏవంవదన్సాంతమపాంగ
స్సన్సాష్టాంగపాతం పురతఃపపాత । స్వరక్షణాన్యైవవినీతచేతాస్త్రాహీతి

ష్యామి పాపమోహాయ కేవలం । అశ్వారూఢః కల్కినామా తథాపిష్ణు
యశస్సుతః ॥ ౫౧ ॥ కళేబరం తేభవిష్యామి విప్రావిప్రారిఘాతకః । ఇతిమేంద
శజన్మాని పాత్రితాని శ్రుతానిచ ॥ ౫౨ ॥ సంసృతాన్యపి సర్వేషాం సద్యః
పాపౌఘహానిచ॥

ఇతి శ్రీస్కాందపురాణే - కార్తికమహాత్మ్యే

షడ్వింశోధ్యాయః

అథ సప్తవింశోధ్యాయః

అత్రిః ॥ ఇత్యుక్త్వాతంపునః ప్రాహ భగవాన్ పురుషోత్తమః । స్వభ
క్తపాలనాధిక్యం ప్రశంసన్నివకుంభజ॥ ౧॥ శ్రీభగవానువాచ॥ ప్రాప్తాన్యేవ
త్వయావిప్ర శాపవ్యాజేనభూఘ్నే । దత్తానిమేపరంతోషం కువర్ణంత్యత్రన
సంశయః ॥ ౨ ॥ అనేనచ మేక్లేశ అతోహం బ్రాహ్మణోత్తమ। తవసత్యంతు
కుర్వాణో వచనం వేదసమ్మితమ్ ॥ ౩ ॥ అన్యథాచేత్ బ్రాహ్మణస్య మర్యా
దానైవవర్తతే । ఇమమేవపునశ్శాపం ప్రాప్స్యేమాన్యనందకారణమ్॥ ౪ ॥
గచ్ఛశీఘ్రం తథేవాస్తే రాజా ప్రాయోప విష్టవత్ । ఆత్మానం నిందయన్ని
త్యం బ్రాహ్మణైః పరివారితః॥ ౫ ॥ దిక్ధూపం దుష్టబుద్ధింతు విప్రోపద్రవకారి
ణమ్ । మన్నిమిత్తం యశశ్చక్రం మునింతమనుధావతి ॥ ౬ ॥ గవార్థేబ్రా
హ్మణార్థేచసద్యః ప్రాణాన్పరిత్యజేత్ । యస్మాద్రాజాతు నృపతిఃయస్య
ముఖ్యంహిరక్షణమ్ ॥ ౭ ॥ రాజాచతుర్వధాజీవాన్పాలయేత్ సాధుచేష్టి
తాన్ । నిగృహీయాత్పరాం స్తస్య త్వరాన్వాన్బ్రాహ్మణ వర్జితాన్ ॥ బ్రా
హ్మణోబ్రాహ్మణైరేవ నిగ్రాహ్యో వేదవాదిభిః । సత్యధర్మాదిర్నిరతైః లో
భడంభవివర్జితైః॥౯॥ జ్ఞాత్వైవభవేద్విప్రోవిప్రాణామపిపాపసత్కృత్। పా
యశ్చిత్తమకుర్వాణో దండైస్తుతతతఃపరం ॥ ౧౦ ॥ వపనంచ విణాదానం
స్థానన్ర్యాపనంతథా । క్రూరకార్యస్యవిప్రస్య కార్యంనాజ్ఞాని నాపరమ్ ॥
౧౧ ॥ బ్రాహ్మణోబ్రాహ్మణాదన్యేత్ కురుతేహింసనంఖలః । తథాపిదండ
ధారీతంనాహన్యాద్బ్రహ్మదాచన ॥ ౧౨ ॥ స్వస్వాసిత్వం ప్రకుర్వాణోరాజ్ఞా
ధర్మానుగామినా । సమాగతశ్శస్త్ర హంణైర్బ్రాహ్మణస్య కదాచన ॥ ౧౩॥
భయత్రశహింసశ్చత్వాతరి కీర్తిముపాగతః । నాన్యస్మిన్నపవిధతో యతో

యాసదా।విప్రశాపోపిమేనసత్యా ద్భక్తానామితిదర్శయన్ ॥ ౨౯ ॥ అహంశా
పమనుప్రాప్య తేనస్వీకృతవానిహ । వ్యసనానిదురంతాని శోకమోహప్ర
దానిచ ॥ ౩౦ ॥ సర్వేషాంసర్వదావిప్ర భక్తానాం నాశయామ్యహం। భక్త
శ్చధర్మనిరత స్సర్వభూతసమోమమ ॥ ౩౧ ॥ విజ్ఞస్యాపిస్వయాశాపోదత్తో
న్నైకర్మవర్జితః।ధర్మానానావిధావేదే విస్తృతా నరజన్మనామ్॥౩౨॥దేశ
కాలవయోవస్థా వర్ణాశ్రమవిభాగశః । పుంసఃస్త్రియశ్చ కేచిత్తున్నృజాతే
పి కేచన ॥ ౩౩ ॥ నత్యాజ్యోగ్రజాతీనాం ధర్మస్స్వైర్న్నృజన్మభిః।సర్వవే
చతేష్వేవ ధర్మఃపరముదీరితః ॥ ౩౪ ॥ పతిమోరుభ యోస్త్యాగాణాం స
దానవ్యావర్జనం। మారేశ్చకాసరేష్వే వత్యాగేదోషోమహాన్ స్మృతః॥
౩౫॥ ద్వాదశ్యాతిక్రమేతత్స్య ద్దోషోమద్భక్తఘాతకః । మద్భక్తిత్యాగ
శోభితస్స్వయంచక్రే సపారణమ్॥ ౩౬॥ శాపాత్తస్య పరిత్యాగే దోషోమేన
భవేదిహ. ఏవంవిచింత్యన్నృపతిః ప్రవృత్తోదండితస్త్వయా॥ ౩౭॥ పునఃశాప
ప్రదానాయప్రవృత్తశ్చ మయాపిచ । మాభూత్తపవచోసత్యం తపోరాశే
ర్మహాత్మనః ॥ ౩౮ ॥ వ్యాధితాస్త్యేత్వయితతః చక్రంసంప్రేషితంమయా ।
తతోగచ్ఛన్నృపం బ్రహ్మన్ అతి దుఃఖసమన్వితమ్ ॥ ౩౯ ॥ త్వత్కృతేసం
ప్రసాద్యైవస్వస్తి తే।తతువిద్య। విప్రవర్య విషాదంత్వం మాంవ్రజాఖిలపూ
జిత॥ ౪౦ ॥ అంబరీషేనరపతౌ శాపస్తనవగోయమ। ధరితవ్యం మయాన్యాపై
కేత్రైరేవాత్రసర్వథా॥ ౪౧॥ కల్పేస్మిన్వర్తిమానేహి జగతఃస్థితికారణాత్।
అహంశంఖచక్రధారయిత్వాయమనోరపి॥ ౪౨ ॥ వహీమిమాంభవిష్యా
మిప్రలయే వాంతరేసతి । సురాసురాణాముదధిం మథ్నతాం మందరాచ
లం॥౪౩॥కూర్మస్సంధారయిష్యామి స్వకేపృష్ఠేవినాశనం। హిరణ్యాక్షస్య
నాశాయ భూమేరుద్ధరణాయచ ॥ ౪౪ ॥ వరాహోహంభవిష్యామిమహానీ
లాచలోపమః। హిరణ్యకశిపుంహంతుం నృసింహో వికృతాననః॥ ౪౫॥భవి
ష్యామిక్రోధవహ్ని జ్వాలావ్యాప్త దిగంతరః । వామనోహం భవిష్యామి
లోకత్రజిగీషయా ॥ ౪౬ ॥ బలిబంధాయశక్రస్య హృతరాజ్యార్పణాయచ
జామదగ్న్యశ్చ రామోహం క్రూరకర్మాద్విజోత్తమః ॥ ౪౭ ॥ భవిష్యామి
క్షత్రియాణామభావాయమహాబలః । రావణస్యవినాశార్థం రామోరాజీవ
లోచనః॥ ౪౮ ॥ భవిష్యామిన్నృపస్తస్మాదాత్మజ్ఞాన వివర్జితః। పునశ్చయాద
వేనంశ్చకృష్ణఃకమలలోచనః ॥ ౪౯ ॥ గోపీజారోభవిష్యామజ్ఞానినాంధురీణ
[illegible] పాషండానాంప్రదేశకః ॥ ౫౦ ॥ కలికాలేభవ

క్షణాద్దహమ్॥ ౬॥ యదితేజీవనస్యేచ్ఛా రుచిర్యదిహరేఃకరే। తదాపాహివి
ముంచైనం విప్రమస్మాంశరణంగతమ్॥ ౭॥ అత్రిః॥ ఇతిస్తుత్వాతిసంతుష్ట ఆ
హేదంతంసుదర్శనః। అతస్తస్యపరీక్షార్థం కోపాదిష్టఇవస్థితః॥ ౮॥ మ
యాహతంయజ్ఞావిష్ణుం దనుంకైటభసంయుతం। అన్యేపిచథాదైత్యా అజే
యాసకలైస్సురైః॥ ౯॥ అస్యదూరాల్వ్యసనఃకోపా భృకుటీకుటిలంముఖం।
మాంవిహాయజగత్యస్మిన్ పురుషావీక్షితుంక్షమః॥ ౧౦॥ సవిష్ణోర్వ్యాయసీ
తో దశామేనాంవినిందితాం। బ్రాహ్మంచశాంకరంతేజో బిభ్రత్సర్వైస్సుదు
స్సహమ్॥ ౧౧॥ శంకరాత్తైజసోజాతం క్షత్రసంహారకాద్భువి। షత్తోధికం
నతదాద్రాబ్రహ్మ మతిక్రాంతంక్వచిత్ప్రభుః॥ ౧౨॥ క్షత్రతేజోయుతస్స్వ
ల్పో ధర్షణో బ్రహ్మతేజసా। శక్తఃకింత్వంమయాయోద్ధుం తేజోద్వయవి
రోధినా॥ ౧౩॥ రాజన్బలవతాసంధిః కార్యస్స్యాత్తుకృశగార్థినా। సత్వం
మాఖ్యాముపాశ్రిత్యమాం యోద్ధుంకేనసంస్థితః॥ ౧౪॥ హరేభక్తస్త్వమి
త్యేతన్మత్వాతేక్షాంతవానహం। సంభ్రమంయాహిశీఘ్రంత్వం మా
ప్రాణానత్రసంత్యజ॥ ౧౫॥ అత్రిః॥ ఇతితద్వచనంశ్రుత్వా కోపసంరక్తలోచ
నః। అంబరీషఇదంవాక్య ముక్తవాంస్తు సుదర్శనమ్॥ ౧౬॥ అంబరీషః॥
సుదర్శనతవాస్మాతం దేవస్యాయుధంపరం। ఇతిమత్వామయాబాహ్యే శ్వతథా
నాత్రకారితః॥ ౧౭॥ ఇతఃపరంగౌరవంతేనూనంనాశంగమిష్యతి। క్షాత్రధ
ర్మముపాశ్రిత్య భావసేయోమయాసః॥ ౧౮॥ బాణాస్సముపహస్తేతాన్ స్మా
త్మగర్వవినాశకాన్। క్షాత్రంధర్మముపాశ్రిత్య యస్త్వంగర్వముపాగతః॥
౧౯॥ నాహంవిప్రేషుదేవేషుస్త్రీషుజ్ఞాతిషుగోషువా శూరస్త్వమిహదేవో
సి తేనజీవసిమేపురః॥ ౨౦॥ దేవత్వంసంపరిత్యజ్య క్షత్రేణపురతోమమ। స్థి
తోగృహాణమేబాణాన్ దుస్సహానగ్నిసన్నిభాన్॥ ౨౧॥ ఇత్యుక్త్వాథమునో
జాస్య పాదయోరుభయోరపి। చతుర్వింశతిసంఖ్యాకాన్ బాణాన్జ్వల
నవర్చసః॥ ౨౨॥ సుదర్శనస్తుతందృష్ట్వా తస్యపౌరుషముద్భుతం। క్షాత్రం
చపరమప్రీత ఇదమాహహసన్నివ॥ ౨౩॥ సుదర్శనః॥ రాజంస్తవైవ
రక్షార్థం విష్ణునాప్రేరితోస్మ్యహం। విముక్తోయంమయావిప్ర స్త్వయశ్శ
రణాగతః॥ ౨౪॥ అత్రిః॥ ఇత్యుక్త్వాసంపరిత్యజ్య ధనుర్బాణసమన్వితం।
పపాతసహసాభూమౌ నమశ్చక్రేకృతాంజలిః॥ ౨౫॥ నృపస్తదాగతంచ
క్రం వినీత కుంభసంభవ॥ క్వాహంక్రిమిస్సంస్మృతతిమధ్యవర్తీన్ క్వత్వంరహా
రేర్దేవకరాంబుజస్థః॥ ౨౬॥ ఏవంవిజానన్నపితేపురస్తా ద్యుద్ధార్థమా

దోషాహమహాన్ స్మృతః ॥ ౧౪ ॥ యదర్థం హన్యతే విప్రో యేనవాపి సహన్యతే । స్వయం వాన్యేన వా స్వస్య బ్రహ్మహా స్మృతి దర్శనాత్ ॥ ౧౫ ॥ ఆకృష్టస్తాడితో వాపి ధనైర్వాపి ప్రయోజితః । యముద్దిశ్య త్యజేత్ప్రాణాన్ సోపి బ్రాహ్మణఘాతకః ॥ ౧౬ ॥ మదర్థమాగతం హ్యేతద్వ్యసనం ప్రాణహారకం । దుర్వాససో బ్రాహ్మణస్య తతోహం బ్రహ్మహా ధ్రువమ్ ॥ ౧౭ ॥ ఇత్యాదివచనాద్రాజా భృశంతిష్ఠతి దుఃఖితః । గచ్ఛ త్వం తత్ర తేస్వస్తి భూభుజశ్చ భవిష్యతి ॥ ౧౮ ॥ అత్రిః ॥ వైకుంఠస్య వచశ్శ్రుత్వా నమస్కృత్య తు శౌన్మహాః । సాక్షణం చక్రేణ నృపతిం ప్రత్యాగాద్బ్రహ్మణావృతమ్ ॥ ౧౯ ॥ తమాయాతం సమాలోక్య మునిం భాస్కర తేజసం । అంబరీషో నరపతిర్నమస్కృత్యేదమబ్రవీత్ ॥ ౨౦ ॥ అంభరీషః ॥ క్షమ్యతామద్య భో చక్ర హంతు మార్హనచాహాసి । పాలయాద్య న హంతవ్య మతః క్రౌర్యేణ కర్హిచిత్ ॥ ౨౧ ॥ త్రాహీతివాదినం మాంచ బ్రాహ్మణం శరణాగతం । ఏవం వదన్మునిం రాజా బాహుభ్యాం పరిషస్వజే ॥ ౨౨ ॥ పశ్చాత్తం పృష్ఠతః కృత్వా విప్రం తస్థౌ నృపస్స్వయం । విస్ఫారితధనుశ్చాసౌ సమ్ముఖో భయ వర్జితః ॥ ౨౩ ॥ అంబరీష ఇదం వాక్యముక్తవాంశ్చ సుదర్శనమ్ ॥

ఇతి శ్రీస్కాందపురాణే - కార్తికమాహాత్మ్యే-

సప్తవింశోధ్యాయః.

అథ అష్టావింశోధ్యాయః.

అంబరీషః ॥ తిష్ఠతిష్ఠ నమస్తేస్తు సుదర్శన హరిప్రియ । బ్రాహ్మణోయం మదా త్రాహి నైనం హంతు మిహార్హసి ॥ ౧ ॥ అహం జీవంతు దాస్యామ్యేవ తే వధకారిణే । బ్రాహ్మణస్య వధం ముంచ తూర్ణం యుద్ధ్యస్వ వా మయా ॥ ౨ ॥ యద్యపిత్వం హరేస్సాక్షాదవ్యాహత మిహాయుధం । యతస్తతోసి చేద్దైవం త్వయోయోత్స్యే తథాప్యహం ॥ ౩ ॥ క్షత్రియస్యన మేయాచ్ఞా విహితాత్ర స్వయంభువా । వినా యుద్ధం తతస్తేహం యాచ్యతే ద్వైరమాత్మనః ॥ ౪ ॥ జానే త్వాం నిఖిలైస్సార్ధం త్రైర తేయం బ్రాహ్మణో బలం । తథాపి పశ్య తే చక్ర బలంచ బాహ్వోర్ద్వయోస్థితం ॥ ౫ ॥ మాంచ త్వామపి పశ్యంతు విష్ణునా సహితాస్సురాః । మయానిపాతితం భూమౌ ముంచ తేన

అథ ఏకోనత్రింశోఽధ్యాయః.

అత్రిః ॥ సుదర్శనస్య చంచాగ్రా దంతధారాంతరస్యాపశ్యతః । అంతర్ధానంగతేతస్మిన్ పప్లువకే సుదర్శనే ॥ ౧ ॥ రాజాతిసైన్యమనసర్గ్య బహుభక్తిసమన్వితః । వవందేశిరసాపశ్చాద్దూర్వాసంచాస్య కల్మషమ్॥ ౨॥ అహంచైతత్ప్రహృష్టాత్మా మునింభక్తిసమన్వితః । సశిరఃపాదయోస్తస్య కృత్వాధస్తాన్నృపుంగవః ॥ ౩ ॥ పాపినంపాపపంకేస్మిన్ సీదంతంగృహమేధినం । మాంసముద్ధరవిప్రేంద్ర గృహాణాన్నంగృహేమమ ॥ ౪ ॥ కృపావతాద్యభవతా రక్షితోస్మినసంశయః । పునరాగమనంయస్మాద్దధునామేగృహేకృతమ్ ॥ ౫ ॥ కారామలోకతో భీతి ర్జగతో భయదాయినః । భయంవ్యాజాత్పునశ్చాగా ద్రక్షితుంకేవలంహిమాం ॥ ౬ ॥ పునర్దర్శనదానేన స్వాత్మనా భయదానతః । ప్రాణదానంకృతంతద్వ ప్రరలోకస్యరక్షణమ్ ॥ ౭ ॥ అత్రిః ॥ ఇతిబ్రువాణరాజానం బాహుభ్యాంమునిసత్తమః॥ సంప్రహృష్టేనమనసా సముద్ధృత్యేదమబ్రవీత్ ॥ ౮ ॥ దుర్వాసః ॥ ప్రాణదానాంరక్షకత్వాత్ పితేతిపరికీర్తితః । భవతాపక్షితాఃప్రాణాః సుతేతేనపితాభవాన్॥ ౯ ॥ సుయాక్ప్రతేరమస్తారే భవాన్దుఃఖముపావ్రజేత్ । పితామమతతోనాహం సనస్తాంకరోమితే॥౧౦॥ మయా విసుమహాన్దోషో బ్రహ్మాస్య కృతోనృప । తస్ఫలంసుమహాజ్జాతం మనసాస్త్యత్రిసంశయః ॥ ౧౧ ॥ ఫలంచతస్యపాపస్య సంప్రాప్తఃసినావారితం । భవతానరశార్దూల భక్త్యాన్యేన కృపావతా ॥ ౧౨ ॥ భోక్ష్యేచభవతోగేహే మహారాజత్వయాసహ॥ అత్రిః ॥ ఇత్యుక్త్వాభోజనంచక్రే తంమునిర్భూభుజాసహ॥ ౧౩॥ అంబరీషోనరశ్రేష్ఠో ధర్మజ్ఞః కృపావతా । శాపాచ్ఛినస్సదుర్వాసో వైష్ణవస్యమహాత్మనః ॥ ౧౪ ॥ తస్యభక్తిపరీక్షార్థం గత్వాతమభినంద్యచ అనుజ్ఞాతోంబరీషేణ స్వాలయంప్రయయౌమునిః ॥ ౧౫ ॥ తస్మాదూర్జేమాసిశ్రేష్ఠ ద్వాదశీహరిబోధినీ । సమస్తదానఫలదా సర్వతీర్థఫలప్రదా॥ ౧౬॥ సర్వేషామేవయజ్ఞానాం ఫలదాహరిబోధినీ । యస్మాత్తత్కాదశీంపుణ్యాం కార్తికేమునిసత్తమ ॥ ౧౭॥ ఉపోష్యజాగరంకృత్వా ద్వాదశ్యాంబ్రాహ్మణైస్సహ । కృత్వాదానాని భక్త్యా పారణంతుసమాచరేత్ ॥ ౧౮ ॥ స.

గాంతదిదంతుచస్వ । సావజ్ఞయా తేత్రసమాగతోహం యుద్ధాయసాక్షాద్వ్య
తితులప్రవృత్త॥ ౨౭॥ క్రూరంనిజంక్షత్రియధర్మమేవం సంపాదయన్నేత
దిదంతుచస్వ । పత్యుస్థితోయందివసస్య తద్వత్సంగ్రామభూమి ర్మకరశ్చమా
సః ॥ ౨౮ ॥ ఇచ్ఛన్స్మృతింకేవలమాగతోహం త్వత్తస్మృతంకేవలమాన్మదై
వం । జ్వాలాకరాలంనిఖిలై రసహ్యం దైత్యేస్సదేవై రపిరూపమేతత్ ॥
౨౯॥ సేహెూవరాహఃకథమద్యచాహం విద్యుచ్ఛటాదప్యధికార్మకాంతి ।
బింబంవేకగ్నిశత స్సయుక్త మాపతత్కోటిరపిదుర్వ్వదత్ర ॥ ౩౦॥ య
ద్యాప్రజాతైవభవే కథంచిద్రూపం పరంతేఖిల మర్దకస్య । దంష్ట్రా
కరాళంవదనం త్వదీయంవహ్నిన్వమత్సర్వతఏవదిగ్భ్యః ॥ ౩౧॥ దంష్ట్రిం
చ చక్షుః కతమోపి విరోదేవా సురాణా మథిపఃపరోవా । యద్యత్రివి
ద్యుద్రివి రశ్మిమాలా భవేయురే కత్రికరాల మాపాః ॥ ౩౨ ॥ త
థాపితే తేజసినాగమాన్య స్సర్వస్య తేజోభిభవపరేశ। భవంతమాశ్రిత్యస
శాకరాళం విష్ణుస్త్రిలోకస్థితయే ప్రవృత్తః ॥ ౩౩ ॥ నజీయకైరపిభూరిసత్వై
ర్దేవైఃపరై ర్వారిపుతాంప్రయాతైః । నమోస్తుతే దైత్యవినాశకాయ తద్దైవ
భక్తస్యచరక్షణాయ॥ ౩౪॥ విష్ణోరనంతద్యుతిదీపితాయ ప్రాణప్రయాణార్తిక
హారాయమేద్య ॥ అత్రిః॥ ఇతిస్తువంతంరాజానం భూమానపతితంతథా॥
౩౫ ॥ ఉత్థాయ ప్రేరయామాస స్వస్థితేస్త్వితి కీర్తయన్ । యిదంసు
దర్శనస్తోత్రం త్రిసంధ్యంయఃపఠేచ్ఛుచిః ॥ ౩౬ ॥ సర్వాపద్భ్యోవిము
చ్యేత చిరంసుఖ మవాప్నుయాత్ । యశ్శృణోతీద మధ్యాయం సకృద్వా
మానవఃకలౌ ॥ ౩౭ ॥ ససర్వత్రసుఖంప్రాప్య తతోయాతి శుభాంగతిం॥

ఇతి శ్రీస్కాందపురాణే- కార్తీకమాహాత్మ్యే,

అష్టావింశోధ్యాయః.

ణాయకల్పోత్ర శ్రోత్రానందకరః పరః ॥ ౭॥ శ్రుతంహితాఘజంతూనాం లోకోపహితకారకః । లోకోపకారిణోయూయం క్రతుభిః భూరిదక్షిణైః॥ ౮॥ యత్ఫలంపుణ్యతీర్థాని స్నానదానాదికర్మభిః । తత్ఫలంయాంతివిప్రేంద్రాః సద్గిరానాత్రసంశయః ॥ ౯ ॥ శృణుధ్వమృషయోయూయం ఊర్జే శ్రుత్యుదితంఫలం । మురారిప్రీతిసంబోధ కారణంకార్తికవ్రతమ్ ॥ ౧౦ ॥ సారంసారతమంవక్ష్యే సర్వశాస్త్రేషుసత్తమాః । బహ్వత్రఫలమాఖ్యాతుం నశాకల్యమతుంతుమః॥ ౧౧॥ సంక్షేపాదభిధాస్యామి కైటభారికథాంద్విజాః । కైటభారికథాసక్తాః తరంతిభవసాగరమ్ ॥ ౧౨ ॥ నిగచ్ఛత్యధికం ఘోరం నితరాంనిరయాస్పదం । కార్తికే కేశవంభక్త్యా తులాసంస్థేదివాకరే॥ ౧౩॥ స్నానంవిష్ణ్వర్చనందానం దీపప్రజ్వలనన్నిశి । నరఃకృత్వావిముచ్యేతవృజినైరాజీతైర్జనాత్ ॥ ౧౪॥ తులారాశిగతేసూర్యే తదారభ్యానురాగతః । ప్రాతఃప్రతిదినేమాస మేకంవిష్ణుపరాయణః॥ ౧౫॥ యఆచరేద్వ్రతమిదం జీవన్ముక్తస్సఉచ్యతే । బ్రాహ్మణాఃక్షత్రియోవాపి వైశ్యఃశూద్రఃస్త్రియోపివా । నకార్తికవ్రతమిద మాచరంతినరాధమాః । తేయాంత్యంధతమంసత్యం కల్పైరపినసంశయః॥ ౧౬॥ కార్తికంప్రాప్యకావేరీ సలిలేయోనిమజ్జతి । సకేశవపురంయాతి స్తూయమానోమరాధిభిః ॥ ౧౭ ॥ కార్తికేమాసిసంప్రాప్తే స్నాత్వాసంపూజ్యకేశవం । సపుమాన్యాతివైకుంఠం మానవోముక్తకిల్బిషః॥ ౧౮॥ యేనాచరంతివిప్రేంద్రాః కార్తికోక్తంవ్రతంశుభం । చండాలయోనితేయాంతి జన్మసాహస్రకేషుచ॥ ౨౦॥ కీర్తితఃకార్తికఃపుణ్యః సర్వమాసోత్తమోత్తమః । సర్వపాపప్రహరణం కార్తికస్యవ్రతోత్తమమ్॥ ౨౧॥ విష్ణుప్రీతికరంపుణ్యం దులభంత్వకృతాత్మనాం । యఃకార్తికే తులాసంస్థే మార్తాండేమానవఃకలౌ॥ ౨౨॥ స్నానందానార్చనంహోమంపరిచర్యామధుద్విషః । సనరఃసర్వదుఃఖేభ్యో విముక్తోమృతంశ్నుతే ॥ ౨౩ ॥ దీపదానంకాంస్యదానం దీపప్రజ్వలనంహరేః । ధాన్యంఫలవనంసర్వంఅక్షయం

సద్యోముచ్యతేనూనం పాపైర్నిమిషకృతైర్వర్జితైః । యదిస్యాల్ప్యభవేత్పు
ణ్యాం ద్వాదశీవిష్ణువల్లభా ॥ ౧౯ ॥ నాస్తిక్రియ్యాహరేర్భక్త్యై రైష్ణవైష్ణవై
ర్లోకకాంక్షిభిః । తథాపికార్తికేపుణ్యా ద్వాదశీహరిబోధినీ॥ ౨౦॥ నా
స్తిక్రియ్యామునిశ్రేష్ఠ సర్వథా నాత్రసంశయః । కార్తికసితద్వాదశ్యాం
యత్కృతంతన్మహాఫలం ॥ ౨౧ ॥ యఇదంపుణ్యమాఖ్యానం శృణోతిశ్ర
ద్ధయాన్వితః । సర్వాఘౌఘవినిర్ముక్తః పుత్రపౌత్రసమన్వితః ॥ ౨౨ ॥ భు
క్త్వాచేహ్యభోగాననేకాంశ్చ తతోయాతిసలోకగతిం॥

ఇతి శ్రీస్కాందపురాణే - కార్తికమాహాత్మ్యే-

ఏకోనత్రింశోధ్యాయః.

—*—

అథ త్రింశోధ్యాయః.

ఋషయః ॥ సూతేనకథితంపుణ్యం మాహాత్మ్యంమాధవస్యచ।
భూయోవయంశ్రోతుకామాః కార్తికస్యవ్రతస్యచ ॥ ౧ ॥ కలౌకల్మష
చిత్తానాం తథారాగాత్మయాయినాం । సంసారాంబుధిమగ్నానా మనా
యాసేనకాగతిః॥ ౨ ॥ కోధర్మస్సర్వధర్మాణాం అధికో మోక్షసాధనః । కో
దేవస్సర్వదేవేషు గురుగుణరుఫలప్రదః ॥ ౩ ॥ కేనదూరాయతే మోహః కర్మ
ణాముని సత్తమ । మానవామందమతయో మృత్యుపాశనియంత్రితాః॥ ౪॥
జడాత్మానఃకలౌ తేషాం అనాయాసేనకాగతిః । ఏతత్సర్వం యథాన్యచ్చ
బ్రూహిగోవింద సత్కథామ్ ॥ ౫ ॥ సూతః॥ మునయస్సాధుపృష్టోహం
భవద్భిర్విష్ణుకీర్తనం । సంస్మారితం జగద్భద్రం సర్వలోక సుఖావహమ్॥
౬ ॥ భవద్భిర్యత్కృతఃప్రశ్నో మర్త్యానామల్పమేధసాం । తస్మారా

కార్తీకవ్రతే। ౨౮॥ అధ్యాయాపిపఠిత్రోవా యఃప్రీత్యా శ్లోకార్ధమన్వితః। ఊర్జేమాసిమునే! స్యాః కథాశ్రావ్యమహత్ఫలమ్॥ ౨౯॥ సర్వపాపప్రశమనం సర్వసంపత్సుఖావహం। సర్వోత్కృష్ట ఫలమితి మహాత్మ్యంకార్తీకస్యచ॥ ౩౦॥ ఇదంయశ్శృణుతేపుణ్య మధ్యాయమ్మానవప్రియః। సుఖంచైవహి మాసాద్య పశ్చాద్యాతిపరంసుఖమ్॥ ౩౧॥

ఇతి శ్రీస్కాందపురాణే- కార్తీకమహాత్మ్యే

ఫలస్తుతిర్నామత్రింశోధ్యాయః.

కా ర్తీ క మా హా త్మ్యం.

స మా ప్త మ్.

